

ปัญหาการไม่นำหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อหักจ่ายใน
การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต

นางสาวจณัญญา รังสิพราหมณกุล

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา ปัญหาการไม่นำหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรอง
เพื่อหักรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของ
บริษัทประกันชีวิต

โดย นางสาวจณัญญา รังสิพราหมณกุล

รหัสประจำตัว 598 61580 34

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา ภาษีอากร

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล

ปีการศึกษา 2560

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล)

บทคัดย่อ

จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรองของบริษัทประกันชีวิต พบว่าปัจจุบันสามารถหักรายจ่ายเงินสำรองเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร ในอัตราไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และเงินสำรองเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร ในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งอัตราร้อยละต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิดังกล่าว ยังไม่สะท้อนถึงความเสี่ยงที่แท้จริง ทำให้การนำเสนอรายได้เข้ารัฐยังมีความเหมาะสมและเป็นธรรม และยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์สากล ที่เงินสำรองดังกล่าวจะได้จากการคำนวณโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการรองรับจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือที่เรียกว่าหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

สภาพปัญหาที่พบมาจากการที่เงินสำรองเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตในปัจจุบัน มีการประเมินมูลค่าที่สูงขึ้น จากปัจจัยในด้านต่างๆ เช่น แบบประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยสูง มีผลประโยชน์สูง เป็นต้น เมื่อศึกษาถึงเงินสำรองเปรียบเทียบกับเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ เพื่อหาสัดส่วนเงินสำรองต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ พบว่ามีสัดส่วนในอัตราที่สูงกว่าอัตราร้อยละที่สรรพากรอนุญาตให้หักรายจ่ายทางภาษีอากรค่อนข้างมาก ซึ่งการประเมินมูลค่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยในปัจจุบัน ประเมินมูลค่าด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งการมีเงินสำรองเบี้ยประกันภัยเป็นรายจ่ายตามความเป็นจริงสูงกว่าอัตราที่สรรพากรอนุญาตให้หักรายจ่ายได้ ส่งผลต่อผลประโยชน์ของบริษัทประกันชีวิต ในการชำระภาษีเพิ่มเติมในส่วนของเงินสำรองที่เกินจากหลักเกณฑ์ในประมวลรัษฎากร ทำให้บริษัทต้องแบกรับภาระภาษีที่เกินสมควร นอกจากนี้ ส่งผลต่อต้นทุนในการออกและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตบางประเภทสู่ตลาดเพื่อการแข่งขัน เช่น ประกันชีวิตแบบเงินออมระยะสั้น เป็นต้น ทำให้ประชาชนผู้ลงทุนในการท ประกันชีวิตมีทางเลือกในการลงทุนลดลง ไม่เกิดการกระตุ้นตลาดการประกันชีวิต ทำให้แข่งขันกับธุรกิจอื่นๆ ได้ยาก นอกจากนี้ ทำให้บริษัทมีเม็ดเงินลงทุนลดลง ซึ่งด้วยลักษณะของธุรกิจประกันชีวิต เป็นบริษัทที่มีการลงทุนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในหุ้นทุน เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่ได้เสนอขายไป และสามารถจ่ายผลประโยชน์ต่างๆ คืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันชีวิตได้

จากการที่แนวโน้มของสัดส่วนของเงินสำรองเบี้ยประกันภัยต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิค่อนข้างสูง จึงได้มีการศึกษาแนวทางการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อหักรายจ่ายในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่ใช้ในการบันทึกบัญชีของบริษัทประกันชีวิต ทำให้บริษัทไม่ต้องรับภาระภาษีที่เกินสมควร จากรายจ่ายส่วนเกินที่ไม่สามารถหักได้ตาม

ความเป็นจริง ทำให้การนำเสนอรายได้เข้าสู่ภาครัฐมีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสามารถนำมาซึ่งมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเสี่ยงที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาในหลายๆ ด้าน ที่กระทบต่อธุรกิจประกันชีวิต นอกจากนี้ เมื่อมีการศึกษากฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศ คือประเทศออสเตรเลียและประเทศสิงคโปร์ พบว่ามีการระบุหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าไว้อย่างชัดเจน โดยมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่มาประเมินมูลค่า ต้องได้รับการรองรับจากหน่วยงานกำกับดูแล ดังนั้น หากประเทศไทยสามารถใช้เงินสำรองเบี้ยประกันภัยจากหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้เหมือนในต่างประเทศ จะสามารถลดความเสี่ยงที่บริษัทได้รับ ลดข้อจำกัดในการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ท ให้ประชาชนมีทางเลือกในการออมและการลงทุนในการประกันชีวิตหลายรูปแบบ เป็นการกระตุ้นการออมการลงทุน และทำให้บริษัท รมัดเงินจากการที่ไม่ต้องจ่ายภาษีเพิ่มเติมมาลงทุนตามเป้าหมายของบริษัทที่ต้องนำเงินมาจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้เอาประกันภัยตามสัญญา ซึ่งการลงทุนที่มีปริมาณค่อนข้างมากของบริษัทประกันชีวิตนั้น ท ำให้ตลาดการลงทุนในประเทศไทยเจริญเติบโตมากขึ้น

จากหลักเกณฑ์การหักรายจ่ายเงินสำรองเบี้ยประกันภัยจากอัตราร้อยละต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ นั้น เป็นอัตราที่ใช้มาเป็นเวลานานแล้ว และไม่เพียงพอกับสถานะในปัจจุบัน ดังนั้น หากให้บริษัทประกันชีวิตสามารถใช้มูลค่าเงินสำรองที่มาจากหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ ซึ่งเป็นมูลค่าแบบเดียวกับที่รายงานทางบัญชี หรือรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงที่ส่งต่อ ส ำนักงาน คปภ. ท ำให้มูลค่าหนี้สินเงินส ำรองและเงินส ำรองเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่เป็นรายจ่ายของบริษัทมีความเหมาะสม เป็นธรรม และมีความเสมอภาคมากกว่าการใช้มูลค่าร้อยละต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ โดยการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ ต้องคำนึงถึงหลักการที่ถูกต้อง และต้องมาจากนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการรองรับและตรวจสอบจากหน่วยงาน ก ำกับดูแล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ พิณีภูวตล เป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเอกัตศึกษาเล่มนี้ ซึ่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ณาที่ท่านอาจารย์ได้ให้คำแนะนำ คาปรึกษา และข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกัตศึกษาให้สมบูรณ์ตลอดจนการตรวจทานและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณมารดาและครอบครัวของผู้เขียนที่คอยสนับสนุน ให้ความเห็นและค ำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเขียนเอกัตศึกษา รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทั้งที่เรียน ที่ท านและที่สำนักงานหลักสูตร ที่คอยช่วยเหลือในทุกๆ เรื่อง ให้สามารถท านเอกัตศึกษาเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษาเล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ 1 บทน า.....	1
1.1 ที่มาและความส าคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	2
1.3 สมมติฐานการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.5 วิธีการด าเนินการศึกษา.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิตและเหตุผลความจ าเป็นของการประกันชีวิต.....	4
2.1 ลักษณะการประกันชีวิตและการประกอบธุรกิจ.....	4
2.1.1 ลักษณะของสัญญาประกันชีวิต.....	4
2.1.2 ลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิต.....	6
2.1.3 ประเภทของการประกันชีวิต.....	7
2.2 การให้ความคุ้มครองกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้น.....	11
2.2.1 การสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตของผู้เอาประกันภัย.....	12
2.2.2 การให้ความคุ้มครองและบรรเทาความเดือนร้อนแก่ผู้อยู่ในอุปการะคุณและบุคคลอื่น..	13
2.2.3 การได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร.....	13
2.2.4 การออมและการลงทุน.....	13
2.3 ความจ าเป็นในกรณี นานี้ถึงความเสียหายที่แท้จริงของการประกันชีวิต.....	14
2.3.1 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์.....	14
2.3.2 การก าหนดอัตราเบี้ยประกันภัยและเงื่อนไขความคุ้มครอง.....	15
2.3.3 การพิจารณารับประกันภัย.....	15
2.3.4 การจัดการผลประโยชน์และค่าสินไหมทดแทน.....	15
2.3.5 การจัดสรรเงินส ารองประกันภัย.....	16
บทที่ 3 หลักการที่น ามาสู่การก าหนดภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต.....	17
3.1 หลักการของเงินส ารองประกันภัย.....	17
3.2 หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย.....	21
3.2.1 ความเป็นมาของหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย.....	21

3.2.2 การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยค านเงินส าจประกันชีวิต	23
3.2.3 การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยค านเงินส าจประกันภัยอื่น	30
3.3 หลักการบริหารภาษีอากรที่ดี.....	33
3.3.1 หลักความเป็นธรรม.....	34
3.4 หลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากร	35
3.5 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต	36
3.5.1 รายได้ของบริษัทประกันชีวิต.....	38
3.5.2 รายจ่ายของบริษัทประกันชีวิต	38
บทที่ 4 การหักรายจ่ายเงินส าจในการค านภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิตของ ประเทศไทยและต่างประเทศ.....	42
4.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการค านตามประมวลรัษฎากร	42
4.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการค านตามกฎหมายภาษีอากรประเทศออสเตรเลีย	49
4.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการค านตามกฎหมายภาษีอากรประเทศสิงคโปร์	50
4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการหักรายจ่ายเงินส าจ ตามประมวลรัษฎากร กับตามกฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศ.....	52
บทที่ 5 สภาพปัญหาการไม่นาหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ค านเงินส ารณและแนว ทางการสร้างความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้นจากการน หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้.....	56
5.1 สภาพปัญหาจากการรับภาระภาษีที่เกินสมควรของบริษัทประกันชีวิต.....	56
5.1.1 การประเมินมูลค่าของเงินส าจที่ไม่สอดคล้องกับหลักทางบัญชี	57
5.1.2 การออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่เหมาะสมไม่อาจเกิดขึ้นได้	58
5.1.3 อุปสรรคในการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต	58
5.2 แนวทางการสร้างความเป็นธรรมที่ค านึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงโดยการน หลักทางคณิตศาสตร์ ประกันภัยมาใช้ค านเงินส าจ.....	59
5.2.1 การน หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการหักรายจ่ายเงินส าจ.....	59
5.2.2 การเพิ่มความสามารถในการออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต	61
5.2.3 การเพิ่มศักยภาพในการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต.....	62
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	63
6.1 บทสรุป.....	63
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	68

สารบัญรูปภาพและตาราง

รูปภาพที่

1. งบกำไรขาดทุนของธุรกิจประกันชีวิต 37
2. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และหมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน) ของบริษัทประกันชีวิต - สัญญาประกันภัยระยะยาว 44
3. กำไรหรือการบวกลบทางภาษีและการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต - สัญญาประกันภัยระยะยาว..... 45
4. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังรายการบวกลบทางภาษีอากร - สัญญาประกันภัยระยะยาว..... 46
5. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต - สัญญาประกันภัยระยะสั้น 47
6. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังรายการบวกลบทางภาษีอากร - สัญญาประกันภัยระยะสั้น 48

ตารางที่

1. ความแตกต่างระหว่างวิธี Net Premium Valuation: NPV และ วิธี Gross Premium Valuation: GPV 27
2. เปรียบเทียบการหักจ่ายเงินสำรองตามกฎหมายภาษีอากรแต่ละประเทศ 53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการทำประกันชีวิตมากขึ้น ทั้งในแง่ของการทำเพื่อคุ้มครองชีวิต ในแง่ของการออมเงินและการนำเงินไปลงทุนเพื่อลดหย่อนภาษี รวมทั้งภาคธุรกิจได้มีการแข่งขันกันพัฒนาและเสนอขายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตในรูปแบบต่างๆ และเพิ่มช่องทางการขายที่ง่ายและหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่มีลักษณะการรับชำระเบี้ยประกันภัย ให้ความคุ้มครองและคืนเงินผลตอบแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามระยะเวลาและเมื่อสิ้นสุดอายุกรมธรรม์ ดังนั้น ธุรกิจประกันชีวิตจึงมีภาระในการดูแลเงินฝากของผู้เอาประกันภัยเพื่อให้ได้ผลตอบแทนและคืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยในอนาคต กล่าวคือ ธุรกิจประกันชีวิตจึงมีภาระหนี้สินที่ต้องจ่ายชำระคืนให้แก่ผู้เอาประกันภัย

การที่ธุรกิจประกันชีวิตมีภาระหนี้สินกับผู้เอาประกันภัยนั่นเอง เป็นเหตุให้ธุรกิจประกันชีวิตจึงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) โดยสำนักงาน คปภ. มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการตั้งสำรองหนี้สิน เพื่อวัตถุประสงค์ให้ธุรกิจประกันชีวิตต้องดำรงเงินกองทุนให้เพียงพอต่อการเผชิญความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อสะท้อนถึงฐานะการเงินที่มั่นคงของธุรกิจ และเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อประกันภัยและผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่ส คัญในธุรกิจนี้¹

การที่บริษัทประกันชีวิตมีผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตหลายรูปแบบ และแต่ละกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นถือโดยผู้เอาประกันภัยที่หลากหลายนั้น นามาซึ่งความเสี่ยงของบริษัทประกันชีวิตที่แตกต่างกันไปในแต่ละกรมธรรม์ ดังนั้น การตั้งเงินสำรองประกันชีวิตและเงินสำรองประกันภัยที่เป็นทั้งหนี้สินและรายจ่ายของบริษัทประกันชีวิตจึงควรสะท้อนถึงความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทประกันชีวิตจะได้รับในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายภาษีอากรของไทยให้บริษัทประกันชีวิตสามารถหักรายจ่ายเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กั นไว้ก่อนคำนวณกำไร ในอัตราไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว และเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กั นไว้ก่อนคำนวณกำไร ในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัย

¹ ส นักงานคณะกรรมการ ก ำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), การด ารงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง (Risk Based Capital)[ออนไลน์], 2554.แหล่งที่มา http://www.oic.or.th/sites/default/files/education/files/4.knowledge_riskriskbasedcapital.pdf

ซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว ในการคานวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งยังไม่สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริง ทำให้การนำเสนอรายได้เข้ารัฐยังไม่มีเหมาะสมและเป็นธรรมกับบริษัทประกันชีวิต และเงินสำรองประกันชีวิตและเงินสำรองประกันภัยตามหลักเกณฑ์ภาษีอากรของไทย ยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์สากล ที่เงินสำรองดังกล่าวจะได้จากการคานวณโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการรองรับจากส นักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือที่เรียกว่าหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย²

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความหมายของการประกันชีวิต รูปแบบ รวมถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินส ของที่เกี่ยวข้องกับบริษัทประกันชีวิต

1.2.2 เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด และหลักเกณฑ์ของประเทศไทยเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต

1.2.3 เพื่อศึกษากฎหมาย แนวคิด และหลักเกณฑ์ของประเทศไทยเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินส ของในการคานวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

1.2.4 เพื่อศึกษากฎหมาย แนวคิด และหลักเกณฑ์ของประเทศออสเตรเลียและสิงคโปร์เกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินส ของในการคานวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

1.2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและผลกระทบในกรณีที่สามารถหักรายจ่ายเงินสำรองตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคานวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

1.3 สมมติฐานการศึกษา

ปัจจุบันประมวลรัษฎากรให้บริษัทประกันชีวิตสามารถหักรายจ่ายเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิต ในอัตราไม่เกินร้อยละ 65 ของจ านวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และเงินส ของจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่น ในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของจ านวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ ในการคานวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งอัตราดังกล่าวไม่ได้คานวณจากความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทประกันชีวิตได้รับ โดยในประเทศออสเตรเลียและสิงคโปร์ นาหลักการคานวณเงินส ของตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้บังคับ เป็นหลักการที่คำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงก่อให้เกิดความเป็นธรรมและท าให้การน าสรายได้ให้กับภาครัฐมีความเหมาะสม

² สยามธุรกิจ, สรรพากรรับลูกแก้ไขภาษีประกันภัย พร้อมแข่งขันยุคเสรี[ออนไลน์], 6 กรกฎาคม 2555.แหล่งที่มา <http://www.todayinsure.com/index.php?ui=news&tag=archives&year=2012&month=07&interface=detail&id=505>

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรองในการค านวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของ บริษัทประกันชีวิต โดยท ากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลดังนี้

- 1.4.1 ต าราและงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันชีวิตในประเทศไทย
- 1.4.2 กฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง: มาตรา 65 ตรี (1) แห่งประมวลรัษฎากร
- 1.4.3 กฎหมายภาษีอากรต่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่
 - (1) ประเทศออสเตรเลีย
 - (2) ประเทศสิงคโปร์

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ศึกษาโดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลจากบทบัญญัติของกฎหมาย ตารากฎหมาย บทความและเอกสารทางวิชาการ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อน ามาวิเคราะห์หาข้อสรุปของการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 เพื่อให้เข้าใจลักษณะ รูปแบบของการประกันชีวิต และหลักเกณฑ์การคานวณเงินสำรองของ บริษัทประกันชีวิต
- 1.6.2 เพื่อให้เข้าใจหลักการ แนวคิด และหลักเกณฑ์ของประเทศไทยเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของ บริษัทประกันชีวิต
- 1.6.3 เพื่อให้ทราบปัญหาและผลกระทบในกรณีที่สามารถหักรายจ่ายเงินสำรองในการคานวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของ บริษัทประกันชีวิตตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย
- 1.6.4 เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรองในการค านวณก ำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของ บริษัทประกันชีวิต

บทที่ 2

ลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิตและเหตุผลความจำเป็นของการประกันชีวิต

การประกันชีวิตเริ่มมีมาเป็นเวลายาวนานแล้ว จากความไม่แน่นอนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างหลักประกันต่างๆ ให้แก่ชีวิต ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาในด้านต่างๆ หากเกิดความเสียหายขึ้นแก่ตนเอง เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงศึกษาให้เข้าใจถึงลักษณะการประกันชีวิตและการประกอบธุรกิจ และเหตุผลความจำเป็นของการประกันชีวิต เพื่อช่วยลดความเสี่ยงภัยให้กับชีวิตของมนุษย์จากความไม่แน่นอน

2.1 ลักษณะการประกันชีวิตและการประกอบธุรกิจ

2.1.1 ลักษณะของสัญญาประกันชีวิต

สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาประกันภัยประเภทหนึ่ง โดยสัญญาประกันภัยเป็นเอกเทศ สัญญา ซึ่งมีบทบัญญัติในลักษณะ 20 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่มาตรา 861 ถึงมาตรา 867³ แม้ในประมวลกฎหมายของไทยจะไม่ได้ระบุไว้โดยชัดเจนว่ากิจการประกันภัยเป็นกิจการค้า แต่โดยสภาพของกิจการผู้ประกอบการประกันภัยย่อมจะต้องทำเป็นการค้า เพราะความแน่นอนในการคำนวณเบี้ยประกันภัยให้คุ้มกับภัยที่รับเสี่ยงจะคำนวณได้โดยอาศัยการคิดถัวเฉลี่ยโอกาสที่ภัยอาจเกิดขึ้นได้แก่บุคคลเป็นจำนวนมาก ยิ่งมากเท่าใดส่วนเฉลี่ยก็ยิ่งมีความแน่นอนมากขึ้น นอกจากนี้ การประกันภัยยังเกี่ยวกับความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งมอบความไว้วางใจแก่บริษัทรับประกันภัยเพื่อความมั่นคงในกิจการของตน ดังนั้น จึงมีพระราชบัญญัติว่าด้วยกิจการค้าอันกระทบกระทั่งถึงความปลอดภัยของประชาชน พ.ศ. 2471 กำหนดว่า การประกอบกิจการประกันภัยเป็นการค้าที่ต้องรับอนุญาตจากรัฐบาลก่อนจึงจะสามารถทำได้ ซึ่งได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 ใช้แทน และมี พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย กับพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ต่อมาถูกยกเลิกและใช้ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 กับพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 แทน ซึ่งกฎหมายนี้ได้กำหนด

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เงื่อนไขบางอย่าง เช่น ต้องวางหลักทรัพย์ไว้เป็นประกันต่อรัฐบาลและมีเงินกองทุนด้วย เป็นต้น อีกทั้ง กำหนดวิธีการควบคุมอื่นๆ เพื่อความปลอดภัย⁴

สัญญาประกันภัยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ⁵ ดังนี้

(1) เป็นสัญญาต่างตอบแทน สัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างเป็นเจ้าของหนี้ลูกหนี้ตอบแทนกัน ฝ่ายผู้เอาประกันภัยต้องส่งเบี้ยประกันภัย ฝ่ายผู้รับประกันภัยรับความเสี่ยงภัยโดยอาจต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ผลแห่งสัญญาต่างตอบแทนตามมาตรา 369 และมาตรา 372 กล่าวคือ หนี้ของฝ่ายหนึ่งเป็นเงื่อนไขแห่งการชำระหนี้ของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าหนี้ของฝ่ายหนึ่งตกเป็นพันวิสัยเพราะพฤติการณ์ที่โทษฝ่ายนั้นไม่ได้ หนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งก็เป็นอันพับไปด้วย ถ้าผู้เอาประกันภัยไม่ชำระเบี้ยประกันภัย แม้ผู้รับประกันภัยจะได้อำนาจค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ก็เรียกคืนได้

การชำระหนี้ต่างตอบแทนของสัญญาประกันภัย มีค่าตอบแทนไม่เท่ากัน ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ชำระเบี้ยประกันภัยซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าค่าสินไหมทดแทน หรือเงินจำนวนหนึ่งดังที่ได้ระบุไว้ในสัญญาประกันภัย

(2) เป็นสัญญาเสี่ยงโชค การแบ่งสัญญาออกเป็นประเภท ซึ่งเรียกว่า สัญญาเสี่ยงโชค หมายความว่า สัญญาซึ่งการชำระหนี้ตามสัญญานั้นจะกระทำกันก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนเกิดขึ้น มีการพนันขึ้นต่อกับสัญญาประกันภัย และน่าจะรวมถึงค้ำประกันด้วย ซึ่งเป็นผลบางประการต่างจากสัญญาธรรมดาอื่นๆ คือ ฝ่ายหนึ่งจะไม่ชำระหนี้ โดยอ้างว่าหนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งไม่แน่นอนนั้นไม่ได้ เพราะความไม่แน่นอนนี้เองที่เป็นลักษณะของหนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ต่างกับสัญญาที่มีเงื่อนไข สัญญาเสี่ยงโชคต่างกับสัญญาที่มีเงื่อนไขตามมาตรา 182 สัญญาที่มีเงื่อนไขนั้น ผลที่จะเกิดจากมูลหนี้หรือสัญญานั้น จะเกิดหรือไม่แล้วแต่ความสำเร็จแห่งเงื่อนไข กล่าวคือ จะมีผลเป็นหนี้เกิดขึ้นผูกมัดต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไข แต่สัญญาเสี่ยงโชคนั้นเป็นสัญญาซึ่งผลแห่งสัญญาคือหนี้ได้เกิดขึ้นผูกพันกันแล้ว เฉพาะการชำระหนี้ตามสัญญาเท่านั้น ที่แล้วแต่เหตุการณ์อันหนึ่งจะเกิดหรือไม่เกิดในทางใด อีกนัยหนึ่งก็คือเงื่อนไขตามมาตรา 182 เป็นเงื่อนไขของสัญญา ซึ่งมีผลแก่หนี้ของคู่สัญญาทุกฝ่ายว่าจะเกิดหนี้ขึ้นหรือไม่

(3) เป็นสัญญาที่ต้องสุจริตต่อกันอย่างยิ่ง แม้บุคคลจะต้องใช้สิทธิของตนโดยสุจริต คู่สัญญาแต่ละฝ่ายก็มีสิทธิที่จะต่อรองในการตกลงให้ได้ผลดีที่สุดแก่ตน แม้จะต้องห้ามไม่ให้กล่าวเท็จ ก็ไม่จำเป็นต้องชี้ช่องให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นข้อเสียเปรียบ เป็นหน้าที่ของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องสืบสวนส่วนได้ส่วนเสียของตนเอาเอง ซึ่งจะเป็นธรรมก็ต่อเมื่อคู่กรณีมีโอกาสเท่า

⁴ ศาสตราจารย์จิตติ ตังศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ: บริษัท ส นักพิมพ์วิญญูชน จ ทัด, 2559). หน้า 15.

⁵ เรื่องเดียวกัน หน้า 30-90

เทียมกันในการที่จะรู้ถึงรายละเอียดต่างๆ ในการทาสัญญานั้น กฎหมายจึงบัญญัติให้ฝ่ายผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นฝ่ายที่รู้เหตุการณ์ต่างๆ ดี ต้องเปิดเผยพฤติการณ์เหล่านั้นให้ผู้รับประกันภัยทราบเพื่อให้วิเคราะห์ในการรับความเสี่ยงนั้นแทนผู้เอาประกันภัยหรือไม่เพียงใด และควรเรียกเก็บเบี้ยประกันภัยเท่าไร

(4) เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ สัญญาประกันภัยหากไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลงลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ จะนำไปฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ โดยต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยที่มีเนื้อหาตามสัญญานั้นแก่ผู้เอาประกันภัย กรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย อย่างไรก็ตาม สัญญาประกันภัยนั้นมิได้บังคับว่าจะต้องทำตามแบบอย่างหนึ่งอย่างใด โดยกรมธรรม์ประกันภัยนั้นต้องมีรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญานั้นๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการเอาประกันภัย จานวนเงินเอาประกันภัย จานวนเบี้ยประกันภัยและวิธีส่งเบี้ยประกันภัย เป็นต้น

2.1.2 ลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิต

การที่จะประกอบธุรกิจประกันชีวิตนั้น ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดว่าการประกอบธุรกิจประกันชีวิตจะต้องจัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชน จำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตจากรัฐมนตรี โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี โดยผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตนั้น ต้องมีการวางหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา 20 และดามรงเงินกองทุนตามมาตรา 27 ภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่จดทะเบียนบริษัทมหาชน จำกัด

ธุรกิจประกันชีวิต เป็นธุรกิจหนึ่งที่เน้นการให้บริการทางการเงิน โดยบริษัทประกันชีวิตซึ่งจะทำหน้าที่ระดมเงินค่าเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัย เพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครองต่างๆ จากบริษัทผู้รับประกัน ซึ่งความคุ้มครองที่บริษัทประกันชีวิตได้ให้บริการแก่ผู้รับประกันภัย นอกจากการประกันชีวิตแล้ว ยังมีส่วนที่เป็นกรมธรรม์สัญญาแนบท้าย คือ ประกันสุขภาพและประกันอุบัติเหตุ นอกจากความคุ้มครองแล้ว การประกันชีวิตยังมีการให้บริการด้านการลงทุนซึ่งควบคู่กับการให้ความคุ้มครองประกันชีวิต เช่น การประกันชีวิตควบการลงทุนแบบต่างๆ เป็นต้น การดาเนินการของบริษัทประกันชีวิตจะอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินค่าเบี้ยประกันภัยไปลงทุนในรูปแบบต่างๆ ตามที่ สำนักงาน คปภ. อนุมัติให้บริษัทประกันชีวิต

สามารถน าเอาเบี้ยประกันไปลงทุนได้ เพื่อน าคตอบแทนที่ได้จากการลงทุนมาจ่ายผลประโยชน์คืนแก่ผู้เอาประกัน หรือผู้รับผลประโยชน์แล้วแต่กรณี⁶

สินค้าในธุรกิจประกันชีวิตเป็นสินค้าที่เกี่ยวกับการให้บริการ เกี่ยวกับความคุ้มครองชีวิต สุขภาพและรายได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ เพราะการให้ความคุ้มครองด้านต่างๆ แก่ผู้เอาประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตเป็นกิจกรรมที่ท าขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ในการอำนวยความสะดวกและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เอาประกันภัย ส่วนกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นเป็นเพียงหลักฐานเงื่อนไขความคุ้มครองระหว่างฝ่ายผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยเท่านั้น

บริษัทประกันชีวิตก็มีลักษณะของการจัดองค์กรเหมือนกับธุรกิจทั่วไปคือ มีการแบ่งระดับของการท าการเป็นระดับต่างๆ โดยมีผู้บริหารระดับสูงขององค์กรท าหน้าที่บริหาร การดาเนินการทางกลยุทธ์และนโยบาย และมีการแบ่งการท างานออกเป็นฝ่ายต่างๆ ซึ่งท าหน้าที่แตกต่างกันตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ โดยแต่ละฝ่ายมีการท าหน้าที่ให้สอดคล้องกับการท างานของฝ่ายอื่นๆ เพื่อให้การดาเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ประเภทของการประกันชีวิต

ธุรกิจประกันชีวิตนั้นมีการเสนอขายความคุ้มครองด้วยผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตหลายประเภทและรูปแบบ โดยสามารถแบ่งประเภทของการประกันชีวิตตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของผู้เอาประกันภัย ดังนี้⁷

(1) ประเภทสามัญ (Ordinary Life Insurance)

ประกันชีวิตประเภทสามัญ คือการประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยค่อนข้างสูง ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป เหมาะส าหรับผู้มีรายได้ปานกลางหรือสูง โดยทั่วไปก าหนดชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี รายหกเดือน หรือรายสามเดือน การพิจารณารับประกันชีวิตมีทั้งแบบตรวจสุขภาพและไม่ต้องตรวจสุขภาพ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินเอาประกันภัยและอายุเป็นส าคัญประกันชีวิตประเภทสามัญแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ ดังนี้

ก. แบบสะสมทรัพย์ (Endowment Insurance) คือการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตตกลงว่าจะจ่ายเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ให้แก่ผู้รับผลประโยชน์ ถ้าหากผู้เอาประกันเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือจ่ายเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยถ้าหากผู้เอา

⁶ กรธัช อยู่สุข, การจัดการธุรกิจประกันชีวิต (Life Insurance Business Administration): การจัดองค์กรในธุรกิจประกันชีวิต [ออนไลน์], 22 มกราคม 2557. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/559829>

⁷ พรพิมล คุณนพงศ์, อัจฉรา ม่องผล, จิระประภา กุลโชติ. วางแผนการเงินด้วยประกันชีวิต. ใน *รวยด้วยประกันชีวิต 2015*. (กรุงเทพฯ: การเงินการธนาคาร, 2558). หน้า 29-34.

ประกันภัยมีชีวิตรอยู่ในวันที่สัญญาครบกำหนด การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์นี้ จะเป็นการผสมผสานกันระหว่างความคุ้มครองชีวิตและออมทรัพย์ แต่จะเน้นการสะสมทรัพย์มากกว่าความคุ้มครอง สำหรับการออมทรัพย์จะเห็นได้ชัดในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเงินคืนเมื่อสัญญาครบกำหนด การประกันชีวิตในรูปแบบนี้เหมาะสมสำหรับผู้ที่มียรายได้สูงหรือปานกลาง หรือผู้ที่ต้องการทุนการศึกษาให้กับบุตรหรือผู้ที่ต้องการสะสมทรัพย์ โดยอัตราเบี้ยประกันภัยจะค่อนข้างสูง

ข. แบบเงินได้ประจำ (Annuities Insurance) คือการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตตกลงว่าจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเป็นประจำให้แก่ผู้เอาประกันภัยเมื่อผู้เอาประกันภัยมีชีวิตรอยู่ในวันที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยทั่วไปเงินได้ประจำจะจ่ายเป็นงวด จนครบตามเงื่อนไขของสัญญา อาจจะเป็นการจ่ายรายเดือน หรือจ่ายรายปี ประกันชีวิตแบบนี้เหมาะกับผู้เอาประกันภัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสะสมทรัพย์ไว้เป็นค่าใช้จ่ายหลังจากที่เกษียณอายุการทำงานแล้ว

ค. แบบชั่วระยะเวลา (Term Insurance) ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลาจะให้ความคุ้มครองความเสี่ยงภัยอันเกิดจากการเสียชีวิตแต่เพียงอย่างเดียว ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตามที่กำหนดขึ้น โดยบริษัทประกันชีวิตตกลงว่าจะจ่ายเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ให้แก่ผู้รับผลประโยชน์ ถ้าหากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 1 ปี 5 ปี 10 ปี หรือ 20 ปี สัญญาประกันชีวิตแบบนี้มีลักษณะเป็นการให้ความคุ้มครอง ไม่มีการสะสมทรัพย์รวมอยู่ด้วย เมื่อครบกำหนดสัญญาแล้วจึงไม่มีมูลค่าใดๆ คืนให้แก่ผู้เอาประกัน

การจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้รับผลประโยชน์จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตในช่วงที่สัญญายังให้ความคุ้มครอง แต่หากผู้เอาประกันภัยยังมีชีวิตรอยู่จนครบกำหนดสัญญา จะไม่ได้รับผลประโยชน์ แต่หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลงในระยะเวลาที่ประกันชีวิตยังคุ้มครองอยู่ และยังไม่หมดอายุ บริษัทประกันชีวิตก็จะจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้รับผลประโยชน์ที่มีชื่อระบุไว้ในกรมธรรม์ แต่หากกรมธรรม์ประกันชีวิตครบกำหนดตามระยะเวลาที่ทาสัญญาการคุ้มครองก็จะหมดลงด้วย ผู้เอาประกันภัยและผู้รับผลประโยชน์ก็จะไม่ได้รับผลประโยชน์ใดจากบริษัทประกันชีวิต เช่น ซื้อประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลาที่มีระยะเวลาคุ้มครอง 25 ปี ซึ่งหากผู้เอาประกันเสียชีวิตภายใน 25 ปีนี้ ครอบครัวหรือผู้รับผลประโยชน์ก็จะได้รับเงินจากบริษัทประกันชีวิต แต่หากมีชีวิตยืนยาวและไม่เสียชีวิตภายใน 25 ปี ตามเงื่อนไขกรมธรรม์ ก็จะไม่มีการจ่ายเงินผลประโยชน์คืนจากบริษัทประกันภัย ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันชีวิตชั่วระยะเวลา ดังนั้น ผลประโยชน์จากการเสียชีวิตจะได้รับเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตใน

ระยะเวลาที่เอาประกันประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลาให้ความคุ้มครองกรณีที่ผู้ท าระกันเสียชีวิตในระยะเวลาที่เอาประกันยกเว้นว่าผู้เอาประกันภัยไม่ได้จ่ายเบี้ยประกันในปีนั้น โดยทั่วไปแล้ว ประกันแบบชั่วระยะเวลามีเบี้ยประกันต่ำกว่าเบี้ยประกันแบบตลอดชีพ เนื่องจากค่าธรรมเนียมแบบชั่วระยะเวลาไม่มีมูลค่าเงินสด เบี้ยประกันภัยแต่ละงวดจะมีจำนวนที่เท่ากันตลอดอายุการทาสัญญา แต่เบี้ยประกันภัยอาจจะเพิ่มขึ้นได้เมื่อมีการต่ออายุ เช่น ทาประกันชีวิตระยะเวลา 5 ปี หรือสัญญา 10 ปี เมื่อมีการต่อสัญญาเมื่อครบ 5 ปี หรือครบ 10 ปี เบี้ยประกันภัยอาจจะปรับเพิ่มขึ้น

เบี้ยประกันแบบชั่วระยะเวลาจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุของผู้เอาประกันภัยสูงขึ้นเนื่องจากความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตสูงขึ้นและสูงกว่าช่วงที่อายุยังไม่มาก แม้ว่าอายุขัยเฉลี่ยของคนในปัจจุบันจะสูงขึ้น แต่การที่จะซื้อในช่วงอายุ 60 ปี เบี้ยประกันภัยอาจจะแพงมากเมื่อเทียบกับการซื้อในช่วงอายุน้อย

แบบชั่วระยะเวลา เป็นแบบประกันที่มุ่งคุ้มครองทางการเงินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น 10 ปี หรือ 20 ปี โดยทั่วไปแล้วเบี้ยประกันชีวิตจะกำหนดคงที่และเท่ากันทุกงวดตลอดระยะเวลาที่ซื้อ หลังจากสัญญาครบอายุ กรมธรรม์นั้นอาจจะมี การต่ออายุออกไปอีกก็ได้ แต่เบี้ยประกันจะสูงขึ้นจากช่วงแรก อย่างไรก็ตาม เบี้ยประกันภัยจะต่ำกว่าแบบตลอดชีพ

ประกันแบบชั่วระยะเวลาร่วมใหญ่จะหาขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปกรณีที่ไม่สามารถทำงานได้ เป็นการสร้างหลักประกันที่มั่นคงทางการเงินให้กับผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลในครอบครัว ช่วยให้บุตรหรือทายาทได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจให้มีความต่อเนื่อง ด้วยการคุ้มครองรายได้ของบุคคลที่มีความสำคัญในธุรกิจ การประกันชีวิตแบบนี้เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการความคุ้มครองสูง แต่ความสามารถในการชำระเบี้ยต่ำ เช่น ต้องการปลดปล่อยหนี้สินชั่วคราว เป็นต้น

ง. แบบตลอดชีพ (Whole Life Insurance) เป็นประกันชีวิตที่ระยะเวลาคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้ท าระกัน โดยบริษัทประกันชีวิตตกลงว่าจะจ่ายเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ให้แก่ผู้รับผลประโยชน์ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต การประกันชีวิตแบบนี้ให้ความคุ้มครองในวงเงินสูงแต่ชำระเบี้ยประกันในอัตราต่ำ ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบตลอดชีพที่เสนอในตลาดจะคุ้มครองถึงอายุ 90 ปี หรือสูงสุด 99 ปี

แบบตลอดชีพ เป็นแบบประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองระยะยาว ตลอดชีวิต ดังนั้นจึงมีเบี้ยประกันที่สูงกว่าแบบชั่วระยะเวลา แต่มีจำนวนคงที่ แตกต่างจากแบบชั่วระยะเวลา ประกันชีวิตแบบตลอดชีพจะมีผลให้ความคุ้มครองไปจนกว่าผู้เอาประกันภัย

จะเสียชีวิตลง เป็นการคุ้มครองความเสี่ยงตลอดอายุของผู้เอาประกัน มูลค่าเงินสดในกรมธรรม์ประกันแบบตลอดชีพจะเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เพราะจะไม่มีกรคืนเงินระหว่างทาง แต่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินชดเชยเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตเท่านั้น

แบบตลอดชีพเป็นการประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองระยะยาวที่มีเบี้ยประกันที่คงที่ เหมาะสำหรับผู้เอาประกันชีวิตที่มีความต้องการที่จะสร้างกองทุนมรดก หรือเพื่อปลดปล่อยหนี้สินครั้งสุดท้าย ดังนั้น นอกจากให้ความคุ้มครองแล้ว แบบตลอดชีพยังมีประโยชน์ในการเป็นทรัพย์สินมรดก ถ้ายอนความมั่งคั่งไปยังผู้รับผลประโยชน์ได้

นอกจากนี้ ปัจจุบันมีแบบการประกันชีวิตแบบพิเศษที่มีการลงทุนเพิ่มเข้าไปด้วย นั่นคือ แบบยูนิเวอร์แซลไลฟ์ (Universal Life) เป็นประกันที่ให้ความคุ้มครองระยะยาวที่มีลักษณะพิเศษเพราะผนวกความคุ้มครองชีวิตเข้ากับการลงทุน โดยในส่วนของการลงทุนนั้นจะระบุมูลค่าเงินสดไว้ชัดเจน อาจจะเปิดให้มีการถอนเงินออก หรืออาจจะไม่เปิดให้ถอนเงินออกก็ได้ อีกทั้งเงินในส่วนการลงทุนนั้นผู้เอาประกันสามารถเพิ่มหรือลดเบี้ยในส่วนลงทุนได้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของกรมธรรม์ และสามารถเลือกได้ว่าจะให้ลงทุนในสินทรัพย์ลงทุนประเภทใด

สำหรับผลประโยชน์กรณีเสียชีวิตและมูลค่าเงินสดในส่วนการลงทุนนั้นอาจจะลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับประเภทการลงทุนที่เลือกไว้ และผลตอบแทนจากการลงทุน นอกจากนี้เบี้ยประกันภัยอาจจะเพิ่มขึ้นได้หากผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง

แบบประกันยูนิเวอร์แซลไลฟ์ เป็นประกันที่ให้ความคุ้มครองระยะยาว แต่แตกต่างจากแบบประกันตลอดชีพตรงที่แบบประกันยูนิเวอร์แซลไลฟ์มีความยืดหยุ่นมากกว่า ผู้เอาประกันสามารถเพิ่มหรือลดเบี้ยประกันได้ตลอดระยะเวลาอายุสัญญา ตามกรมธรรม์ หรือสามารถลดทุนประกันที่ให้ความคุ้มครองลง ซึ่งในกรณีนี้ระยะเวลาที่จะให้ความคุ้มครองเท่าเดิม

(2) ประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Life Insurance)

ประกันชีวิตประเภทอุตสาหกรรม คือการประกันชีวิตที่มีการพิจารณารับประกันชีวิตโดยอาศัยข้อมูลจากค่าเฉลี่ยในใบคำขอเอาประกันภัย โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยค่อนข้างต่ำ จึงไม่มีการตรวจสอบสุขภาพ กำหนดชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายเดือน และอาจมีเงื่อนไขกำหนดระยะเวลารอคอยก็ได้ ซึ่งระยะเวลารอคอย (Waiting Period) คือระยะเวลาที่กำหนดไว้เพื่อพิสูจน์สุขภาพของผู้เอาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายในระยะเวลารอคอย บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องจ่ายเงินเอาประกันภัย โดยทั่วไประยะเวลารอคอยจะ กำหนดไว้ประมาณ 180 วัน

(3) ประเภทกลุ่ม (Group Life Insurance)

ประกันชีวิตประเภทกลุ่ม คือการรับประกันชีวิตบุคคลหลายคนภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับเดียวกัน โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงภัยด้วยอัตราเฉลี่ยของบุคคลในกลุ่มทั้งหมด เป็นความเสี่ยงจากอายุ เพศ หน้าที่การงาน จำนวนเงินเอาประกันภัย และใช้เบี้ยประกันภัยอัตราเดียวกับบุคคลทุกคนในกลุ่มนั้นๆ โดยอัตราเบี้ยประกันภัยจะต่ำกว่าการประกันภัยประเภทอื่นๆ โดยประกันภัยกลุ่มนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกรมธรรม์สำหรับพนักงานในบริษัทต่างๆ

ประกันชีวิตแบบกลุ่มต่างจากประกันชีวิตรายบุคคล คือประกันชีวิตรายบุคคลนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบและโดยทั่วไปแล้วผู้เอาประกันภัยจ่ายเงินซื้อประกันชีวิตด้วยตัวเอง ซึ่งมีข้อดีตรงที่สามารถเลือกแบบประกันได้ตรงกับความต้องการของตนเอง ทั้งความคุ้มครองหรือเบี้ยประกันที่ต้องการจะจ่าย แต่ประกันแบบกลุ่มส่วนใหญ่เกิดจากบริษัทหรือนายจ้าง หรือบางครั้งอาจจะเป็นสมาคมที่เราเป็นสมาชิกเป็นผู้จัดหาประกันชีวิตให้ และจ่ายเบี้ยแทน ซึ่งก็มีข้อดีตรงที่ผู้เอาประกันภัยไม่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยเองเพื่อรับความคุ้มครอง

แต่ประกันชีวิตแบบกลุ่มอาจจะตอบโจทย์ความต้องการของเราได้ไม่ครอบคลุม หรือได้รับความคุ้มครองน้อยกว่าที่ต้องการ ซึ่งผู้เอาประกันภัยก็มีทางเลือก เพิ่มความคุ้มครองด้วยการซื้อประกันชีวิตแบบบุคคลด้วยตัวเองเพื่อเสริมความคุ้มครอง อีกทั้งประกันชีวิตแบบกลุ่มจะไม่ให้ความคุ้มครองกรณีย้ายสถานที่ทำงาน หรือลาออก ซึ่งประกันชีวิตบุคคลที่ผู้เอาประกันได้ซื้อด้วยตัวเองก็จะคุ้มครองได้

2.2 การให้ความคุ้มครองกรณีความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้น

การประกันชีวิตนั้นถือเป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง เป็นการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งรวมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ ทูพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบกับภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย

ดังนั้น การประกันชีวิตจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือผู้เอาประกันภัย ในด้านการคุ้มครองชีวิต การลงทุนเพื่อสะสมทรัพย์ หรือช่วยเหลือผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้เอาประกันภัย เมื่อผู้เอาประกันภัยนั้นถึงแก่ความตาย โดยวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยนั้นคือ ชีวิตของคน ซึ่งวัดเป็นมูลค่าได้ยาก จึงขึ้นอยู่กับผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยที่ตกลงกันกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัย หากกำหนดจำนวนเงินเอา

ประกันภัยไว้เท่าใด ผู้รับประกันภัยต้องใช้เงินตามจำนวนเงินที่ตกลงกันไว้ หากก หนดจำนวนเงินเอาประกันภัยไว้สูง จำนวนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องจ่ายให้แก่ผู้รับประกันภัยก็จะสูงตามไปด้วย ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงภัยและความต้องการความคุ้มครองของประกันชีวิตประเภทต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป

การทำประกันชีวิตนั้น มีได้หลายรูปแบบทั้งที่ทาเพื่อคุ้มครองชีวิต เป็นการลงทุน การออม สร้างหลักประกันและความมั่นคงให้กับชีวิต โดยเหตุผลและความจำเป็นของการประกันชีวิตในรูปแบบต่างๆ สามารถสรุปออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้⁸

2.2.1 การสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตของผู้เอาประกันภัย

การประกันชีวิตสามารถช่วยสร้างความมั่นคงของรายได้ให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้ เมื่อเกิดการเจ็บป่วย ต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ซึ่งส่งผลให้เงินออมที่มีอยู่ต้องลดน้อยลงไป หากการเจ็บป่วยยืดเยื้อต้องรักษาเป็นเวลานาน อาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของครอบครัว จนถึงขั้นเกิดวิกฤตทางการเงินแก่ครอบครัวได้ การทำประกันสุขภาพจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดความกังวล ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของครอบครัวได้ ถ้าได้ทำประกันชีวิต พร้อมทั้งซื้อกรมธรรม์เพิ่มเติมเพื่อให้ความคุ้มครองการทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ หากผู้เอาประกันภัยต้องตกเป็นบุคคลทุพพลภาพก็จะได้รับเงิน เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ตนเอง และครอบครัวตามจ านวนเงินที่ก ำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

นอกจากนี้ หากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ขึ้นนั้น การหวังที่จะพึ่งพาศบุคคลอื่นก็เป็นเรื่องยาก ทางที่ดีที่สุดนั้นคือ การเตรียมพร้อมเพื่อรองรับปัญหาทางการเงิน ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อมีเหตุจำเป็นฉุกเฉินก็สามารถที่จะนำเงินส่วนนั้นมาใช้ได้ทันที ะหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ กรมธรรม์ประกันชีวิตเมื่อมีอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป มูลค่ากรมธรรม์ประกันชีวิตที่ได้ทำไว้และจ่ายเบี้ยประกันทุกปี มูลค่าเงินสดของกรมธรรม์ประกันชีวิตจะสูงกว่าเบี้ยประกันที่ได้จ่ายไปรวมกัน เช่น ทาประกันชีวิตระยะยาว 20 ปี จ่ายเบี้ยประกัน ปีละ 10,000 บาท ผู้เอาประกันมีการชำระเบี้ยประกันทุกปีต่อเนื่อง 10 ปี ตามเงื่อนไขกรมธรรม์ ในบางกรณีมูลค่าเงินสดของกรมธรรม์ อาจจะสูงกว่าจ านวนเบี้ยประกันที่ได้จ่ายมาแล้ว 10 ปี ซึ่งมูลค่าเงินสดที่เพิ่มขึ้นนี้ก็ไม่ต้องมีภาระภาษี นอกจากนี้มูลค่าเงินสดของกรมธรรม์ประกันชีวิตก็มีประโยชน์ หากผู้เอาประกันมีความจำเป็นต้องใช้เงิน สามารถที่จะเปลี่ยนมูลค่าเงินสดมาเป็นสภาพคล่องทางการเงิน โดยสามารถขอกู้ตามสิทธิกรมธรรม์ได้ ซึ่งเงื่อนไขการกู้เงินจากกรมธรรม์ขึ้นอยู่กับแต่ละบริษัทประกันชีวิตที่จะกำหนด กรณีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลง ผู้รับผลประโยชน์ที่ระบุชื่อไว้ในกรมธรรม์ ซึ่งจากตัวอย่างด้านบน อาจจะเป็นบิดามารดา เงินผลประโยชน์ที่ได้รับตามเงื่อนไขกรมธรรม์นี้ ไม่ต้อง

⁸ ส นักงานคณะกรรมการ ก ำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), การประกันชีวิต[ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/consumer/การประกันชีวิต>

เสียชีวิต และกรณีที่ไม่เสียชีวิต ประกันบานาญจะเป็นแหล่งเงินรายได้ของผู้เอาประกันในวัยเกษียณ

2.2.2 การให้ความคุ้มครองและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่ในอุปการะคุณและบุคคลอื่น

การทำประกันชีวิตจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเรื่องการเงิน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของครอบครัว เมื่อหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิตลง รายได้ที่เคยมอบให้แก่ครอบครัวย่อมสิ้นสุดลง แต่ค่าใช้จ่ายที่ครอบครัวต้องใช้จ่ายประจำยังคงมีอยู่ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เงินจากการทำประกันชีวิตจึงเข้ามาทดแทนรายได้ส่วนนี้ ซึ่งจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวผู้เอาประกันชีวิต

นอกจากนี้ ในการดำเนินธุรกิจย่อมมีบุคคลที่สำคัญต่อธุรกิจ ถ้าหากสูญเสียบุคคลนี้ไปจะทำให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจได้ การทำประกันชีวิตบุคคลสำคัญดังกล่าวจะเป็นการชดเชยการสูญเสียทางเศรษฐกิจของธุรกิจ หากต้องสูญเสียบุคคลดังกล่าวไปโดยให้ธุรกิจนั้นเป็นผู้เอาประกันชีวิตและเป็นผู้รับประโยชน์ หรือในการกู้ยืมเงิน เจ้าหนี้ยักคานึงถึงการจะได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ย จึงมีการทำประกันชีวิตของลูกหนี้ย โดยยกผลประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ยเมื่อลูกหนี้ยเสียชีวิตหรือตกเป็นบุคคลทุพพลภาพ

2.2.3 การได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร

เนื่องจากรัฐบาลได้ให้การส่งเสริมธุรกิจประกันชีวิต ดังนั้น ผู้ที่ทำประกันชีวิตก็สามารถนำเบี้ยประกันชีวิตไปใช้เป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามจนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท สำหรับแบบทั่วไป และ 200,000 บาทสำหรับแบบบานาญ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาสนใจการทำประกันชีวิตเพิ่มขึ้นเพื่อความมั่นคงในชีวิต

2.2.4 การออมและการลงทุน

ลักษณะการออมของการทำประกันชีวิตนั้น จะเป็นในลักษณะแบบกึ่งบังคับ โดยผู้เอาประกันภัยจะต้องมีหน้าที่ในการจ่ายเบี้ยประกันภัยอย่างสม่ำเสมอ และหากผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่จนครบตามที่กรมธรรม์กำหนดไว้ ก็จะได้เงินคืนตามเงื่อนไขของสัญญา ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือออมเงินเพื่อไว้ใช้ในยามชรา หรือออมไว้เพื่อเก็บเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากภาระความรับผิดชอบที่บิดามารดามีต่อบุตร ก็คือ การให้การศึกษาแก่บุตร หากบิดามารดาจากไปก่อนเวลาอันสมควร บุตรที่จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อศึกษาเล่าเรียน

ขั้นสูงคงไม่อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้การออมวิธีนี้ไม่สามารถถอนเงินในลักษณะของการฝากเงินได้ แต่สามารถเวนคืนกรมธรรม์ ซึ่งมูลค่าเวนคืนตามกรมธรรม์ที่ได้จะถูกหักค่าธรรมเนียมในการเวนคืนจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการท าประกันชีวิตมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการลงทุนระยะยาว

2.3 ความจำเป็นในการคำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงของการประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิต มีลักษณะการประกอบธุรกิจในการรับความเสี่ยงจากผู้เอาประกันภัยมาบริหารจัดการ โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้เอาประกันภัยสัญญาจะชำระเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัย และบริษัทสัญญาจะจ่ายผลประโยชน์ตามระยะเวลาที่ตกลงกันในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณี ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตจึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแล มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริษัทมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถชำระภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยและผู้รับผลประโยชน์ได้ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

บริษัทประกันชีวิตนั้น ต้องมีการคำนึงถึงความเสี่ยงที่บริษัทได้รับ โดยต้องสามารถวัดหรือประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง และนำมาผลที่ได้มาใช้ในการติดตามและควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม โดยต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผลการดำเนินงานและเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง รวมทั้งผลกระทบจากภาวะวิกฤตต่างๆ เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับ แก้ไข หรือป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง โดยบริษัทประกันชีวิตต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี และดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้บริษัทประกันชีวิตสามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อีกด้วย

ความเสี่ยงในกิจกรรมหลักของบริษัทประกันชีวิตสามารถแบ่งได้เป็น 5 กิจกรรม ดังนี้⁹

2.3.1 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือกระบวนการในการพัฒนาลักษณะของแบบประกันภัยให้เป็นที่ต้องการของตลาดและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางธุรกิจของบริษัท รวมถึงการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแบบประกันภัยที่มีอยู่เดิมด้วย โดยความเสี่ยงที่บริษัทควรพิจารณาในกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ความเสี่ยงด้านการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย ความเสี่ยงด้านการพิจารณารับประกันภัย และความเสี่ยงด้านการจัดสรรส ของประกันภัย เป็นต้น

⁹ ส นักงานคณะกรรมการ ก ับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงในกิจกรรมหลักของบริษัทประกันชีวิต [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/sites/default/files/4391-5501-3.pdf>

2.3.2 การกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยและเงื่อนไขความคุ้มครอง

การกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยและเงื่อนไขความคุ้มครอง คือ กระบวนการประเมินค่าสินไหมทดแทน ผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ ต้นทุนทางการเงินและการปฏิบัติการ และประมาณการรายได้จากเบี้ยประกันภัย โดยกระบวนการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยและเงื่อนไขความคุ้มครองเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่คุ้มครอง การกำหนดสมมติฐานในการคำนวณอัตราเบี้ยประกันภัย และการติดตามดูแลความเหมาะสมของการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย ความเสี่ยงที่บริษัทควรพิจารณาในกระบวนการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยและเงื่อนไขความคุ้มครอง ได้แก่ ความเสี่ยงที่ค่าใช้จ่ายจริงสูงกว่าสมมติฐานที่กหนดไว้ ความเสี่ยงที่บริษัทมีกระแสเงินสดรับไม่เพียงพอต่อการจ่ายผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ ความเสี่ยงจากการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยที่ไม่เหมาะสม เช่น กรมธรรม์ลักษณะคล้ายกันแต่มีกรากหนดอัตราเบี้ยประกันภัยที่ไม่สอดคล้องกัน หรือ ไม่มีความแตกต่างระหว่างอัตราเบี้ยประกันภัยของผู้เอาประกันภัยในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกับกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ เป็นต้น

2.3.3 การพิจารณารับประกันภัย

การพิจารณารับประกันภัย คือ กระบวนการซึ่งบริษัทดำเนินการประเมินความเสี่ยงที่บริษัทจะต้องรับไว้ภายใต้ขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยกระบวนการพิจารณารับประกันภัยเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขอเอาประกันภัยที่สำคัญ การประเมินระดับความเสี่ยง และการตัดสินใจรับหรือปฏิเสธการรับประกันภัย ความเสี่ยงที่บริษัทควรพิจารณาในกระบวนการพิจารณารับประกันภัย ได้แก่ การรับความเสี่ยงมากเกินไปเกินความสามารถ หรือเกินกว่าระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของบริษัท การกระจุกตัวของภัย เป็นต้น

2.3.4 การจัดการผลประโยชน์และค่าสินไหมทดแทน

การจัดการผลประโยชน์และค่าสินไหมทดแทน คือ กระบวนการซึ่งบริษัทตรวจสอบเอกสารและหลักฐานเพื่อพิจารณาจ่ายชดเชยค่าสินไหมทดแทนและผลประโยชน์ถูกต้องครบถ้วนตามที่ระบุในสัญญาประกันภัย ความเสี่ยงที่บริษัทควรพิจารณาในกระบวนการจัดการผลประโยชน์และค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ การพิจารณาชำระค่าสินไหมทดแทนไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดและเงื่อนไขความคุ้มครองที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัย กรณีที่มีการเรียกร้องสินไหมทดแทนจำนวนมากหรือมีมูลค่าสูง อันอาจส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัท เป็นต้น

2.3.5 การจัดสรรเงินสำรองประกันภัย

การจัดสรรของประกันภัย คือ กระบวนการในการคำนวณสำรองประกันภัยและจัดสรรสินทรัพย์ไว้สำหรับเงินสำรองประกันภัยเพื่อเป็นหลักประกันและป้องกันมิให้บริษัทประสบปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของสถานะการเงิน ความเสี่ยงที่บริษัทควรพิจารณาในกระบวนการจัดสรรเงินสำรองประกันภัย ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงาน คปภ. ประกาศกำหนดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสำรองประกันภัย เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต การจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย การวางเงินสำรองประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต นอกจากบริษัทประกันชีวิตต้องวางเงินสำรองไว้กับนายทะเบียนตามเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนดแล้ว บริษัทยังต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการให้กระแสเงินสดจ่ายมีความสอดคล้องกับกระแสเงินสดรับด้วย

ธุรกิจประกันชีวิตมีส นักงาน คปภ. ทาหน้าที่เป็นผู้ ักับดูแลฐานะทางการเงินและความเสี่ยงจากการดาเนินธุรกิจของธุรกิจประกันชีวิต รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ให้กับผู้เอาประกันตามเงื่อนไขที่กฎหมายและเงื่อนไขตามกรมธรรม์ประกันชีวิตกำหนด การกำกับดูแลเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีฐานะทางการเงินและความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจประกันชีวิตให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้นั้น สำนักงาน คปภ. มีแนวทางในการติดตามและสั่งให้มีการแก้ไข รวมทั้งการแทรกแซงการดาเนินงาน โดยพิจารณาจากเกณฑ์เชิงปริมาณซึ่งจะใช้อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญเป็นตัวชี้วัด เช่น อัตราส่วนสินทรัพย์ลงทุนต่อเงินสำรองประกันภัย โดยที่เงินสำรองประกันภัย หมายถึง เงินสำรองประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องจัดสรรจากเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด

หากสำนักงาน คปภ. พบว่าบริษัทประกันชีวิตมีอัตราส่วนทางการเงินไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเงินกองทุนที่บริษัทดรงไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแต่ยังอยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย สำนักงาน คปภ. จะเข้าแทรกแซงขั้นแรกด้วยการสั่งห้ามลงทุนในทรัพย์บางประเภทเพื่อจำกัดความเสี่ยงจากการลงทุน หากเงินกองทุนอยู่ในระดับที่เริ่มมีอันตราย สำนักงาน คปภ. จะเข้าแทรกแซงขั้นที่ 2 โดยจะเป็นการเข้าแทรกแซงในด้านการห้ามเปิดสาขาและขยายพื้นที่สำนักงานเพิ่มเติม ห้ามออกผลิตภัณฑ์บางประเภท แต่ถ้าหากเงินกองทุนต่ำมาก สำนักงาน คปภ. จะเข้าแทรกแซงขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด โดยสั่งห้ามการรับประกันชีวิตเพิ่ม พร้อมทั้งสั่งแก้ไขฐานะทางการเงิน สั่งเพิ่มทุนหรือลดทุนหรือเข้าควบคุมกิจการ ไปจนถึงเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต¹⁰

¹⁰บัวหลวง Money Tips, ความเสี่ยงของบริษัทประกันที่ควรรู้ [ออนไลน์], 27 มิถุนายน 2554.แหล่งที่มา http://www.moneymartthai.com/knowledge/index.php?cat=dd5c07036f2975ff4bce568b6511d3bc&know_id=54

บทที่ 3

หลักการที่นำมาสู่การกำหนดภาวะภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต

เนื่องด้วยบริษัทประกันชีวิต มีลักษณะการประกอบธุรกิจในการรับความเสี่ยงจากผู้เอาประกันภัย โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้เอาประกันภัยสัญญาจะชำระเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัย และบริษัทสัญญาจะจ่ายผลประโยชน์ตามระยะเวลาที่ตกลงกันในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณี ซึ่งเบี้ยประกันภัยที่ได้รับชาระนั้น ถือเป็นรายได้หลักที่สำคัญของบริษัทประกันชีวิต และการจ่ายผลประโยชน์ที่จ่ายก็เป็นรายจ่ายของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งรายได้และรายจ่ายต่างๆ ของบริษัทประกันชีวิตจะนำไปสู่การคำนวณกำไรสุทธิของบริษัท และเป็นพื้นฐานในการนำมาใช้เป็นกำไรสุทธิเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทต่อไป โดยรายได้และรายจ่ายต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตาม รายจ่ายที่มีความสำคัญตัวหนึ่งที่สำคัญเกณฑ์ในทางบัญชีและทางภาษีอากรยังมีความแตกต่างกันมากนั้นคือ รายจ่ายเงินสำรองประกันภัย ดังนั้น จึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของเงินสำรองประกันภัย ที่ปฏิบัติกันตามกฎหมาย และการได้มาซึ่งมูลค่าของเงินสำรองประกันภัย รวมถึงหลักการทางภาษีอากรที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การกำหนดภาวะภาษีนิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต

3.1 หลักการของเงินสำรองประกันภัย

ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดว่า ให้บริษัทประกันชีวิตจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ และเงินสำรองอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยเงินสำรองดังกล่าว ถือเป็นหนี้สินที่สำคัญของบริษัทประกันชีวิต โดยที่หากมีการเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จะถือเป็นรายจ่ายของบริษัทประกันชีวิตในปีนั้น หากเพิ่มขึ้นมากก็จะเป็นรายจ่ายที่สำคัญและมีมูลค่ามาก ซึ่งที่มาของการประเมินมูลค่าเงินสำรองประกันภัยก็มีความสำคัญเพราะเป็นการประเมินมาจากปัจจัยและสมมติฐานหลายประการ

เมื่อกล่าวถึงเงินสำรองโดยทั่วไปนั้น จะหมายถึงการจัดสรรจำนวนเงินไว้เพื่อสำหรับใช้เมื่อถึงคราวจำเป็นในอนาคต แต่สำหรับบริษัทประกันชีวิตนั้น เงินสำรองจะหมายถึงจำนวนเงินที่จัดสรรไว้ในส่วนที่เป็นหนี้สินซึ่งเป็นภาระผูกพันที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยโดยทั่วไปเงินสำรองของบริษัทประกันชีวิตจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้¹¹

¹¹ ส. นักงานคณะกรรมการ ทับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), คู่มือการค ำนวณเงินส รางประกันภัยโดยวิธี Gross premium valuation (กรุงเทพฯ: ส. นักงานคณะกรรมการ ทับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553). หน้า 5.

(1) เงินสำรองค่าสินไหมทดแทน (Claims Reserves) เป็นการตั้งเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่ทราบจำนวนเงินที่จะต้องจ่าย เนื่องจากยังไม่มีผลการแจ้งแก่บริษัทประกันภัย

(2) เงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัย (Policy Reserves) เป็นการตั้งเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่บริษัทประกันภัยมีภาระผูกพันที่จะจ่าย หากเหตุการณ์ที่รับประกันภัยเกิดขึ้น ในการกำหนดจำนวนเงินสำรองประกันภัยมักจะไม่แน่นอนทั้งจำนวนเงินและเวลาที่จะจ่าย

เงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้น การกำหนดมูลค่าเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยต้องใช้วิธีการกำหนดมูลค่าโดยใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial Valuation) ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตต้องมีหรือตารางสินทรัพย์ไว้อย่างน้อยที่สุดเท่ากับเงินสำรองประกันภัย พร้อมด้วยเงินกองทุนที่กำหนดตามกฎหมาย การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเป็นเรื่องที่สำคัญมากของธุรกิจประกันชีวิตเพราะเป็นหนี้สินที่มีสัดส่วนมากที่สุดในงบแสดงฐานะการเงิน

การกำหนดมูลค่าของเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้น สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อบริษัทประกันชีวิตออกกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเมื่อไรที่จะต้องจ่ายผลประโยชน์และเป็นจำนวนเท่าไร การตั้งเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสมมติฐานต่างๆ รวมถึงการประมาณการและการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สมมติฐานเบื้องต้นได้แก่ ค่าใช้จ่าย ผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราการเสียชีวิต และการเจ็บป่วย และอัตราการครบก าหนด การขาดอายุ การเวนคืน และภาษี สมมติฐานเหล่านี้มักขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาของบริษัท การศึกษาจากข้อมูลประสบการณ์ของธุรกิจประกันชีวิตข้อกำหนดตามกฎหมาย และการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องในอนาคต โดยเรียกรวมกันว่า สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยของแบบประกันชีวิตแต่ละแบบว่าจะมีจำนวนมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้¹²

(1) จำนวนเงินเอาประกัน กรมธรรม์ที่มีจำนวนเงินเอาประกันสูงจะมีจำนวนเงินสำรองประกันภัยสูงกว่ากรมธรรม์ที่มีจำนวนเงินเอาประกันต่ำ

(2) อายุของผู้เอาประกันเมื่อเริ่มทำสัญญา ในแบบประกันชีวิตแบบเดียวกัน ผู้เอาประกันที่มีอายุมากจะเสียเบี้ยประกันสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากจะมีอัตราความเสี่ยงสูง บริษัทจึงต้องสำรองเงินไว้มากกว่า

¹² Life Insurance Knowledge: Life Insurance, เงินสำรองประกันภัย [ออนไลน์], 6 กันยายน 2554. แหล่งที่มา http://insurance-freestyle.blogspot.com/2011/06/blog-post_253.html

(3) ระยะเวลาที่สัญญาจะมีผลบังคับ ในแบบประกันชีวิตแบบเดียวกัน หากผู้เอาประกันมีอายุเท่ากัน ผู้ที่เอาประกันก่อนหรือระยะเวลาของสัญญาที่มีผลบังคับนานกว่าจะมีเงินสำรองประกันภัยมากกว่าผู้ที่เพิ่งเริ่มเอาประกันชีวิต

(4) แบบของกรมธรรม์ กรมธรรม์แบบที่ให้ผลประโยชน์ด้านการออมทรัพย์สูงจะมีเบี้ยประกันสูงกว่าแบบที่ให้ผลประโยชน์ด้านการออมทรัพย์น้อย ดังนั้นแบบที่ให้ผลประโยชน์สูงจึงมีเงินสำรองประกันภัยมากกว่าแบบที่ให้ผลประโยชน์ต่ำ

(5) อัตราดอกเบี้ย ในการคำนวณเงินสำรองประกันภัย หากใช้อัตราดอกเบี้ยสูงจะทำให้เงินสำรองประกันภัยต่ำ ในทางกลับกันหากใช้อัตราดอกเบี้ยต่ำ จะทำให้เงินสำรองประกันภัยสูง

(6) ระยะเวลาการชำระเบี้ย ในกรมธรรม์ที่ให้ผลประโยชน์เท่ากัน กรมธรรม์ที่มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันยาวจะมีเงินสำรองประกันภัยน้อยกว่ากรมธรรม์ที่มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันสั้น เนื่องจากชำระเบี้ยประกันภัยน้อยกว่า

สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ใช้คำนวณเงินสำรองประกันภัยจะมีผลต่อการรับรู้กำไรของบริษัท ถ้าสมมติฐานนั้นเป็นไปในแง่ดี จะทำให้บริษัทรับรู้กำไรมาก ซึ่งจะเป็นในปีแรกๆ และรับรู้กำไรน้อยในปีหลังๆ ในทางตรงกันข้ามถ้าสมมติฐานเป็นไปในแง่ลบ สิ่งที่เกิดขึ้นก็จะเป็นในทางตรงกันข้าม

เงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยสามารถคำนวณได้โดยเทคนิคการสร้างแบบจำลองทางการเงินเพื่อประมาณเบี้ยประกันภัย ผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดระยะเวลาคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งอาจยาวนานถึง 100 ปีหรือมากกว่านั้น การทำนายอนาคตโดยการประมาณการขึ้นอยู่กับสมมติฐานและค่าประมาณที่ใช้ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริงในอนาคตได้ใกล้เคียงเพียงใด ค่าที่เกิดขึ้นจริงมีผลมาจากกระบวนการภายในของบริษัท ได้แก่ กฎเกณฑ์การรับประกันภัย รูปแบบกรมธรรม์ และอัตราเบี้ยประกันภัย ซึ่งสามารถควบคุมได้โดยบริษัท และผลจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การแข่งขันในตลาด ประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัท นอกจากนี้ ธรรมชาติของค่าประมาณการที่เป็นระยะยาวนั้นมักมีความผันผวนสูง การเริ่มต้นที่ว่าเป็นค่าประมาณการที่รัดกุมหรือป้องกันดีแล้วนั้น อาจส่งผลให้ค่าที่ประมาณการนั้นไม่เพียงพอหรือไม่ได้ป้องกันความผันผวนได้เลย

เงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยที่คำนวณได้อาจจะแตกต่างกันไปได้มาก ไม่เพียงแต่จะเกิดจากความแตกต่างของสมมติฐานที่ใช้ แต่ยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการคำนวณเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้นนักคณิตศาสตร์ประกันภัยควรตระหนักถึงวิธีที่ใช้ในการคำนวณเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัย และควรทราบว่าควรใช้วิธีใดในสถานการณ์ใด

เราสามารถแบ่งประเภทของเงินสำรองตามกรรมธรรม์ประกันภัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้¹³

(1) เงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย (Statutory Reserves) การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามที่กฎหมายกำหนด มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประเมินความสามารถทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตว่าสามารถชำระเงินผลประโยชน์ที่ผูกพันตามกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่บริษัทขายออกไปได้หรือไม่ โดยใช้วิธีการและสมมติฐานที่อนุรักษ์นิยม ตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้มูลค่าเงินสำรองประกันภัยมีค่าสูงเมื่อเทียบกับวิธีการกำหนดมูลค่าเงินสำรองประกันภัยแบบอื่นๆ เพราะเป็นการประเมินในแง่ความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันภัย ณ วันสิ้นงวดบัญชี ว่าถ้ามีการปิดทากร ณ วันนั้น บริษัทจะสามารถชำระเงินคืนให้แก่ผู้ถือกรรมธรรม์ได้มากน้อยเท่าไรตามที่กำหนดไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้นการตั้งเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมายมักจะทำให้บริษัทเกิดขาดทุนทางบัญชีสำหรับกรรมธรรม์ที่ขายในปีแรก

(2) เงินสำรองประกันภัยทางบัญชี (GAAP Reserve Valuation) การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามมาตรฐานการบัญชีที่ได้รับการยอมรับ (General Acceptance Accounting Principle – GAAP) ช่วยให้เกิดความยุติธรรมและการรับรู้รายได้ของบริษัทประกันชีวิตสอดคล้องกับการรับรู้รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละปี วิธีการและสมมติฐานที่ใช้จะมีระดับความอนุรักษ์นิยมลดลงจากวิธีที่ใช้สำหรับคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมายที่กล่าวข้างต้น และใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่า ทำให้ช่วยลดผลขาดทุนที่เกิดจากธุรกิจใหม่ที่ขายในปีแรก

(3) เงินสำรองประกันภัยเพื่อภาษี (Tax Reserve Valuation) ใช้ในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหารายได้ของบริษัทเพื่อใช้ในการคำนวณภาษีที่ต้องชำระแก่กรมสรรพากร โดยทั่วไปจะกำหนดให้ใช้วิธีการเดียวกับเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย แต่ใช้สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน บางประเทศกำหนดให้ใช้เงินสำรองประกันภัยที่นำไปคำนวณภาษีต้องน้อยกว่าเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย เพื่อเพิ่มรายได้ของรัฐและห้ามไม่ให้จำนวนเงินสำรองประกันภัยที่ใช้ในการคำนวณรายได้ที่นำไปหักภาษี มากกว่าเงินสำรองที่คำนวณตามกฎหมาย มิเช่นนั้นรายได้ที่จะนำไปคำนวณภาษีจะน้อยลง และทางสรรพากรก็จะจัดเก็บภาษีได้น้อยลง ส่วนในประเทศไทยนั้น กำหนดไว้ว่าเงินสำรองประกันภัยก่อนภาษีของการประกันชีวิตต้องไม่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับในรอบระยะเวลาตามบัญชีหลังหักเบี้ยประกันภัยต่อออก ส่วนการรับประกันภัยอื่นๆ เงินสำรองประกันภัยก่อนคำนวณภาษีต้องไม่เกินร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังหักเบี้ยประกันภัยต่อ

¹³ ส. นักงานคณะกรรมการ ทับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), คู่มือการค. นวนเงินส. ของประกันภัยโดยวิธี Gross premium valuation (กรุงเทพฯ: ส. นักงานคณะกรรมการ ทับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553). หน้า 10-12.

(4) เงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross Premium Valuation โดยทั่วไปจะคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross Premium Valuation เมื่อต้องการทราบค่าประมาณที่ดีที่สุดของภาระผูกพันของบริษัทประกันชีวิต โดยค่าประมาณการที่ดีที่สุดของเงินสำรองประกันภัย ซึ่งถือว่าเป็นหนี้สินในงบการเงินของบริษัทประกันชีวิต มักถูกนำไปใช้หามูลค่าของบริษัทประกันชีวิตสำหรับการซื้อขายหรือควบรวมกิจการ หรือเมื่ออยู่ในเหตุการณ์ที่สงสัยว่าบริษัทมีความมั่นคงทางการเงินเพียงพอหรือไม่ การคำนวณเงินสำรองโดยวิธี Gross Premium Valuation จะคล้ายกับเงินสำรองประกันภัยทางบัญชี ในแง่การใช้สมมติฐานที่มีความใกล้เคียงความจริงที่เป็นสมมติฐานประมาณการที่ดีที่สุด (Best estimate assumptions) ในประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ให้ใช้วิธีการคำนวณเงินสำรองวิธีดังกล่าวเพื่อหาค่าประมาณการที่ดีที่สุดของหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต สำหรับนำไปหาจำนวนเงินกองทุนที่ต้องดำรงตามความเสี่ยงต่อไป (Risk-based capital)

3.2 หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยถือเป็นส่วนสำคัญกับการประกอบธุรกิจประกันชีวิต โดยบริษัทประกันชีวิตต้องอาศัยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยเพื่อรับรองรายงานความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 43/1 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 ซึ่งกำหนดหน้าที่ให้นักคณิตศาสตร์ประกันภัยต้องดำเนินการรับรองรายงานการคำนวณความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยและการดำเนินการดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้อง คือ การกำหนดมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ดังนั้น จึงต้องทราบถึงความเป็นมาของหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยและวิธีการประเมินมูลค่าที่นักคณิตศาสตร์ใช้ในปัจจุบันว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

3.2.1 ความเป็นมาของหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial) เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานศาสตร์ด้านสถิติศาสตร์และด้านคณิตศาสตร์ เพื่อการคาดคะเนความเสี่ยงในอนาคต ให้เหตุการณ์ในอนาคตเป็นเหตุเป็นผลในรูปของการเงิน โดยการพัฒนาตัวแบบทางคณิตศาสตร์มาประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจ คำนึงถึงความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ และสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต ประเมินความเสี่ยงในปัจจุบัน และสร้างโมเดลคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งทำงานได้ในองค์กรที่แตกต่างกัน คือ บริษัทประกันชีวิต บริษัทให้คำปรึกษา บริษัทประกันวินาศ

ภัย และบริษัททางการเงินอื่นๆ โดยผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวถูกเรียกว่า นักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuary)

นักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuary)¹⁴ เป็นผู้ที่มึทักษะด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง มีทักษะรอบตัวทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์ การเงิน รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญในการประเมินผลกระทบทางการเงินจากความไม่แน่นอนในปัจจุบันและเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การเกิด การเจ็บป่วย การเกิดอุบัติเหตุ การพิการ การเกษียณอายุ การว่างงาน เป็นต้น เพื่อช่วยประมาณเหตุการณ์ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยการจัดทำในรูปของตาราง เช่น ตารางมรณะ และตารางสุขภาพ เป็นต้น แล้วนำผลที่ได้มาใช้ประกอบกับความรู้ด้านการบริหารและการเงิน เพื่อคำนวณอัตราเบี้ยประกันภัย เงินสำรอง และตัวเลขข้อเท็จจริงอื่นๆ ทางการเงิน ซึ่งจะทำให้บริษัทประกันภัยสามารถดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่น มั่นคง และสามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์ได้ นอกจากนี้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยยังต้องมีความเข้าใจในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจประกันภัย ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อนโยบายและการดำเนินงานอย่างเป็นทางการของธุรกิจ ด้วยเหตุนี้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยจึงต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในหลายขั้นตอน เช่น การจัดการทั่วไป การตลาด การวิจัย การพิจารณารับประกัน การลงทุน การบัญชี การบริหาร และการวางแผนระยะยาว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นักคณิตศาสตร์ประกันภัยคือ นักธุรกิจมืออาชีพซึ่งใช้ความเชี่ยวชาญทางคณิตศาสตร์เพื่อกำหนด วิเคราะห์ แก้ปัญหาทางสังคมและทางการเงิน โดยการสร้างโปรแกรมที่จะลดความเสี่ยงทางการเงินของการเกิดเหตุการณ์ที่อาจคาดการณ์ได้หรือคาดการณ์ไม่ได้

จากบทบาทของนักคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้น นามาซึ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของนักคณิตศาสตร์ประกันภัยดังต่อไปนี้¹⁵

- (1) นักคณิตศาสตร์ประกันภัยต้องมั่นใจว่า บริษัทประกันภัยมีเงินสดสำรองในมือเพียงพอที่จะจ่ายเงินผลประโยชน์ หรือเงินสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ เมื่อมีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือเงินเลี้ยงชีพจากผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์
- (2) พิจารณากำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทเรียกเก็บจากผู้เอาประกัน ให้มีความยุติธรรมเพียงพอ และสามารถทำให้งานกิจการต่อไปได้อย่างราบรื่นและมั่นคง

¹⁴ พิเชฐ เจียรณณินวิสิณ, “ความหมายของนักคณิตศาสตร์ประกันภัย/แอกซ์วารี”, วารสารประกันชีวิต 33,137 (มกราคม-มีนาคม 2556): 8-10.

¹⁵ คณินิจ เสรีวงษ์, อาชีพนักคณิตศาสตร์ประกันภัย[ออนไลน์], ธันวาคม 2532.แหล่งที่มา <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet2/paper/paper12/insurce.htm>

(3) ปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของสังคมอยู่เสมอ

(4) ให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ของบริษัท ในการพิจารณารับประกันว่ารายได้อันที่ได้รับได้และรายได้อื่นที่ควรปฏิเสธ เพราะเหตุใด หากจะรับได้แต่ต้องเพิ่มเบี้ยประกันภัยควรที่จะเพิ่มในอัตราเท่าใด

(5) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทในด้านต่างๆ

(6) เตรียมจัดทำรายงานประจำปี แสดงสถานะทางการเงินของบริษัท เพื่อเสนอต่อหน่วยงาน ก ักดูแล และผู้ถือหุ้นของบริษัท

(7) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดของบริษัทเมื่อสิ้นปีปฏิทิน เช่น การใช้ข้อสมมติเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ค่าใช้จ่าย อัตราดอกเบี้ยจากการลงทุน วิเคราะห์การขาดอายุของกรมธรรม์ เงินคงเหลือจากการดำเนินงานธุรกิจ เป็นต้น แล้วนำผลที่ได้มาประเมิน และสรุปว่าธุรกิจควรดำเนินต่อไปในทิศทางใด ส่วนใดควรปรับปรุงแก้ไข แบบประกันใดควรยกเลิก หรือควรสนับสนุนต่อไป

3.2.2 การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยคำนวณเงินสำรองประกันชีวิต

หนี้สินหลักของธุรกิจประกันชีวิตนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ที่ต้องใช้วิธีการคำนวณที่พิเศษพร้อมด้วยสมมติฐานมากมาย แต่เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตนั้น อาจมีการขายกรมธรรม์ประกัยหรือสัญญาแนบท้าย ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นสัญญาประกันวินาศภัยรวมอยู่ด้วย ดังนั้น จึงต้องพิจารณาจัดประเภทสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือสัญญาประกันภัยระยะสั้น โดยพิจารณาสัญญาประกันภัยระยะยาว คือสัญญาที่ให้ความคุ้มครองโรคร้ายแรง การประกันภัย อุบัติเหตุ หรือการประกันสุขภาพ ที่มีระยะเวลาของสัญญาเกินกว่า 1 ปี ซึ่งบริษัทประกันภัยไม่สามารถบอกเลิกสัญญา และไม่สามารถปรับเพิ่มลดเบี้ยประกันภัย รวมถึงเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ใดๆ ในกรมธรรม์ประกันภัยตลอดอายุสัญญาได้ หรือสัญญาประกันภัยที่ให้ความคุ้มครองโรคร้ายแรง การประกันภัย อุบัติเหตุ หรือประกันสุขภาพที่มีระยะเวลาของสัญญาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี แต่มีการรับรองการต่ออายุอัตโนมัติ ซึ่งบริษัทประกันภัยไม่สามารถบอกเลิกสัญญา และไม่สามารถปรับเพิ่มลดเบี้ยประกันภัย รวมถึงเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ใดๆ ในกรมธรรม์ประกันภัยตลอดอายุสัญญาได้¹⁶

¹⁶ ส นักงานคณะกรรมการ ก ักและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แนวทางปฏิบัติทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกัยส สำหรับการ ารงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง[ออนไลน์], 4 มกราคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/th/consumer/news/announcements/5536>

นักคณิตศาสตร์ประกันภัยต้องพิจารณาว่า บริษัทสามารถบอกเลิกสัญญาได้หรือไม่ และ บริษัทสามารถเปลี่ยนแปลงเบี้ยประกันภัยในระหว่างระยะเวลาของสัญญาได้หรือไม่ หากบริษัท มีสิทธิเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ของกรมธรรม์ประกันภัย โดยมีต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถือ กรมธรรม์ การเปลี่ยนแปลงนี้ถือเสมือนว่าบริษัทมีสิทธิเปลี่ยนแปลงเบี้ยประกันภัย ข้อความ สัญญาที่ก าหนดไว้ล่วงหน้าว่า อัตราเบี้ยประกันภัยหรือผลประโยชน์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น อัตราเบี้ยประกันภัยที่กำหนดให้เปลี่ยนตามแต่ละช่วงอายุ เป็นต้น ไม่ถือว่าบริษัทสามารถ เปลี่ยนแปลงเบี้ยประกันภัยได้ โดยทั่วไปหากบริษัทถูกจำกัดการเปลี่ยนแปลงอัตราเบี้ย ประกันภัยหรือผลประโยชน์ที่ทำให้เกิดผลดีด้านการเงินกับบริษัท ถือว่าบริษัทไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ของสัญญาประกันภัยได้ ถือว่าไม่ผ่านหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

เมื่อสามารถพิจารณาจัดประเภทสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือสัญญาประกันภัยระยะ สั้นได้แล้ว เงินส ารอที่เป็นหนี้สินหลักของบริษัทประกันชีวิตนั้นจะเป็นประเภทสัญญาประกันภัย ระยะยาวที่คำนวณจากเบี้ยประกันชีวิตของกรมธรรม์ประกันชีวิตของสัญญาหลัก โดยการ คำนวณเงินสำรองของสัญญาประกันภัยระยะยาวทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้น สามารถแยก ออกได้เป็นสองวิธีหลักๆ คือวิธี Net Premium Valuation: NPV และอีกวิธีหนึ่งเรียกว่า Gross Premium Valuation: GPV ซึ่งแต่ละวิธีนั้นมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการจัดการและการ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่จะด าเนินต่อไปอย่างไร

การประเมินมูลค่าของหนี้สินจากกรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทไปสัญญากับผู้เอา ประกันภัยไว้ว่าจะเกิดพันธะในระยะยาว ส หรับวิธี Gross Premium Valuation: GPV นั้น จะ ใช้เบี้ยประกันภัยที่รับจริง เป็นเบี้ยประกันภัยที่เป็นราคาขาย และคาดว่าจะได้รับเข้ามาจริง รวมถึงกำไรที่คาดหวังไว้ในตัวเบี้ยประกันภัย ส่วน Net Premium Valuation: NPV นั้นจะใช้ เบี้ยสุทธิที่หักลบผลก าไรออก ซึ่งก็จะเหลือแต่ต้นทุนของสัญญาระยะยาวที่มีไว้

Gross Premium Valuation: GPV จะตั้งอยู่ในสมมติฐานที่ประมาณการกระแสเงินสดใน อนาคตข้างหน้าทั้งหมดตามความจริง โดยสมมติฐานนั้นจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์จริงของบริษัท มาปรับปรุง ดัดแปลงให้เป็นสมมติฐานที่คาดว่าจะใกล้เคียงกับอนาคตที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ประสบการณ์จริงของบริษัทจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ในแต่ละครั้งที่คำนวณนั้น จะต้องเปลี่ยนแปลงสมมติฐานเพื่อหาค่าประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตใหม่ทุกครั้ง กระแส เงินสดที่ว้ันนี้รวมถึง ค่าใช้จ่ายทั่วไปของบริษัท ค่าจ้างและค่าบาเหน็จ มูลค่าเวนคืนเงินสด เงิน คืนผู้เอาประกันภัย ค่ามรดกกรรม ค่าสินไหมทดแทน เงินปันผลกรมธรรม์ และอื่นๆ เป็นต้น

ส่วน Net Premium Valuation: NPV นั้น จะใช้สมมติฐานที่คำนวณเพื่อให้ได้ซึ่งเบี้ย ต้นทุนขึ้นมา และปัจจัยสมมติฐานทุกตัวนั้นจะถูกฝังค่าเอาไว้เรียกว่า Lock In ไปจนกว่าสิ้นสุด กรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้น การคำนวณแบบ NPV นั้นจะค ำนวณแล้วไม่เปลี่ยนแปลง แต่บริษัท

จะต้องคอยวัดค่าการเปลี่ยนแปลงว่าสมมติฐานที่ Lock In อยู่ นั้น ยังมีค่าเพียงพออยู่หรือไม่ การ
 ทา NPV จึงควรต้องดูการทดสอบภาวะความเพียงพอของหนี้สินไปด้วย เรียกว่า Liability
 Adequacy Test: LAT) คล้ายกับการตั้งด้อยค่าของสินทรัพย์

สูตรการคำนวณเงินสำรองวิธี Net Premium Valuation: NPV

เงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Net Premium Valuation: NPV = มูลค่าปัจจุบันของเงิน
 ผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ หักด้วย มูลค่าปัจจุบันของเบี้ยรับสุทธิ

โดยที่ มูลค่าปัจจุบันของเงินประโยชน์ตามกรมธรรม์ เช่น ผลประโยชน์กรณีเสียชีวิต เงิน
 จ่ายคืนตามกรมธรรม์ เป็นต้น

และ มูลค่าปัจจุบันของเบี้ยประกันภัยสุทธิ คือ จำนวนเงินที่เตรียมจ่ายผลประโยชน์ตาม
 สัญญาภายใต้สมมติฐานที่ตั้งไว้

สูตรการคำนวณเงินสำรองวิธี Gross Premium Valuation: GPV

เงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross Premium Valuation: GPV = มูลค่าปัจจุบันของเงิน
 ผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ บวกด้วย ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของกรมธรรม์ หักด้วย มูลค่าปัจจุบันของเบี้ย
 ประกันภัยรับจริง

โดยที่ มูลค่าปัจจุบันของเงินประโยชน์ตามกรมธรรม์ เช่น ผลประโยชน์กรณีเสียชีวิต เงิน
 จ่ายคืนตามกรมธรรม์ เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของกรมธรรม์ หมายถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ของกรมธรรม์ รวมไปถึงค่าจ้าง
 และค่าบาทหนึ่ง ค่าใช้จ่ายต้องแยกออกมาเป็นค่าใช้จ่ายต่อกรมธรรม์ ค่าใช้จ่ายต่อเบี้ยประกัน หรือ
 ค่าใช้จ่ายต่อทุนประกัน

มูลค่าปัจจุบันของเบี้ยประกันภัยรับจริง คือ มูลค่าปัจจุบันของเบี้ยประกันภัยสุทธิ รวมกับ
 ค่าใช้จ่ายและอื่นๆ

วิธี Gross premium valuation: GPV จะคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยที่รับจริง
 โดยมีส่วนประกอบอื่นๆ ต้องพิจารณา หากเป็นผลิตภัณฑ์กรมธรรม์สัญญาแบบต่างๆ สามารถ
 ใช้การตั้งเงินสำรองแบบ Unearned Premium reserve: UPR ได้ การคำนวณด้วยวิธี Gross
 premium valuation: GPV ถ้าเราคำนวณออกมาแล้วมีค่าติดลบ หมายความว่าแบบประกันนั้นๆ

มีเบี้ยประกันภัยสูงเมื่อเทียบกับต้นทุน โดยส่วนมากมักจะเกิดในปีแรกๆ ของกรมธรรม์เท่านั้น และ การเกิดเงินสำรองติดลบนี้ เกิดขึ้นได้ในระดับรายการกรมธรรม์

ความแตกต่างของวิธี Net Premium Valuation: NPV และ วิธี Gross Premium Valuation: GPV สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1: ความแตกต่างระหว่างวิธี Net Premium Valuation: NPV และ วิธี Gross Premium Valuation: GPV¹⁷

ความแตกต่าง	NPV	GPV
วิธีการ	การตั้งเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยทางคณิตศาสตร์ ประกันภัยโดยใช้สมมติฐานที่ก าหนดตายตัวไว้ล่วงหน้า	การตั้งเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยใช้สมมติฐานที่เกิดจากประสบการณ์จริงของบริษัท ซึ่งต้องมีการ ปรับเปลี่ยนสมมติฐานให้สะท้อนภาพที่แท้จริงอยู่เสมอ
สมมติฐาน	เนื่องจากสมมติฐานต่างๆ ได้ถูกออกแบบว่าจะไม่มีการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นในการก าหนดสมมติฐานจึงต้องม ีความอนุรักษ์นิยมกว่าการใช้แบบ GPV เพื่อให้สมมติฐานใช้ได้ไป จนจบอายุกรมธรรม์	สมมติฐานต่างๆ ได้ถูกออกแบบให้มีการปรับเปลี่ยนทุกครั้งโดยอ้างอิง จากค่าประสบการณ์จริงของบริษัท ดังนั้น สมมติฐานจึงเป็นตัวแปร ส าคัญในกรศก านวณแบบGPV
อัตราภาระ	เลือกใช้ตามตารางภาระที่ ส ำนักงาน คปภ. ให้ใช้ส ำหรับกำหนด เพดานอัตราเบี้ยประกันภัยหรือจะใช้ของบริษัทเองก็ได้	ตั้งสมมติฐานตามค่าประสบการณ์ของบริษัท
ค่าใช้จ่าย	เลือกตั้งค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าใช้จ่ายล่วงหน้าได้หลายแบบ หรือจะ เลือกใช้แบบที่ ส ำนักงาน คปภ. ก ำหนดไว้ส ำหรับการค ำณ อัตราเบี้ยประกันภัยมาอ้างอิงก็ได้	ตั้งตามค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ควรจะต้องตั้งสมมติฐานเรื่องอัตราเงิน เพื่อเข้าไปด้วย ส่วนค่าใช้จ่ายจากการลงทุนนั้น ส่วนใหญ่จะถือเป็นส่วน หนึ่งที่หักออกจากผลตอบแทนของการลงทุน จึงอาจไม่ต้องน ำมา รวมไว้ก็ได้
ความคงอยู่ของกรมธรรม์	ให้สมมติฐานว่าไม่มีการขาดการต่ออายุ	ตั้งสมมติฐานตามจริง

¹⁷ พิเชฐ เจริญธรรมทวีสิน, “Net Premium Valuation (NPV) และ Gross Premium Valuation (GPV)”, *Sawasdee Actuary* 41 (กรกฎาคม-กันยายน 2559): 21-25.

ความแตกต่าง	NPV	GPV
อัตราดอกเบี้ยคิดลด	ส่วนใหญ่จะใช้อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณเบี้ยประกันภัยถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดจะเปลี่ยนไปแต่เงินส ของทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจะไม่เปลี่ยนแปลงไป เพราะมีสมมติฐานว่าวิธี NPV จะเป็นแบบถือจนหมดอายุสัญญา	ส่วนใหญ่จะใช้อัตราผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk free rate) ที่อ้างอิงถึงพันธบัตรรัฐบาล
การปรับเปลี่ยนสมมติฐาน	ไม่เปลี่ยนแปลง เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ว่าเงินส ของทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้นไม่เพียงพอ แล้วท ทารค นานโดยใช้สมมติฐานชุดใหม่	สมมติฐานทั่วไป จะปรับเปลี่ยนปีละ 1 ครั้ง แต่อาจจะเป็นรายไตรมาสขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของประสบการณ์จริงจากบริษัทว่ามีมากน้อยเพียงใด
รูปแบบของเงินส ของในอนาคต	สามารถคาดการณ์เงินส ของของกรมธรรม์หนึ่งๆ ได้ล่วงหน้าไปจนถึงการสิ้นสุดสัญญาของกรมธรรม์ เปรียบได้กับพันธบัตรที่ถือจนหมดอายุสัญญาที่สามารถประเมินมูลค่าทางบัญชีได้ล่วงหน้า	ไม่สามารถคาดการณ์เงินส ของได้ล่วงหน้าเพราะเงินส ของจะถูกประเมินด้วยสมมติฐานจากภาวะตลาดในปัจจุบัน
การรับรู้ ไร	สามารถคาดการณ์ ไรที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้าและแม่นยำ ถ้าทุกอย่างเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่ในกรณีที่สมมติฐานแตกต่างกับประสบการณ์จริงมากเกินไป ก็จะกลายเป็น ไร/ขาดทุนที่มาจากส่วนต่างเกิดขึ้นมาในแต่ละครั้งที่รายงาน เช่น เงินปันผลของผู้ถือกรมธรรม์ ถ้าไม่ถูกน มาค นานใน NPV ก็จะทำให้ส ของไม่พอเวลาจ่ายเงินปันผลจริง การขาดอายุกรมธรรม์ ปกติจะถือว่ากรมธรรม์ไม่ขาดหรืออัตราภาระที่ความเป็นจริงเสียชีวิตน้อยกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นต้น	รับรู้ ไรส่วนใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ณ วันที่ท รายงานโดยจะผันผวนไปตามสมมติฐานที่เปลี่ยนไปทุกครั้ง อันจะท ให้เกิดความผันผวนจากภาวะตลาดที่คาดไม่ถึงได้

ความแตกต่าง	NPV	GPV
การใช้งานควบคู่กับการประเมินมูลค่าสินทรัพย์	ควรใช้ควบคู่กับการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ยในตลาด เช่นให้สินทรัพย์ส่วนใหญ่ถูกบันทึกเป็นแบบถ้อยจนครบกำหนดเป็นต้น	ควรใช้ควบคู่กับการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ ที่บันทึกตามมูลค่าตลาด โดยอ้างอิงจากอัตราเปลี่ยนแปลงของดอกเบี้ย
การประเมินมูลค่าหนี้สิน	สมมติฐานถูกกำหนดไว้คงที่ ดังนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินส าจงตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเปรียบได้กับการค านวณมูลค่าบัญชีของมูลค่าหนี้สิน	มูลค่าเงินส ารวมที่คานวณไว้จะมีการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด เปรียบได้กับการค านวณมูลค่าตลาดของมูลค่าหนี้สิน
ประสิทธิภาพในการท างาน	ในประเทศไทย จะมีข้อบังคับให้ค านวณเงินส าจงตามหลักการของ รายงานการค ารงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงที่ต้องรายงานต่อส านักงาน คปภ. โดยใช้ GPV เท่านั้น การค านวณ NPV ในปัจจุบันจึงอาจเป็นการค านวณที่ต้องเพิ่มขึ้นมาแยกอีกต่างหาก ขึ้นกับแนวทางการปฏิบัติของการค านวณเงินส าจงทางบัญชี หรือการค านวณเบี้ยประกันแต่ละบริษัทว่าจะมีการน า NPV มาใช้หรือไม่	เงินส าจงสอดคล้องกับหลักการรายงานการค ารงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงที่ต้องรายงานต่อส านักงาน คปภ. ซึ่งถูก กำหนดไว้จึงอาจไม่ต้องการค านวณหลายวิธี
ข้อสังเกตอื่นๆ	เนื่องจากเป็นวิธีที่ภาคธุรกิจคุ้นเคยกันดี บริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยจะมีความเข้าใจวิธีการนี้เพราะใช้มานานและเป็นการค านวณตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยซึ่งเป็นสากล โดยเงินส าจงจะมีความสม่าเสมอเพราะสมมติฐานคงที่และไม่เปลี่ยนแปลง	เงินส าจงมีความผันผวน เนื่องจากต้องเปลี่ยนสมมติฐานทั้งการขาดอายุ การเวนคืนกรมธรรม์ รวมถึงอัตราดอกเบี้ย ท ำให้งบการเงินมีความผันผวน และยากต่อการสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อผลก ไรแกว่งค่อนข้างมาก

จากความแตกต่างที่กล่าวมา การที่แต่ละบริษัทประกันชีวิตจะเลือกใช้วิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ของบริษัท โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้นต้องมีส่วนร่วมอย่างมากในการพิจารณาร่วมกับผู้บริหารของบริษัท ว่าวิธีการใดมีความเหมาะสม และต้องประเมินมูลค่าเงินสำรองบนฐานข้อมูลที่ต้องและสมมติฐานที่เหมาะสม

3.2.3 การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยคำนวณเงินสำรองประกันภัยอื่น

จากการที่ต้องพิจารณาจัดประเภทสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือสัญญาประกันภัยระยะสั้นตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น หากเป็นสัญญาประกันภัยระยะสั้น การคำนวณเงินสำรองจะแตกต่างกัน โดยสัญญาประกันภัยระยะสั้น เช่น บริษัทประกันชีวิตที่มีการขายกรมธรรม์ประกันภัยหรือสัญญาแนบท้าย ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นสัญญาประกันวินาศภัย ดังนั้น จึงต้องนำวิธีการคำนวณเงินสำรองตามหลักการของประกันวินาศภัยมาใช้ โดยเงินสำรองเบี้ยประกันภัย จะเป็นเงินที่บริษัทจัดสรรไว้สำหรับจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย รวมทั้งจ่ายคืนเบี้ยประกันภัยเมื่อผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญาระหว่างระยะเวลาของสัญญาประกันภัย เงินสำรองเบี้ยประกันภัยเป็นเงินที่บริษัทจัดสรรไว้สำหรับจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันภัย เหตุที่ต้องจัดสรรเงินสำรองไว้เนื่องจากบริษัทจัดทางบกาไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินด้วยหลักบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งจะรับรู้เบี้ยประกันภัยเป็นรายได้เมื่อกรมธรรม์ประกันภัยเริ่มให้ความคุ้มครองแล้ว กล่าวคือ เบี้ยประกันภัยจะถือเป็นรายได้ของบริษัทตามระยะเวลาที่ได้ให้ความคุ้มครองไป ส่วนค่าใช้จ่ายก็เช่นกัน บริษัทจะต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว และด้วยเหตุว่ารายได้จากเบี้ยประกันภัยเป็นรายได้ที่ได้รับล่วงหน้าทั้งจำนวนจากผู้เอาประกันภัยและต้องใช้เวลากว่าจะทราบต้นทุนค่าใช้จ่ายที่แท้จริงทั้งหมดที่คาดว่าจะต้องจ่ายให้สอดคล้องกัน ซึ่งหากไม่ดำเนินการเช่นนั้นก็จะทำให้บริษัทรับรู้กำไรเกินจริง และเมื่อชำระภาษีให้แก่รัฐหรือจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว ก็อาจทำให้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามภาระผูกพันที่มีอยู่ตามสัญญาประกันภัยได้ โดยเงินสำรองเบี้ยประกันภัยจะมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทคือ เงินสำรองสำหรับความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุด (Unearned Risk Reserve: URR) และ เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ (Unearned Premium Reserve: UPR)

การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยอื่นของบริษัทประกันชีวิตนั้น จะอยู่ในประเภทเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัย คือเงินสำรองสำหรับความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุด (Unearned Risk Reserve: URR) ซึ่งเงินสำรองสำหรับความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุดเป็นการคำนวณค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทจะต้องจ่ายให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ในอนาคต

โดยที่ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวยังไม่ได้เกิดขึ้น ณ วันที่มีการคำนวณ การคำนวณเงินสำรอง สำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดนี้จะไม่คำนึงว่าบริษัทได้รับเบี้ยประกันภัยมาจ นวนเท่าไร แต่ จะพิจารณาจากข้อมูลค่าสินไหมทดแทนในอดีต ค่าใช้จ่ายและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ คาดการณ์จำนวนเงินที่บริษัทจะต้องจ่ายในอนาคต ทั้งนี้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยรับอนุญาต ต้องเป็นผู้ท ำการค ำนวณเงินส ารองดังกล่าว¹⁸

เงินสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดเป็นตัวชี้วัดความเพียงพอของเบี้ยประกันภัย รับ หากปรากฏว่าเงินส ารองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดสูงกว่าเงินส ารองเบี้ยประกันภัยที่ ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่บริษัทจัดสรรไว้ แสดงให้เห็นว่าเบี้ยประกันภัยที่บริษัทได้รับไม่เพียงพอที่จะ รับผิดชอบความเสี่ยงที่บริษัทรับประกันภัยไว้ตามภาระผูกพันที่มีในสัญญาประกันภัยได้ บริษัทก็ จาเป็นต้องจัดสรรเงินสำรองเพิ่มเติม ซึ่งเงินสำรองส่วนนี้โดยทั่วไปเรียกว่า เงินสำรองสำหรับ ความไม่เพียงพอของเบี้ยประกันภัย (Premium Deficiency Reserve: PDR) ทั้งนี้เพื่อ เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยว่าบริษัทจะสามารถปฏิบัติตาม ภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน

สูตรข้างล่างดังต่อไปนี้อาจใช้ในการประเมินภาระผูกพันด้านเบี้ยประกันภัยสำหรับการ ประกันภัยแต่ละประเภท

เงินส ารองส ำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด: URR สุทธิหลังการประกันภัยต่อ

= ส ารองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้สุทธิหลังการประกันภัยต่อ: UPR คูณด้วย อัตราส่วนค่าสินไหมทดแทนสุทธิหลังการประกันภัยต่อ บวกด้วย ค่าใช้จ่ายในการบริหาร กรมธรรม์ บวกด้วย ต้นทุนของการประกันภัยต่อ

โดยที่ อัตราส่วนค่าสินไหมทดแทนสุทธิหลังการประกันภัยต่อ คือ อัตราส่วนค่าสินไหม ทดแทนสมบูรณ์สุทธิหลังการประกันภัยต่อ (Net Ultimate Loss Ratio) จากการประมาณการ ส หรับสิ้นปี ณ วันที่ประเมินมูลค่า

ค่าใช้จ่ายในการบริหารกรมธรรม์ประกันภัย คือ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหาร กรมธรรม์ประกันภัย คูณด้วย ส ารองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้รวมก่อนการประกันภัย ต่อ ณ วันที่ประเมิน

ต้นทุนของการประกันภัยต่อ คือเบี้ยประกันภัยต่อที่ให้ความคุ้มครองค่าสินไหมทดแทนที่ ประเมินการว่าจะเกิดขึ้น ที่ครบกำหนดชำระหลังวันประเมินมูลค่า โดยปกติจะเป็นเบี้ย

¹⁸ ส ักงานคณะกรรมการก ำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แนวทางปฏิบัติทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเกี่ยวกับการ ประเมินมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัยส หรับการค ำรจเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง[ออนไลน์], 4 มกราคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/th/consumer/news/announcements/5536>

ประกันภัยต่อสำหรับการประกันภัยต่อแบบคุ้มครองความเสียหายส่วนเกิน ซึ่งยึดตามค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะเป็นแบบคิดตามความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

โดยปกติแล้ว เงินสำรองสำหรับความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุด (Unearned Risk Reserve: URR) นั้นจะไม่มีการบันทึกในบัญชีของบริษัท แต่หากสำรองสำหรับความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุดสูงกว่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ แสดงให้เห็นว่าเบี้ยประกันภัยที่บริษัทได้รับไม่เพียงพอที่จะรับผิดชอบความเสี่ยงที่บริษัทรับประกันภัยไว้ตามภาระผูกพันที่มีในสัญญาประกันภัยได้ บริษัทจะรับรู้ส่วนต่างและแสดงรายการสำรองความเสียหายที่ยังไม่สิ้นสุดในงบการเงิน

ในส่วนของเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ (Unearned Premium Reserve: UPR) นั้น ซึ่งเป็นเงินสำรองที่บันทึกในบัญชีของบริษัท จะเป็นการประเมินมูลค่าตามประกาศของสำนักงาน คปภ. โดยประกาศ สำนักงาน คปภ. เรื่อง การจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้และเงินสำรองค่าสินไหมทดแทน และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย¹⁹ กำหนดให้บริษัทจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ (Unearned Premium Reserve: UPR) โดยใช้วิธีเฉลี่ยรายเดือน (วิธี 1/24th system) หรือวิธีที่ละเอียดกว่าคือวิธีเฉลี่ยรายวัน (วิธี 1/365th system) ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นการแบ่งเบี้ยประกันภัยออกเป็นส่วนๆ ให้บริษัททยอยรับรู้เบี้ยประกันภัยเป็นรายได้เมื่อเวลาผ่านไป โดยใช้สมมติฐานที่ว่าบริษัทมีเบี้ยประกันภัยรับอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งเดือนในแต่ละเดือน ดังนั้น ค่าเฉลี่ยของเบี้ยประกันภัยที่ตกเป็นรายได้แล้วของแต่ละเดือนตามสัดส่วนของแต่ละวิธี โดยจะยกตัวอย่างทั้ง 2 วิธีดังนี้

ตัวอย่าง วิธีเฉลี่ยรายเดือน(วิธี 1/24th system) ตัวอย่างเช่นสัญญาประกันภัยเริ่มต้นให้ความคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 โดยมีเบี้ยประกันภัยจำนวน 1,200 บาท ดังนั้น เมื่อเวลาผ่านไป 15 วัน (หรือ 1/24 ของปี) บริษัทจะมีเบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้ 50 บาท ซึ่งคือ 1/24 ของ 1,200 บาท และมีเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้จำนวน 1,150 บาท และหากเกิดกรณีที่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยต้องการยกเลิกหรือยุติสัญญาประกันภัย บริษัทต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยตามสัดส่วนระยะเวลาที่ยกเลิกความคุ้มครองเช่นกัน

ตัวอย่างวิธีเฉลี่ยรายวัน(วิธี 1/365th system) ตัวอย่างเช่นเดียวกับตัวอย่างก่อนหน้านี้ สัญญาประกันภัยเริ่มต้นให้ความคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 โดยมีเบี้ยประกันภัยจำนวน 1,200 บาท ดังนั้น เมื่อเวลาผ่านไป 1 วัน (หรือ 1/365 ของปี)

¹⁹ ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ เงินสำรองค่าสินไหมทดแทน และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ.2554 ข้อ 11

บริษัทจะมีเบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้ 3.29 บาท ซึ่งคือ 1/365 ของ 1,200 บาท และมีเงินส ของสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้จ นวน 1,196.71 บาท ซึ่งมีความละเอียดกว่าวิธีเฉลี่ยรายเดือน

จากวิธีทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นวิธีการที่ได้มาของเงินสำรองประกันชีวิตและเงินสำรองประกันภัยในแบบต่างๆ ของกรมธรรม์ประกันชีวิตทั้งแบบสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือสัญญาประกันภัยระยะสั้นที่บริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยใช้กันอยู่ในปัจจุบันในการประเมินมูลค่าหนี้สินในทางบัญชี และในรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงที่ต้องรายงานต่อสำนักงานคปภ. โดยมีอาศัยหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการได้มาซึ่งมูลค่าหนี้สินต่างๆ เป็นหลัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้นเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากต่อบริษัทประกันชีวิต ในการประเมินมูลค่าเงินสำรองที่เป็นมูลค่าหนี้สินหลักของบริษัทในอนาคตอย่างเหมาะสมและถูกต้อง

3.3 หลักการบริหารภาษีอากรที่ดี

ในปัจจุบันการจัดเก็บภาษีอากร เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่รัฐบาลนำมาใช้ในการบริหารประเทศ โดยการนำภาษีอากรที่จัดเก็บเหล่านั้นมาบริหารจัดการให้แก่ภาคประชาชน โดยการจัดการและส่งเสริมให้มีสวัสดิการต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศ โดยแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากรนั่นเอง หลักการทางภาษีอากรจึงต้องจัดเก็บอย่างเท่าเทียมกันและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การจัดเก็บภาษีอากร ถือเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ทำให้การจะจัดเก็บภาษีใดเพิ่มขึ้นมานั้น ต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากภาษีอากรเป็นรายได้ของรัฐแต่ก็เป็นรายจ่ายของภาคประชาชน ดังนั้น จึงมีการนำหลักการภาษีอากรที่ดีมาปรับใช้ในการจัดเก็บภาษีให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง โดยหลักการภาษีอากรที่ดีนั้น มีการศึกษากันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการปรับเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

หลักการบริหารภาษีอากรที่ดีนั้นทำให้การจัดเก็บภาษีอากรโดยรัฐนั้นมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการตามอำนาจที่มีตามกฎหมายและก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยหลักการของภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิธ นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษได้กล่าวถึงหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีไว้ 4 ประการ²⁰ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

²⁰ ศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ พิณีภูวาล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ, บริษัท ที.เค.เอส. สยามเพลส แมนเนจเม้นท์ จ ทัต, 2556). หน้า 54-56.

(1) หลักความเป็นธรรม ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีและมีวิธีการที่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี

(2) หลักความแน่นอน ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องสามารถเข้าใจได้ง่ายเกี่ยวกับวิธีการทางภาษีที่ใช้ มีความชัดเจนทั้งทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ ต้องป้องกันไม่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อนาจโดยมิชอบ

(3) หลักความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการชำระภาษีอากร ควรต้องคำนึงถึงความสะดวกต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี เช่น กำหนดช่วงเวลาการชำระให้เหมาะสม ช่องทางการชำระที่สะดวก

(4) หลักความประหยัด จำนวนภาษีอากรที่เก็บได้ควรมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบจัดเก็บภาษี

จากหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่า การจัดเก็บภาษีต้องเป็นไปตามแนวทางดังกล่าวที่เป็นหลักการพื้นฐานในการจัดเก็บภาษีอากร เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบของภาษีและการจัดเก็บภาษีได้เป็นอย่างดี โดยแนวทางการจัดเก็บภาษีอากรของบริษัทประกันชีวิตเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรองประกันภัยนั้น ต้องเป็นไปตามหลักการดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องของหลักความเป็นธรรม

3.3.1 หลักความเป็นธรรม

การจัดเก็บภาษีอากรอย่างยุติธรรมต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นความสามารถของผู้มีหน้าที่เสียภาษี และหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถนั้นต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับได้โดยทั่วกัน ซึ่งอาจวัดได้จากรายได้ หรือการใช้จ่าย ความเป็นธรรมพิจารณาเป็น 2 ลักษณะ คือ²¹

(1) หลักความเป็นธรรมโดยสมบูรณ์ (Principle of absolute equity) คือภาระค่าใช้จ่ายของรัฐนั้นควรถูกกระจายแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทุกคนในจำนวนที่เท่าเทียมกัน เสียภาษีในจำนวนเงินที่เท่ากันโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่เสียภาษี

(2) หลักความเป็นธรรมสัมพันธ์ (Modified equity principle) การแบ่งความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรออกเป็น 2 หลักดังนี้

ก. หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (The benefit principle) จำนวนภาษีที่เสียมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการได้รับประโยชน์จากรัฐ ซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับก็จะมาจากการดูแลคุ้มครองของรัฐ

²¹ เรื่องเดียวกัน

ข. หลักความสามารถในการเสียภาษี (The ability to pay principle) โดยจะต้องยึดหลักว่าผู้ที่มีรายได้มากควรจะต้องเสียภาษีมาก คนมีรายได้น้อยควรเสียภาษีน้อยตามกำลังความสามารถในการชำระภาษีของแต่ละคน

จากหลักความเป็นธรรมที่กล่าวมานั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรของธุรกิจประกันชีวิตอย่างเป็นธรรม เพื่อให้รายได้และรายจ่ายทางภาษีอากรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเสียภาษีอากรของบริษัทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยเฉพาะรายจ่ายในทางภาษีนั้น ต้องมีการประเมินมูลค่าจากภาวะและความเสี่ยงที่แท้จริงของบริษัท ดังนั้น การประเมินมูลค่าของรายได้และรายจ่ายมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้เห็นถึงความสามารถที่แท้จริงในการเสียภาษีของบริษัท เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็นธรรม ที่คำนึงถึงความสามารถให้การเสียภาษีอากร โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อประเมินมูลค่ารายได้และรายจ่ายนั้น ต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กับธุรกิจประกันชีวิตโดยทั่วกัน

3.4 หลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากร

หลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากรนั้นมีที่มาจากหลักความเสมอภาคในทางกฎหมาย ที่รัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญที่ต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากหลักความเสมอภาคในทางกฎหมายแล้ว บทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากรจึงต้องมีลักษณะเป็นการทั่วไป ไม่เลือกปฏิบัติ โดยไม่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกับบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันได้²²

หลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากรนั้นเป็นหลักการพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดภาระที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างเป็นธรรม การจัดเก็บภาษีอากรนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน โดยต้องมีวิธีการทางภาษีที่ก่อให้เกิดความเสมอภาคหรือความเป็นธรรมต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี หลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากรนั้นสามารถจำแนกประเภทออกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้²³

(1) ความเสมอภาคในเชิงคณิตศาสตร์ โดยพิจารณาความเสมอภาคตามสัดส่วนจนวนรายได้ของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่จนวนรายได้เท่ากัน จะเสียภาษีที่จนวนเท่ากันหรืออัตราภาษีเดียวกัน เทียบได้กับการจัดเก็บภาษีรายหัวหรือภาษีอัตราคงที่ แต่เนื่องจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีแต่ละคนนั้นต่างมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ทำให้หลักการดังกล่าวนี้อาจใช้ไม่ได้ เพราะการให้

²² เรื่องเดียวกัน หน้า 99-102

²³ เรื่องเดียวกัน หน้า 120-121

ความสำคัญกับจำนวนเงินที่เท่ากันจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีนั้นมีฐานะทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

(2) ความเสมอภาคในเชิงข้อเท็จจริงหรือส่วนบุคคล พิจารณาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามความสามารถในการเสียสละเงิน การกระจายความร่ำรวย โดยพิจารณาถึงสถานะของผู้มีหน้าที่เสียภาษีด้วย เนื่องจากแม้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่มีจำนวนรายได้เท่ากัน แต่ก็ไม่ควรเสียภาษีที่จำนวนเท่ากัน เพราะมีภาระบางประการที่ ทำให้ความสามารถในการเสียภาษีแตกต่างกันออกไป

จากหลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากรที่กล่าวมานั้น สำหรับบริษัทประกันชีวิตที่มีรายได้เท่ากัน ก็ไม่จำเป็นต้องมีภาระภาษีจำนวนเท่ากัน ขึ้นอยู่กับภาระความเสี่ยงที่แท้จริงของแต่ละบริษัทได้รับ ความเสี่ยงของแต่ละบริษัทนั้นนำมาซึ่งภาระรายจ่ายที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะหลักเกณฑ์เรื่องรายจ่ายในทางภาษี ที่ควรต้องกำหนดการประเมินมูลค่าจากภาระและความเสี่ยงที่แท้จริง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละบริษัท ตามหลักความเสมอภาคในเชิงข้อเท็จจริงหรือส่วนบุคคล แม้แต่ละบริษัทจะมีรายได้ค่าเบี้ยประกันชีวิตที่เท่ากัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีรายจ่ายทางภาษีที่เท่ากัน ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อประเมินมูลค่ารายจ่ายเงินสำรองประกันชีวิตนั้น ต้องกำหนดวิธีประเมินมูลค่าให้เป็นไปตามหลักความเสมอภาคในเชิงข้อเท็จจริงหรือส่วนบุคคลที่แต่ละบริษัทมีรูปแบบผลิตภัณฑ์และความเสี่ยงที่ส่งผลถึงจำนวนรายจ่ายเงินสำรองประกันชีวิตที่แตกต่างกัน

3.5 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต

ภาษีเงินได้เป็นภาษีทางตรงที่เก็บจากเงินได้ของผู้ที่มีรายได้ โดยผู้มีรายได้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีและ ส่งภาษีให้กับกรมสรรพากรโดยตรง โดยบริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยคิดจากฐานภาษีซึ่งคำนวณจากรายได้หักรายจ่ายทางภาษีอากร ตามเกณฑ์สิทธิตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 คู่ด้วยอัตราภาษีคงที่ร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ เมื่อพิจารณารายได้และรายจ่ายทางภาษีของบริษัทประกันชีวิตนั้น จะพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายทางบัญชี แล้วบวกกลับหรือหักออกด้วยรายการที่แตกต่างระหว่างทางภาษีอากรและทางบัญชี ดังนั้น จึงควรทราบก่อนว่ารายได้และรายจ่ายทางบัญชีของบริษัทประกันชีวิตนั้น ประกอบด้วยรายการใดบ้าง โดยพิจารณาได้จากงบกำไรขาดทุนของบริษัทประกันชีวิต แสดงดังภาพ

รูปภาพที่ 1: งบกำไรขาดทุนของธุรกิจประกันชีวิต

งบกำไรขาดทุนของธุรกิจประกันชีวิต ประจำปี มกราคม-ธันวาคม ปี 2560	
บริษัท : รวมทุกบริษัท	หน่วย : พันบาท
รายการ	ราคาบัญชี ปีปัจจุบัน
1. เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้	584,491,775
2. รายได้ค่าจ้างและค่าบ ทหนึ่ง	1,942,096
3. รายได้จากการลงทุนสุทธิ	111,388,915
4. รวม (1+2+3)	697,822,785
5. ส ของประกันภัยส หรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่ม (ลด)	258,771,851
6. ส ของความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดเพิ่ม (ลด)	49,127
7. เงินจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยที่เกิดขึ้นระหว่างงวด	209,729,263
8. ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นระหว่างงวด	41,707,326
9. ค่าจ้างและค่าบ ทหนึ่ง	70,559,559
10. ค่าใช้จ่ายในการรับประกันภัยอื่น	23,134,117
11. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	40,347,211
12. รวม (5+6+7+8+9+10+11)	644,298,454
13. กำไร (ขาดทุน) จากการรับประกันภัย (4-12)	53,524,331
14. รายได้อื่น	1,328,770
15. ค่าใช้จ่ายอื่น	369,882
16. กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน (13+14-15)	54,483,220
17. กำไร (ขาดทุน) จากการจ หน่ายเงินลงทุน การโอนเปลี่ยนแปลงเงินลงทุน การขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ และการตีราคาเงินลงทุน	-
17.1 กำไร (ขาดทุน) จากการจ หน่ายเงินลงทุน	15,745,571
17.2 กำไร (ขาดทุน) จากการโอนเปลี่ยนแปลงเงินลงทุน	-
17.3 ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	108,081
17.4 กำไรจากการกลับบัญชีรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	675,772
17.5 กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการตีราคาเงินลงทุน	(2,382,167)
18. กำไร (ขาดทุน) จากการจ หน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการช ะหนี้	42,090
19. กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	(2,099,649)
20. กำไร(ขาดทุน)จากการท ัญญาอนุพันธ์	5,128,392
21. เงินสมทบส ักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย	1,052,545
22. เงินสมทบกองทุนประกันชีวิต	605,686
23. กำไร (ขาดทุน) ก่อนหักภาษีเงินได้นิติบุคคล	69,826,918
(16+17.1+17.2-17.3+17.4+17.5+18+19+20-21-22)	
24. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	13,849,957
25. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (23-24)	55,976,961
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	
26. กำไร (ขาดทุน) จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน	73,821,368
27. กำไร (ขาดทุน) จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสินทรัพย์	127,443
28. กำไร(ขาดทุน)จากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยส หรับโครงการ	(152,585)
29. กำไร(ขาดทุน)จากการประเมินมูลค่ายุติธรรมตราสารป้องกันความเสี่ยง	864,226
30. ผลกำไร(ขาดทุน)ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงอื่น	-
31. ภาษีเงินได้เกี่ยวกับองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	6,346,900
32. กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวด-สุทธิจากภาษี (26+27+28+29+30-31)	68,313,552
33. กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับงวด (25+32)	124,290,512

ที่มา: ส ักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

รายได้และรายจ่ายของธุรกิจประกันชีวิตทางบัญชี สามารถแบ่งกลุ่มออกตามลักษณะรายการได้ดังต่อไปนี้²⁴

3.5.1 รายได้ของบริษัทประกันชีวิต

รายได้ของบริษัทประกันชีวิตสามารถแบ่งประเภทหลักๆ ได้ดังนี้

(1) รายได้จากการรับประกันภัย คือรายได้จากเบี้ยประกันชีวิตที่ได้รับจากการรับประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยเป็นรายได้เนื่องจากการรับประกันภัยโดยตรงและรายได้จากการรับประกันภัยต่อ²⁵ หักเบี้ยประกันภัยยกเลิกและส่งคืนผู้เอาประกันภัย หักด้วยเบี้ยประกันภัยจ่ายให้แก่ผู้รับประกันภัยต่อ จากการเอาประกันภัยต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้รวมถึงรายได้ค่าจ้างและค่าบาเหน็จ คือรายได้ค่าธรรมเนียมในการบริหารกรมธรรม์ประกันภัย ค่าบาเหน็จที่บริษัทได้รับเนื่องในการรับประกันภัยต่อ และค่าธรรมเนียมอื่นใดที่บริษัทได้รับในการเข้าทำสัญญาประกันภัย

(2) รายได้จากการลงทุนและรายได้อื่นๆ ซึ่งมาจากการที่บริษัทประกันชีวิตได้นำรายได้ของบริษัทมาบริหารความเสี่ยงให้สามารถมีเงินเพียงพอในการจ่ายภาระผูกพันต่างๆ ในอนาคต โดยบริษัทประกันชีวิตต้องนำเงินไปลงทุนหาผลประโยชน์และได้มาในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนลด ค่าธรรมเนียมจากการกู้ยืม ซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงิน ดอกเบี้ยจากเงินฝาก ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ดอกผลจากการให้เช่าซื้อรถและจากการให้เช่าทรัพย์สินแบบ ลีสซิ่ง รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าเช่า และผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากการประกอบธุรกิจการลงทุนไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ ลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ หรือการลงทุนอื่นๆ ทั้งนี้ โดยให้สิทธิจากค่าใช้จ่ายต่างๆ อันเกิดขึ้นเนื่องจากการลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ นอกจากนี้ บริษัทประกันชีวิตย่อมมีการดาเนินการของบริษัทที่ก่อให้เกิดรายได้อื่นๆ เช่น กาไรจากการขายที่ดิน อาคาร อุปกรณ์และทรัพย์สินอื่นที่มีได้ถือเป็นสินทรัพย์ลงทุน และในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการขายทรัพย์สินดังกล่าว ให้นำ มาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

3.5.2 รายจ่ายของบริษัทประกันชีวิต

รายจ่ายของบริษัทประกันชีวิตสามารถแบ่งประเภทหลักๆ ได้ดังนี้

²⁴ ส. น. ก. งาน คณะกรรมการ ก. ท. บ. และ ส่ง เสริม การ ประกอบ ธุรกิจ ประกัน ภัย, งบการเงินและรายงานทางการเงิน [ออนไลน์], 31 พฤษภาคม 2556. แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/th/industry/company/audit/316/1>

²⁵ การรับประกันภัยต่อ (Reinsurance) หมายถึง การกระจายความเสี่ยงภัยของผู้รับประกันภัยกับผู้รับประกันภัยด้วยตนเอง เนื่องจากความสามารถในการรับเสี่ยงภัยไว้เองของบริษัทมีจำกัด จึงกระจายความเสี่ยงภัยส่วนที่เหลือให้กับผู้รับประกันภัยอื่น ๆ ซึ่งเรียกว่า ผู้รับประกันภัยต่อ (Reinsurer)

(1) รายจ่ายจากการรับประกันภัย มาจากผลประโยชน์จ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยและค่าสินไหมทดแทน คือเงินที่ต้องจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัย ได้แก่ เงินครบกำหนด เงินค่ามรดกกรม เงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย เงินได้ประจำ เงินปันผล โดยเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน ซึ่งได้ชำระไปแล้วและยังมีได้ชำระ รวมทั้งจำนวนที่คาดว่าจะต้องชำระ และจำนวนเงินที่จ่ายสำหรับการประเมินและจัดการค่าสินไหมทดแทน เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินไหมทดแทน รวมถึงค่าใช้จ่ายทางตรงและทางอ้อมอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการค่าสินไหมทดแทน รายจ่ายถัดมาคือค่าจ้างและค่าบาเหน็จ ซึ่งคือค่านายหน้า ค่าจ้างและค่าบาเหน็จ ที่จ่ายให้ตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต รวมทั้งผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต เนื่องในการชักชวนหรือซื้อหรือจัดการให้บุคคลได้ทำ สัญญาประกันภัยกับบริษัท และค่าบาเหน็จที่บริษัทจ่ายไปเนื่องในการรับประกันภัยต่อ นอกจากนี้รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ จากการรับประกันภัย ค่าใช้จ่ายทางตรงและทางอ้อมอื่นๆ เกี่ยวกับการรับประกันภัย และให้รวมถึงเงินสมทบต่างๆ ที่บริษัทประกันชีวิตได้จ่ายให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) กองทุนประกันชีวิต ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

(2) รายจ่ายในการดำเนินงานของบริษัท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ไม่เกี่ยวกับการรับประกันภัยและการจัดการค่าสินไหมทดแทน ถัดมาคือต้นทุนทางการเงิน เป็นค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมธนาคาร ดอกเบี้ยที่เกิดจากสัญญาเช่าการเงิน เป็นต้น และค่าใช้จ่ายอื่น เป็นค่าใช้จ่ายอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรับประกันภัยและการลงทุน โดยให้รวมถึงขาดทุนอื่น เช่น ผลเสียหายจากการทุจริตของพนักงาน และผลขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และทรัพย์สินอื่น ที่มีได้ถือเป็นสินทรัพย์ลงทุน ในกรณีที่มียก ไรจากการขายทรัพย์สินดังกล่าว ให้รวมหักล้างจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

(3) เงินสำรองประกันภัย เพิ่มขึ้น (ลดลง) แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

ก. สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากปีก่อน คือการเปลี่ยนแปลงในสำรองสำหรับภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยจากการประกันภัยระยะยาว ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันกับวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีก่อน โดยเงินสำรองที่เพิ่มมาคำนวณเป็นสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนในทางบัญชีนี้ ได้มาจากการคำนวณด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจากนักคณิตศาสตร์ประกันภัยรับอนุญาต โดยอาจอ้างอิงตามวิธีสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ (Net Level Premium Reserve: NPV) รวมกับสำรองเพิ่มเติมสำหรับความเสี่ยง

จากการที่สมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณแตกต่างกันไปจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือวิธี
 ส ารองประกันภัยแบบเบี่ยประกันภัยรวม (Gross Premium Valuation: GPV) ขึ้นอยู่กับ
 แต่ละบริษัท เป็นรายจ่ายที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 40²⁶ ของรายจ่ายทั้งหมด

ข. สารองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้น (ลดลง) จากปีก่อน คือ การ
 เปลี่ยนแปลงในสารองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ของบริษัทสำหรับกรรม
 ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับอยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันกับวันสิ้นรอบ
 ระยะเวลาบัญชีก่อน โดยสารองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้น (ลดลง) จากปี
 ก่อนในทางบัญชีนี้ ได้มาจากการค ำนวณวิธีเฉลี่ยรายเดือน (วิธี 1/24th system) หรือวิธีที่
 ละเอียดกว่าคือวิธีเฉลี่ยรายวัน (วิธี 1/365th system) ขึ้นอยู่กับสมมติฐานและข้อมูล
 กรรมธรรม์ของแต่ละบริษัท

โดยสรุป ก ำไรสุทธิทางบัญชีของบริษัทประกันชีวิตประกอบด้วยรายได้หักรายจ่ายดังนี้

- (1) รายได้ เกิดจากผลรวมของ
 - เบี่ยประกันภัยรับ
 - หัก เบี่ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ
 - หัก ส ารองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่ม (ลด) จากปีก่อน
 - รายได้ค่าจ้างและค่าบ าเหน็จ
 - รายได้จากการลงทุนสุทธิ
 - รายได้อื่นๆ
- (2) รายจ่าย เกิดจากผลรวมของ
 - ส ารองประกันภัยส าหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่ม (ลด)
 - ผลประโยชน์จ่ายตามกรรมธรรม์ประกันภัยและค่าสินไหมทดแทน
 - ค่าจ้างและค่าบ าเหน็จ
 - ค่าใช้จ่ายในการรับประกันภัยอื่น
 - ค่าใช้จ่ายในการด าเนินงาน
- (3) ก ำไร (ขาดทุน) สุทธิก่อนเสียภาษีเงินได้ [(1) – (2)]
- (4) ภาษีเงินได้นิติบุคคล [(3) × 20%]

ก ำไรสุทธิทางบัญชีที่ค ำนวณมาได้นั้น ยังไม่สามารถน ามไว้ค ำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ทันที
 เนื่องจากมีหลักเกณฑ์ในเรื่องของรายได้และรายจ่ายทางบัญชีและทางภาษีที่แตกต่างกัน โดยรายจ่าย
 บางประเภท เช่น ค่าจ้างและค่าบ าเหน็จ ค่าสินไหมทดแทน ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

²⁶ ส านักงานคณะกรรมการก ำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, สถิติประกันชีวิต [ออนไลน์], 2560. แหล่งที่มา
<http://www.oic.or.th/th/industry/statistic/23>

เงินเดือนพนักงาน เป็นต้น หากไม่เป็นรายการที่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ตี ก็สามารถนำมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ แต่รายจ่ายทางบัญชีบางรายการเช่น เงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยนั้น ยังไม่สามารถหักเป็นรายจ่ายได้ทันที ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรา 65 ตี(1) จึงจะสามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้

บทที่ 4

การหักจ่ายเงินสำรองในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิตของประเทศไทยและต่างประเทศ

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการหักจ่ายเงินส ของในการค ำนวณกาไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต ตามประมวลรัษฎากรไทย กฎหมายภาษีอากรประเทศออสเตรเลียและประเทศสิงคโปร์ รวมถึงวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของแต่ละประเทศว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

4.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคำนวณตามประมวลรัษฎากร

จากที่ทราบมาแล้วในบทที่ 3 ว่า เงินสำรองที่เป็นรายจ่ายในงบกำไรขาดทุนของบริษัทนั้น มาจากการเปลี่ยนแปลงของเงินสำรองที่เป็นภาระผูกพันในงบแสดงฐานะการเงินของรอบระยะเวลาบัญชีนี้กับรอบระยะเวลาบัญชีของปีก่อน ซึ่งเงินสำรองที่เป็นภาระผูกพันในงบแสดงฐานะการเงินของบริษัทนั้นมาจากการคำนวณโดยวิธีที่คำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริง ซึ่งใช้สมมติฐานต่างๆ โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยส่วนใหญ่แล้ว แนวโน้มของเงินสำรองที่เป็นภาระผูกพันของบริษัทประกันชีวิตนั้น จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีอัตราการจัดเงินสำรองสูง หรืออัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลง เป็นต้น จึงส่งผลทำให้การเปลี่ยนแปลงเงินสำรองที่แสดงในงบกำไรขาดทุนของบริษัทประกันชีวิตจึงมีค่าเป็นรายจ่ายของบริษัทประกันชีวิต อย่างไรก็ตาม รายจ่ายดังกล่าวก็ไม่สามารถใช้เป็นรายจ่ายในทางภาษีอากรได้ทันที ซึ่งหลักเกณฑ์ของรายจ่ายเงินสำรองในทางภาษีอากรจะพิจารณาจากมาตรา 65 ตรี ประมวลรัษฎากร ซึ่งระบุเกี่ยวกับเงินสำรองที่เกี่ยวข้องกับบริษัทประกันชีวิตไว้ดังนี้

ตามมาตรา 65 ตรี ประมวลรัษฎากร ระบุเกี่ยวกับเงินส ารองนี้²⁷

รายการต่อไปนี้ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

(1) เงินสำรองต่างๆ นอกจาก

(ก) เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กั้นไว้ก่อนคำนวณกำไร เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว

²⁷ ประมวลรัษฎากร มาตรา 65ตรี(1)

ในกรณีต้องจ่ายเงินตามจำนวนซึ่งเอาประกันภัยสำหรับกรรมธรรม์ประกันชีวิตรายใดไม่ว่าเต็มจำนวนหรือบางส่วน เงินที่ใช้ไปเฉพาะส่วนที่ไม่เกินเงินสำรองตามวรรคก่อนสำหรับกรรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้น จะถือเป็นรายจ่ายไม่ได้

ในกรณีเลิกสัญญาตามกรรมธรรม์ประกันชีวิตรายใดให้นำเงินสำรองตามวรรคแรก จำนวนที่มีอยู่สำหรับกรรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้น กลับมารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เลิกสัญญา

(ข) เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว และเงินสำรองที่กันไว้นี้จะต้องถือเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีปีถัดไป

โดยสรุปจากประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1)(ก) นั้น เป็นเงื่อนไขของเงินสำรองสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว หรือก็คือ สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ในที่นี้ก็คือในส่วนของการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตรับประกันภัยทุกๆ ไป ที่มีระยะเวลาการรับประกันเกิน 1 ปี ซึ่งเป็นการรับประกันส่วนใหญ่ของบริษัท ดังนั้นเงินสำรองของสัญญาประกันภัยระยะยาวนี้จึงมีจำนวนมากในงบการเงินของบริษัทประกันชีวิต โดยหลักเกณฑ์ในทางภาษีอากรกล่าวโดยสรุปคือ สามารถหักรายจ่ายได้เพียงไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว หากคำนวณแล้วรายจ่ายทางบัญชีสูงกว่ารายจ่ายทางภาษีอากร ต้องนำส่วนที่เกินจากร้อยละ 65 ดังกล่าวมาบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษีอากร โดยสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าจะมีรายการบวกกลับทางภาษีอากรหรือไม่นั้น จะต้องใช้เฉพาะส ของประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากกรรมธรรม์ประกันภัยใหม่และกรรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับใช้อยู่ โดยไม่รวมสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จากการจ่ายผลประโยชน์กรรมธรรม์ประกันภัยขาดอายุ การยกเลิกกรรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งยอดของเงินสำรองดังกล่าว จะแสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อย่างไรก็ตามหากกรณีที่รายจ่ายทางบัญชีต่ำกว่ารายจ่ายทางภาษีอากรคือไม่ถึงร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว ก็สามารถใช้อยอดเงินสำรองดังกล่าวที่อยู่ในงบกำไรขาดทุนของบริษัทมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ทั้งจำนวน นอกจากนี้ หากเงินสำรองดังกล่าวในงบกำไรขาดทุนของบริษัทมียอดเป็นรายการที่เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวลดลงจากปีก่อน ต้องนำยอดดังกล่าวมารวมเป็นรายได้ในกรณีคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย

ตัวอย่างการคำนวณ แสดงตามภาพดังนี้

รูปภาพที่ 2 : งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และหมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน) ของบริษัทประกันชีวิต - สัญญาประกันภัยระยะยาว

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560		เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	
		สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560	
รายได้			
เบี้ยประกันภัยรับ	1,000	เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะยาว	[ค] 820
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ	(100)	เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะสั้น	80
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก] 900	รวมเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก] 900
หัก ส ของเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	(50)		
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ	850		
รายได้อื่นๆ	700		
รวมรายได้	1,550		
ค่าใช้จ่าย			
ส ของประกันภัยส หรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน [ข]	600	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	650	สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว	
รวมค่าใช้จ่าย	1,250		สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ฉ] 300	ยอดคงเหลือต้นปี	10,000
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(60)	ส ของเพิ่มขึ้นจากกรมธรรม์ประกันภัยใหม่	[ง] 700
กำไรสุทธิ	240	และกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับ	[ข] } 600
		ส ของลดลงจากการจ่ายผลประโยชน์กรมธรรม์ประกันภัย	(100)
		ขาดอายุ การยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย ฯลฯ	
		ยอดคงเหลือปลายปี	10,600

รูปภาพที่ 3: การหารายการบวกกลับทางภาษีและการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต – สัญญาประกันภัยระยะยาว

หารายการบวกกลับทางภาษี			การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล		
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะยาว	[ค]	820	ก ไรก่อนภาษีเงินได้	[ฉ]	300
ร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ [820x65%]		533	รายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษี [ค] - [ง]	[จ]	167
ส ของเพิ่มขึ้นจากกรรมธรรม์ประกันภัยใหม่	[ง]	700	ก ไรทางภาษี		467
และกรรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับ			อัตราภาษีเงินได้		20%
รายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษี [700-533]	[จ]	167	ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ช]	93

ตัวอย่างจากภาพที่ 3 ก ไรก่อนภาษีเงินได้ 300 บาท ในงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทประกันชีวิต ยังไม่สามารถนำมาใช้เป็นกำไรในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทได้ทันที ต้องดูเงื่อนไขตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายทางภาษีอากรที่ต่างจากทางบัญชี ต้องบวกกลับหรือหักออกด้วยรายการใดบ้าง โดยเงื่อนไขเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรอง ประกันชีวิตตามมาตรา 65 ตรี (1)(ก) ระบุว่าสามารถหักรายจ่ายได้เพียงไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว ดังนั้น จึงต้องเปรียบเทียบว่า เงินสำรองประกันชีวิตที่เป็นรายจ่ายนั้นเกินร้อยละ 65 หรือไม่ โดยนาเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะยาวจำนวน 820 บาท มาหาว่าสามารถหักรายจ่ายได้เท่าไร เมื่อคำนวณแล้วได้เท่ากับ 533 บาท แต่ในทางบัญชี มีรายจ่ายเงินสำรองเพิ่มขึ้นจากกรรมธรรม์ประกันภัยใหม่และกรรมธรรม์ประกันภัยที่มีผลบังคับ ในหมายเหตุประกอบงบการเงินอยู่ 700 บาท ซึ่งสูงกว่าหลักเกณฑ์ที่หักรายจ่ายได้ของสรรพากร ดังนั้น จึงต้องมีรายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษีอากร $700 - 533 = 167$ บาท โดยต้องนำไปรวมกับกำไรก่อนภาษีเงินได้ 300 บาท เพื่อเป็นกำไรในการใช้คำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อไป โดยภาษีเงินได้ที่คำนวณได้จะเท่ากับ $(300 + 167) \times 20\% = 93$ บาท ซึ่งจะทำให้ได้กำไรสุทธิแสดงดังภาพที่ 4

รูปภาพที่ 4 : งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังรายการบวกลบทางภาษีอากร -
สัญญาประกันภัยระยะยาว

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560		2560
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ		1,000
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(100)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	900
หัก ส ของเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน		(50)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		850
รายได้อื่นๆ		700
รวมรายได้		1,550
ค่าใช้จ่าย		
ส ของประกันภัยส สำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข]	600
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		650
รวมค่าใช้จ่าย		1,250
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ฉ]	300
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ช]	(93)
กำไรสุทธิ		207

จากตัวอย่างดังภาพที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ได้ก่อนและหลังการหักรายจ่ายเงินส ของประกันชีวิตตามหลักเกณฑ์ในประมวลรัษฎากรจะต่างกัน จากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ 30 บาท เป็น 93 บาท ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลงจาก 240 บาท เป็น 207 บาท

ในส่วนของประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี(1)(ข) นั้น เป็นเงื่อนไขของเงินสำรองของสัญญาประกันภัยระยะสั้น นั่นคือ สาระงเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้น (ลดลง) จากปีก่อน โดยบริษัทประกันชีวิตนั้น จะมีการขายกรมธรรม์สัญญาแนบท้าย เช่น ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล ประกันสุขภาพ เป็นต้น ที่มีระยะเวลาเอาประกันภัยไม่เกิน 1 ปี จะมีวิธีการคำนวณเงินสำรองที่เป็นภาระผูกพันในงบแสดงฐานะการเงินที่แตกต่างจากสัญญาประกันภัยระยะยาวดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ซึ่งสัญญาประกันภัยระยะสั้นนี้มีหลักเกณฑ์ในทางภาษีอากรกล่าวโดยสรุปคือ สามารถหักรายจ่ายได้เพียงร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว หากคำนวณแล้วรายจ่ายทางบัญชีสูงกว่ารายจ่ายทางภาษีอากร ต้องน ส่วนที่เกินจากร้อยละ 40 ดังกล่าวมาบวกลบเป็นค่าใช้จ่ายบวกลบทางภาษีอากร หรือหากกรณีที่รายจ่ายทางบัญชีต่ำกว่ารายจ่ายทางภาษีอากรคือไม่ถึงร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบ

ระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี่ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว ก็สามารถช้อยอดเงินสำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ที่อยู่ใงบกาไรขาดทุนของบริษัทมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ทั้งจำนวน นอกจากนี้ หากเงินสำรองดังกล่าวทางบัญชีที่อยู่ใงบกาไรขาดทุนของบริษัทมียอดเป็นสำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ลดลงจากปีก่อน ต้องนำยอดดังกล่าวมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย

รูปภาพที่ 5: งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ และการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต – สัญญาประกันภัยระยะสั้น

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560	2560	2559
รายได้		
เบี่ยประกันภัยรับ	1,000	900
<u>หัก</u> เบี่ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ	(100)	(90)
เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก] 900	810
<u>หัก</u> ส ของเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข] (50)	(40)
เบี่ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ	850	770
รายได้อื่น	700	500
รวมรายได้	1,550	1,270
ค่าใช้จ่าย		
ส ของประกันภัยส หรือสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน	600	500
ค่าใช้จ่ายอื่น	650	360
รวมค่าใช้จ่าย	1,250	860
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค] 300	410
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(60)	(80)
กำไรสุทธิ	240	330

เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ	สำหรับปีสิ้นสุดวันที่	
	31 ธันวาคม 2560	31 ธันวาคม 2559
เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะยาว	820	760
เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะสั้น	[ง] 80	50
รวมเบี่ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก] 900	810
เบี่ยประกันภัยรับสุทธิ-สัญญาระยะสั้น	[ง] 80	50
ร้อยละ 40 ของเบี่ยประกันภัยรับสุทธิ	[ฉ] 32	[จ] 20

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล	2560
ก ไรก่อนภาษีเงินได้	[ค] 300
รายการบวกกลับทางภาษี	
<u>บวกกลับ</u> ส ของเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข] 50
<u>บวกกลับ</u> ร้อยละ 40 ของปีก่อน	[จ] 20
<u>หักออก</u> ร้อยละ 40 ของปีนี้	[ฉ] (32)
รวม รายการบวกกลับทางภาษี	38
ก ไรทางภาษี [300+38]	338
อัตราภาษีเงินได้	20%
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ช] 68

ตัวอย่างจากภาพที่ 5 กำไรก่อนภาษีเงินได้ 300 บาท ในงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุน เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทประกันชีวิต ยังไม่สามารถนำมาใช้เป็นกำไรในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทได้ทันที ต้องดูเงื่อนไขตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายทางภาษีที่ต่างจากทางบัญชี ต้องบวกกลับหรือหักออกด้วยรายการใดบ้าง โดยเงื่อนไขเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินสำรองประกันภัยอื่นตามมาตรา 65 ตรี (1)(ข) ระบุว่าสามารถหักรายจ่ายได้เพียงไม่เกินร้อยละ 40 ของจ านนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว โดยมีวิธีการดังนี้

(1) เริ่มจากการบวกกลับรายการสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ของปี 2560 ก่อน จ านน 50 บาท ถือเสมือนว่าไม่มีรายจ่ายดังกล่าวเลย

(2) บวกกลับส่วนของเงินสำรองร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิสำหรับสัญญาระยะสั้น ของปี 2559 จ านน 20 บาท เสมือนว่าเป็นรายได้ในปี 2560 ตามเงื่อนไขในมาตรา 65ตรี(1)(ข)

(3) หักออกด้วยส่วนของเงินสำรองร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ สำหรับสัญญาระยะสั้นของปี 2560 จ านน 32 บาท ซึ่งถือเป็นรายจ่ายของปี 2560 ตามเงื่อนไขในมาตรา 65ตรี(1)(ข)

ดังนั้น จึงต้องมีรายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษีอากร $50+20-32 = 38$ บาท โดยต้องนำไปรวมกับกำไรก่อนภาษีเงินได้ 300 บาท เพื่อเป็นกำไรในการใช้คำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อไป โดยภาษีเงินได้ที่คำนวณได้จะเท่ากับ $(300+38) \times 20\% = 68$ บาท ซึ่งจะทำให้ได้กำไรสุทธิแสดงดังภาพที่ 6

รูปภาพที่ 6: งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังรายการบวกกลับทางภาษีอากร – สัญญาประกันภัยระยะสั้น

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560	2560	2559
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ	1,000	900
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ	(100)	(90)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก] 900	810
หัก ส ของเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข] (50)	(40)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ	850	770
รายได้อื่น	700	500
รวมรายได้	1,550	1,270
ค่าใช้จ่าย		
ส ของประกันภัยส สำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน	600	500
ค่าใช้จ่ายอื่น	650	360
รวมค่าใช้จ่าย	1,250	860
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค] 300	410
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ข] (68)	(80)
กำไรสุทธิ	232	330

จากตัวอย่างดังภาพที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ได้ก่อนและหลังการหักรายจ่ายเงินส อาจประกันชีวิตตามหลักเกณฑ์ในประมวลรัษฎากรจะต่างกัน จากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ 30 บาท เป็น 68 บาท ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลงจาก 240 บาท เป็น 232 บาท

4.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคำนวณตามกฎหมายภาษีอากรประเทศออสเตรเลีย²⁸

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับกิจการประกันชีวิตในประเทศออสเตรเลียนั้น กำหนดให้จัดเก็บภาษีเงินได้จากกิจการรับประกันชีวิตตามพระราชบัญญัติการประเมินภาษีเงินได้ ค.ศ. 1997 โดยประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา 320 แห่งพระราชบัญญัติการประเมินภาษีเงินได้ ค.ศ. 1997 โดยในมาตรา 320 นั้น กำหนดให้จัดเก็บภาษีเงินได้ของบริษัทประกันชีวิตโดยเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นที่มีเงินได้ประเภทเดียวกัน โดยรายได้จะก หนดอยู่ในมาตรา 320-B นอกจากนี้ มีการก าหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายจ่ายที่สามารถหักได้ตามบทบัญญัติกฎหมายภาษีอากร กำหนดอยู่ในมาตรา 320-C โดยให้หักรายจ่ายได้เพียงส่วนที่ก่อให้เกิดเงินได้

บริษัทประกันชีวิตสามารถหักรายจ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 320-55 ถึง มาตรา 320-125 โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับส่วนที่เพิ่มขึ้นของหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้น จะอยู่ในมาตรา 320-85 ที่บริษัทประกันชีวิตสามารถนามูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิต มาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ แต่หากเป็นมูลค่าหนี้สินลดลงจากปีก่อน ต้องน มารวมเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 320-15(h)

การหักรายจ่ายตามมาตรา 320-85 บอกลถึงเงื่อนไขของมูลค่าของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิต จะเป็นกรมธรรม์คุ้มครองเฉพาะความเสี่ยง เช่น กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา เป็นต้น โดยเป็นมูลค่าที่ไม่รวมมูลค่าของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล กรมธรรม์ประกันชีวิตที่ได้รับยกเว้นภาษี และกรมธรรม์ประกันชีวิตโดยสหกรณ์

หากเป็นกรมธรรม์ประกันภัยทุพพลภาพที่ไม่ใช่ทุพพลภาพถาวร มูลค่าของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิตจะต้องเท่ากับมูลค่าตามสุดท้าย ณ ขณะนั้น คำนวณโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัย

ในส่วนของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบอื่นๆ นอกเหนือจากกรมธรรม์ประกันภัยทุพพลภาพที่ไม่ใช่ทุพพลภาพถาวรนั้น มูลค่าของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิตจะต้องเป็นมูลค่าที่ค ำนวณโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยเป็นผลรวมของมูลค่าหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตาม

²⁸ Income Tax Assessment 1997

กรมธรรม์ประกันชีวิต ณ ขณะนั้น หักด้วยผลรวมของค่าสินไหมทดแทนสะสมของความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิต ณ ขณะนั้น

นอกจากนี้ หากเป็นกรมธรรม์สำหรับสัญญาระยะสั้น จะใช้หลักเกณฑ์ที่ใช้กับบริษัทประกันวินาศภัย ตามพระราชบัญญัติการประเมินภาษีเงินได้ ค.ศ. 1997 ซึ่งอยู่ในมาตรา 321-55 โดยสามารถนำมูลค่าเงินสด ของส หรือเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน มาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ โดยมูลค่าเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ จะมีหลักเกณฑ์อยู่ตามมาตรา 321-60 ซึ่งกำหนดวิธีการคำนวณมูลค่าเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ไว้ ดังนี้

- (1) รวมเบี้ยประกันภัยที่บริษัทได้รับตามกรมธรรม์ประกัยส าหับปี
- (2) หักด้วยรายจ่ายที่ก่อให้เกิดกรมธรรม์ประกัยส และมีความสัมพันธ์กับเบี้ยประกันภัยดังกล่าว เช่น ค่าจ้างและค่าบาเหน็จ รายจ่ายในการบริหารจัดการการออกกรมธรรม์และการต่ออายุกรมธรรม์ รายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บเบี้ยประกันภัย รายจ่ายในการขายและพิจารณารับประกันภัย ค่าธรรมเนียม อากรแสตมป์ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ และเงินสมทบตามกรมธรรม์ประกัยส
- (3) หักด้วยเบี้ยประกันภัยต่อเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงตามกรมธรรม์ประกัยส ที่จ่ายสำหรับปี แต่ไม่รวมเบี้ยประกันภัยต่อซึ่งไม่สามารถหักเป็นรายจ่ายได้ และเบี้ยประกันภัยต่อที่จ่ายตามสัญญาซึ่งผู้รับประกัยสต่อตกลงจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกัยสที่เกี่ยวข้องบางส่วนหรือส่วนเกินจากที่ตกลงกัน
- (4) บวกด้วยค่าจ้างและบาเหน็จประกัยสต่อที่บริษัทได้รับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยประกัยสต่อ
- (5) มูลค่าของเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้เท่ากับจำนวนในข้อ (1) ถึงข้อ (4) ซึ่งเป็นการประมาณการที่สมเหตุสมผลเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงตามกรมธรรม์ประกัยส

4.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคำนวณตามกฎหมายภาษีอากรประเทศสิงคโปร์²⁹

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับกิจการประกันชีวิตในประเทศสิงคโปร์นั้น กำหนดให้จัดเก็บภาษีจากกิจการประกันชีวิตที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัติการประกัยส ต้องคำนวณกำไรสุทธิจากรายได้และรายจ่ายตามมาตรา 10 และ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ เพื่อคำนวณภาษีเงินได้เหมือนบริษัททั่วไป อย่างไรก็ตาม กิจการประกัน

²⁹ Income Tax Act (Chapter 134)

ชีวิตมีหลักเกณฑ์การคำนวณรายได้และรายจ่ายเป็นพิเศษ ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของกิจการประกันชีวิตไว้

ในบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ มาตรา 26(12) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรเพื่อใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ โดยมีกำหนดไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นที่ตั้งของกรมธรรม์ประกันชีวิตในสิงคโปร์ (Singapore Policy) หรือกรมธรรม์ประกันชีวิตคุ้มครองความเสี่ยงภายนอกประเทศสิงคโปร์ (Offshore Policy) สามารถนำส่วนที่เพิ่มขึ้นสุทธิจากปีก่อนของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยในส่วนของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล (Non – Participating Fund) และกรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน (Investment – linked Fund) มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ โดยมูลค่าหนี้สินที่ประเมินเป็นไปตามที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการประกันภัย แต่ในทางตรงข้าม หากรายการดังกล่าวเป็นส่วนที่ลดลงสุทธิจากปีก่อนของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยในส่วนของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล (Non – Participating Fund) และกรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน (Investment – linked Fund) ให้นำมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณภาษีเงินได้

จากที่กล่าวว่า มูลค่าหนี้สินที่ประเมินให้เป็นไปตามที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการประกันภัย³⁰ นั้น ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ในส่วนของข้อกำหนดเรื่องการประเมินมีระบุไว้ในส่วนที่ 5 เรื่องการประเมินมูลค่าหนี้สิน ข้อ 18 ว่า การประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นให้ใช้ตามหลักการของมาตรฐานการบัญชีและหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

สำหรับเงินสำรองสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น จะอ้างอิงถึงหลักเกณฑ์ที่กำกับกิจการประกันภัยซึ่งตามมาตรา 26(3) แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ กล่าวว่าสามารถนำส่วนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ โดยการประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นต้องเป็นไปตามที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการประกันภัยซึ่งก็เป็นไปตามระบุไว้ในส่วนที่ 5 เรื่องการประเมินมูลค่าหนี้สิน ข้อ 18 ว่า การประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นให้ใช้ตามหลักการของมาตรฐานการบัญชีและหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

ในส่วนที่ 5 เรื่องการประเมินมูลค่าหนี้สิน ข้อ 19³¹ มีการกำหนดการประเมินมูลค่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ (Unearned Premium Reserve: UPR) โดยประเมินด้วยวิธีการคำนวณเป็นสัดส่วนตามระยะเวลาของความคุ้มครองตามกรมธรรม์ มูลค่าต้องไม่น้อยกว่าวิธีเฉลี่ยรายเดือน (1/24th system) ซึ่งสามารถนำเงินสำรองดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้เหมือนวิธีการทางบัญชี และเงินสำรองความเสี่ยงที่ยังไม่สิ้นสุด (Unearned Risk Reserve:

³⁰ Insurance Act (Chapter 142) Insurance (Valuation and Capital) Regulation 2004

³¹ เรื่องเดียวกัน

URR) นั้น หากได้รับการรับรองจากนักคณิตศาสตร์ประกันภัย สามารถนำเงินสำรองดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการหักรายจ่ายเงินสำรอง ตามประมวลรัษฎากร กับตามกฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศ

จากข้อมูลตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากรทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่ได้กล่าวมาในหัวข้อก่อนนั้น จะเห็นว่าทุกประเทศมีหลักเกณฑ์ให้สามารถนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าหนี้สินตามกรรมธรรม์ประกันภัยที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน มาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม ด้วยเหตุที่มูลค่าหนี้สินตามกรรมธรรม์ประกันภัยนั้น ถือเป็นหนี้สินหลักของธุรกิจประกันชีวิต โดยในประเทศไทยมีจำนวนหนี้สินที่เป็นเงินสำรองประกันภัยสูงถึงประมาณร้อยละ 92 ของจำนวนหนี้สินทั้งหมด³² และมีจำนวนรายจ่ายเงินสำรองประกันภัยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณร้อยละ 40 ของรายจ่ายทั้งหมด³³ ซึ่งถือเป็นส่วนของหนี้สินและรายจ่ายที่มีนัยสำคัญต่อบริษัทประกันชีวิต

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ตามกฎหมายภาษีอากรของแต่ละประเทศยังมีหลักที่แตกต่างกัน โดยส่วนที่แตกต่างกันนั้นคือ วิธีการประเมินมูลค่าของจำนวนเงินที่จะนำมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากร โดยเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศทั้ง 2 ประเทศ พบว่าทั้งประเทศออสเตรเลียและประเทศสิงคโปร์มีการอ้างอิงหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ ซึ่งจากการศึกษาหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในบทที่ 3 พบว่า เป็นหลักการประเมินมูลค่าหนี้สินที่ต้องการหาภาระผูกพันของบริษัทเพื่อให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยอาศัยสมมติฐานต่างๆ โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ทำหน้าที่ประเมินนั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญและได้รับการรับรองจากหน่วยงานกำกับดูแล นอกจากนี้ ในประเทศสิงคโปร์ยังมีการอนุญาตให้หักรายจ่ายได้ตามมาตรฐานการบัญชีอีกด้วย จากการศึกษาหลักเกณฑ์ตามกฎหมายภาษีอากรของแต่ละประเทศ สามารถสรุปเปรียบเทียบได้ ตามตารางดังนี้

³² สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, สถิติประกันชีวิต [ออนไลน์], 2560. แหล่งที่มา <http://www.oic.or.th/th/industry/statistic/23>

³³ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 2: เปรียบเทียบการหักรายจ่ายเงินสำรองตามกฎหมายภาษีอากรแต่ละประเทศ

	ประเทศไทย	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์
เงินส าของ ประกันชีวิต	หักรายจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของจ านวนเบี้ย ประกันภัยสุทธิจากการประกันภัยต่อ และเป็น รายได้หากกรณีมีการจ่ายผลประโยชน์ ขาดอายุ ยกเลิกรวมธรรม์ ส าหรับปีที่มีการจ่าย ขาดอายุ และยกเลิกดังกล่าว	หักเป็นรายจ่ายได้ด้วยมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ของหนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ ประกันชีวิต ไม่รวมกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มี ส่วนร่วมในเงินปันผล กรมธรรม์ประกันชีวิตที่ ได้รับยกเว้นภาษี และกรมธรรม์ประกันชีวิตโดย สหกรณ์ โดยการประเมินมูลค่าตามหลักทาง คณิตศาสตร์ประกันภัย	หักเป็นรายจ่ายได้ด้วยส่วนที่เพิ่มขึ้นสุทธิจากปี ก่อนของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย ในส่วนของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบไม่มีส่วน ร่วมในเงินปันผลและกรมธรรม์ประกันชีวิตควบ การลงทุน โดยการประเมินมูลค่าตามหลักทาง คณิตศาสตร์ประกันภัย
	เป็นรายได้หากเป็นรายการลดลงจากปีก่อนของ เงินส าของประกันชีวิต	เป็นรายได้หากเป็นมูลค่าที่ลดลงจากปีก่อนของ หนี้สินภายใต้ความเสี่ยงสุทธิตามกรมธรรม์ ประกันภัย	เป็นรายได้หากเป็นส่วนที่ลดลงสุทธิจากปีก่อน ของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย
เงินส าของ ประกันภัยอื่น	หักรายจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของจ านวนเบี้ย ประกันภัยสุทธิจากการประกันภัยต่อ และเป็น รายได้ในส่วนของร้อยละ 40 ของจ านวนเบี้ย ประกันภัยสุทธิจากการประกันภัยต่อของปีก่อน	หักเป็นรายจ่ายได้ด้วยมูลค่าเงินส ารอช ส าหรับ เบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากปีก่อน โดยประเมินมูลค่าตาม มาตรา 321- 60	หักเป็นรายจ่ายได้ด้วยส่วนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ของมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย โดย การประเมินมูลค่าตามหลักมาตรฐานการบัญชี และหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย
	เป็นรายได้หากเป็นรายการลดลงจากปีก่อนของ เงินส าของประกันภัย	เป็นรายได้หากเป็นมูลค่าเงินส ารอช ส าหรับเบี้ย ประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่ลดลงจากปี ก่อน	เป็นรายได้หากเป็นมูลค่าเงินส ารอช ส าหรับเบี้ย ประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่ลดลงจากปี ก่อน

ที่มา: ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี(1)

Income Tax Assessment 1997 Section320-85, 321-50

Income Tax Act (Chapter 134) Section 26(3)

Insurance Act (Chapter 142) Insurance (Valuation and Capital) Regulation 2004 Part V

จากตารางเปรียบเทียบการหักจ่ายเงินส ของตามกฎหมายภาษีอากรแต่ละประเทศ จะเห็นว่าประเทศไทยนั้นใช้อัตราร้อยละของเบี่ยประกันภัยรับสุทธิจากการประกันภัยต่อ แต่ของประเทศออสเตรเลียนั้น ใช้เป็นวิธีการประเมินมูลค่าตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่วนประเทศสิงคโปร์มีการใช้ทั้งหลักตามมาตรฐานการบัญชีและหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยสามารถสรุปเป็นวิธีการที่ถูกลง มาใช้ได้แต่ละประเทศได้ดังนี้

(1) ร้อยละของเบี่ยประกันภัยรับสุทธิจากการประกันภัยต่อ

เป็นการหามูลค่าตามสัดส่วนของรายได้ที่ได้รับ ว่าควรมีรายจ่ายจำนวนเท่าใด ซึ่งเป็นวิธีที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยการประเมินมูลค่าก็ต้องแยกประเภทของเบี่ยประกันภัยรับสุทธิจากการประกันภัยต่อ เป็นเบี่ยประกันภัยระยะยาว และเบี่ยประกันภัยระยะสั้น แล้วจึงน มาคำนวณเป็นอัตราร้อยละ 65 สำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว และร้อยละ 40 สำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

(2) ตามมาตรฐานการบัญชี

เป็นการใช้มูลค่ารายจ่ายเช่นเดียวกับที่บันทึกบัญชีในงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนของบริษัท ซึ่งเป็นวิธีที่ประเทศสิงคโปร์ให้สามารถใช้ได้ โดยวิธีการจะมีกำหนดอยู่ในมาตรฐานการบัญชี โดยมูลค่าหนี้สินตามกรรมธรรม์ประกันภัยของสิงคโปร์ตามมาตรฐานการบัญชีนั้นก็จะเป็วิธีการที่อิงจากหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยด้วย

(3) ตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

เป็นการประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งจะมีวิธีการคำนวณที่ซับซ้อน โดยอาศัยสมมติฐานต่างๆ เพื่อให้ได้มูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่รับผิดชอบในการคำนวณมูลค่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการรองรับจากหน่วยงานกำกับดูแล โดยเป็นวิธีที่ประเทศออสเตรเลียและสิงคโปร์ใช้ในการประเมินมูลค่าเพื่อน มาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากร

(4) วิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ หรือประกาศอื่นๆ

ในพระราชบัญญัติภาษีอากรจะมีระบุไว้เลยว่า ให้ประเมินมูลค่าอย่างไร เช่น ประเทศออสเตรเลีย มีการกำหนดสำหรับเงินสำรองสำหรับเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน มาตรา 321-60

จากการเปรียบเทียบทั้ง 3 ประเทศข้างต้น จะเห็นว่าประเทศไทยนั้น มีวิธีการประเมินมูลค่ารายจ่ายเงินสำรองที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ และอาจส่งผลให้มีภาระภาษีสูงกว่าประเทศอื่นๆ

เนื่องจากเป็นวิธีการที่ยังไม่สะท้อนถึงมูลค่ารายจ่ายที่ใกล้เคียงกับความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทประกันชีวิตได้รับ แต่ประเทศออสเตรเลียและสิงคโปร์ มีการใช้หลักการที่มีความน่าเชื่อถือในการประเมินมูลค่ารายจ่ายให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

บทที่ 5

สภาพปัญหาการไม่นำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้คำนวณเงินสำรองและแนวทางการ สร้างความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการไม่นำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต รวมถึงเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากหากมีการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในทางภาษีอากรเพื่อสามารถลดสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

5.1 สภาพปัญหาจากการรับภาระภาษีที่เกินสมควรของบริษัทประกันชีวิต

เงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ มีการประเมินมูลค่าที่สูงขึ้น จากปัจจัยในด้านต่างๆ เช่น แบบประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยสูง มีผลประโยชน์สูง หรือปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่ำ เป็นต้น เมื่อศึกษาถึงเงินสำรองเพิ่มขึ้นจากกรรมธรรม์ประกันภัยใหม่และกรรมธรรม์ที่ยังมีผลบังคับใช้ เปรียบเทียบกับเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อ เพื่อหาสัดส่วนเงินสำรองของสัญญาประกันภัยระยะยาวต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อที่เป็นสัญญาระยะยาว พบว่ามีสัดส่วนในอัตราที่สูงกว่าอัตราร้อยละที่สรรพากรอนุญาตให้หักจ่ายทางภาษีอากรค่อนข้างมาก

รูปภาพที่ 6: สัดส่วนเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาระยะยาวเทียบกับเบี้ยประกันภัยสุทธิ สัญญาประกันภัยระยะยาว

จากภาพที่ 6 พบว่าการประเมินมูลค่าเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาระยะยาวนั้นอยู่ที่ประมาณร้อยละ 77 ถึง ร้อยละ 81 ซึ่งสูงกว่าอัตราร้อยละที่สรรพากรอนุญาตให้หักจ่ายได้ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 65 จากการศึกษาส่วนอัตราการประเมินมูลค่าเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวในงบกำไรขาดทุนของบริษัทประกันชีวิตหลายๆ บริษัทในประเทศไทยนั้น มีสัดส่วนสูงถึงมากกว่าร้อยละ 80 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว ซึ่งเป็นการประเมินมูลค่าของเงินสำรองด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เนื่องมาจากปัจจุบันบริษัทประกันชีวิตมีผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตหลายรูปแบบ และปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น ระยะเวลาของสัญญาประกันภัย ความคุ้มครอง เพศ อายุของผู้เอาประกันภัย เป็นต้น ที่มีแนวโน้มทำให้มีการประเมินมูลค่าเงินสำรองที่สูงขึ้น ซึ่งการมีเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยเป็นรายจ่ายตามความเป็นจริงที่สูงกว่าอัตราที่สรรพากรอนุญาตให้สามารถหักจ่ายได้นั้น ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัทประกันชีวิต ในการชำระภาษีเพิ่มเติมในส่วนของเงินสำรองที่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการประกันภัยต่อ ตามกฎเกณฑ์ในประมวลรัษฎากร ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องแบกรับภาระภาษีที่เกินสมควรได้ และทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องออกมาหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในส่วนนี้ เพราะจะประเมินมูลค่าเงินสำรองให้ต่ำลงก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากปัจจัยต่างๆ และสมมติฐานของแต่ละกรมธรรม์

5.1.1 การประเมินมูลค่าของเงินสำรองที่ไม่สอดคล้องกับหลักทางบัญชี

เงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยนั้น ถือเป็นรายจ่ายหลักที่สำคัญในงบกำไรขาดทุนของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งปัจจุบันการคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อใช้ในการรายงานทางการเงินและรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงนั้น มาจากการคำนวณตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย และวิธีการที่ได้รับการรองรับจากหน่วยงานกำกับดูแลของบริษัทประกันชีวิต นั่นคือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ซึ่งถือเป็นหลักการสากลที่ใช้ในธุรกิจประกันชีวิตในหลายๆ ประเทศ โดยสามารถที่จะใช้ตัวเลขเงินสำรองประกันภัยที่เป็นรายจ่ายดังกล่าว มาเป็นรายจ่ายในทางภาษีอากรได้อีกด้วย แต่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายจ่ายเงินสำรองทางภาษีอากรในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีการให้ใช้ตัวเลขที่ได้จากวิธีการดังกล่าว ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีอากร เพราะการประเมินมูลค่าจากร้อยละของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเพียงอย่างเดียว โดยที่ไม่มีการประเมินจากความเสี่ยงในส่วนอื่นๆ

จากการที่หลายๆ บริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยมีการประเมินมูลค่าเงินสำรองประกันชีวิตที่ค่อนข้างสูง จากภาพที่ 6 ที่มีสัดส่วนการประเมินมูลค่าเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาระยะยาวนั้นอยู่ที่ประมาณร้อยละ 77 ถึง ร้อยละ 81 ทำให้ได้รับผลกระทบจากการที่หลักเกณฑ์ทางบัญชีและทางภาษีอากรแตกต่างกัน เกิดรายการส่วนต่างรายจ่ายที่ไม่สามารถนำมาหักรายจ่ายทางภาษีอากรที่ ซึ่งรายจ่ายเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัย ถือเป็นรายจ่ายที่มีนัยสำคัญกับบริษัทประกันชีวิต จึงอาจทำให้บริษัทประกันชีวิตได้รับผลกระทบที่ไม่เป็นการส่งเสริมธุรกิจประกันชีวิตได้

5.1.2 การออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่เหมาะสมไม่อาจเกิดขึ้นได้

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการประเมินมูลค่าเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นประกอบด้วยหลายปัจจัยและสมมติฐานต่างๆ ของแต่ละกรมธรรม์ และการประกันชีวิตบางรูปแบบนั้น มีอัตราการประเมินมูลค่าเงินสำรองที่ค่อนข้างสูงกว่าแบบประกันอื่นๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เน้นการออมระยะสั้น เป็นต้น เมื่อเกณฑ์ของสรรพากรไม่สามารถให้หักรายจ่ายเงินสำรองได้ตามที่ได้ประเมินมูลค่าในงบกำไรขาดทุน ซึ่งทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องมีรายจ่ายบวกกลับทางภาษีอากรจากการที่รายจ่ายทางบัญชีสูงกว่ารายจ่ายทางภาษีอากร ส่งผลต่อผลประกอบการของบริษัทที่ต้องมีภาระภาษีเพิ่มขึ้น ทำให้มีต้นทุนในการออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งข้อจำกัดต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตบางประเภทสู่ตลาดเพื่อการแข่งขัน เช่น ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบเงินออมระยะสั้น เป็นต้น บริษัทประกันชีวิตจึงต้องหาทางดำเนินการในการบริหารความเสี่ยงเหล่านี้ โดยอาจมีเพียงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันภัยให้ยาวขึ้น โดยสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เน้นความคุ้มครองชีวิต เช่น แบบตลอดชีพ แบบคุ้มครองชั่วระยะเวลาและ แบบคุ้มครองสิ้นชีพ เป็นต้น เพื่อลดภาระด้านเงินสำรองประกันภัยและลดภาระด้านต้นทุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตของบริษัทลง การมีข้อจำกัดในการออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดประกันชีวิต ทำให้ประชาชนผู้เลือกลงทุนในการทำประกันชีวิตมีทางเลือกในการลงทุนลดน้อยลง ไม่เกิดการกระตุ้นตลาดการลงทุนในการทำประกันชีวิต ทำให้แข่งขันกับธุรกิจอื่นๆ ได้ยากขึ้น

5.1.3 อุปสรรคในการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต

จากการที่หลักเกณฑ์ของสรรพากร ให้สามารถนำรายจ่ายเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้เพียงร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิหลังการประกันภัยต่อต้น ทำให้บริษัทประกันชีวิตที่มีรายจ่ายเงินสำรองดังกล่าวในอัตราที่

สูงกว่าหลักเกณฑ์ที่สรรพากรอนุญาต เกิดรายจ่ายบวกกลับทางภาษีอากร ส่งผลให้บริษัทมีภาระภาษีอากรเพิ่มขึ้น ต้องนำเงินไปชำระภาษีอากรดังกล่าว ทำให้มีเม็ดเงินที่จะลงทุนได้ลดน้อยลง ซึ่งด้วยลักษณะของธุรกิจประกันชีวิตนั้น เป็นบริษัทที่มีการลงทุนค่อนข้างสูง ทั้งในพันธบัตร ตัวเงิน หุ้นกู้ และอื่นๆ โดยเฉพาะหุ้นทุน โดยต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ของหน่วยงานกำกับดูแลนั้นคือ สำนักงาน คปภ. เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่ได้เสนอขายไป และสามารถจ่ายผลประโยชน์ต่างๆ คืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันชีวิตได้

5.2 แนวทางการสร้างความเป็นธรรมที่คำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงโดยการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้คำนวณเงินสำรอง

ในปัจจุบันแนวโน้มของสัดส่วนของรายจ่ายเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการประกันภัยต่อหนี้ค่อนข้างสูง ทำให้เกิดผลต่างรายจ่ายทางบัญชีและทางภาษีอากรเกิดขึ้นค่อนข้างมากนั้น ส่งผลให้เกิดการรับภาระภาษีที่เกินสมควรของบริษัทประกันชีวิตขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการศึกษาแนวทางการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรอง เพื่อหักรายจ่ายเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่ใช้ในการบันทึกบัญชีของบริษัทประกันชีวิต โดยนำมาปรับใช้ทั้งกับสัญญาประกันภัยระยะยาวและระยะสั้นด้วย ซึ่งหากนำหลักการดังกล่าวมาใช้ได้นั้น จะสามารถทำให้บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องรับภาระภาษีที่เกินสมควร จากรายจ่ายส่วนเกินที่ไม่สามารถหักได้ตามความเป็นจริง ทำให้การนำส่งรายได้เข้าสู่ภาครัฐมีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสามารถนำมาซึ่งมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเสี่ยงที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาในหลายๆ ด้าน ที่เป็นผลกระทบต่อธุรกิจประกันชีวิตได้

5.2.1 การนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการหักรายจ่ายเงินสำรอง

จากการที่บริษัทประกันชีวิตต้องมีการจัดสรรจนวนเงินที่บริษัทจะต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัย ที่ถือเป็นภาระผูกพันของบริษัทนั้น ทำให้เกิดรายการในงบกำไรขาดทุนที่เป็นเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยขึ้น โดยที่จำนวนเงินสำรองที่เป็นหนี้สินของบริษัทนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี ส่งผลให้เกิดเป็นรายการเงินสำรองเพิ่มขึ้นจากเบี้ยประกันภัย ซึ่งเป็นรายจ่ายในงบกำไรขาดทุน จากที่กล่าวมาในบทที่ 3 นั้น การประเมินมูลค่าเงินสำรองที่เป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินและรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงนั้น ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการประเมินมูลค่าเงินสำรองดังกล่าว เป็นวิธีการที่อาศัยสมมติฐานต่างๆ จากแต่ละกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเมื่อประเมินมูลค่าออกมาแล้วจะได้ค่าที่เป็น

ภาวะผูกพันที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของแต่ละกรมธรรม์ประกันภัย จึงถือได้ว่า หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้นสามารถหาค่าประมาณการของภาวะผูกพันของแต่ละกรมธรรม์ได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริง เป็นธรรม และมีความเสมอภาค เพราะแต่ละบริษัทก็มีปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น แบบผลิตภัณฑ์ ระยะเวลาคุ้มครอง เพศ อายุของของผู้เอาประกันภัย เป็นต้น ซึ่งการจะประเมินมูลค่าภาวะผูกพันของบริษัท ก็ควรอาศัยปัจจัยที่แตกต่างกันเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคต่อแต่ละบริษัท

นอกจากนี้ เนื่องจากแนวโน้มของการประเมินมูลค่าภาวะผูกพันเงินส รางที่เป็นหนี้สินนั้นมีมูลค่าสูงขึ้น แต่หลักเกณฑ์ที่สรรพากรให้สามารถหักรายจ่ายเงินส รางส รางสำหรับสัญญาระยะยาวอยู่ที่ร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อ และส รางสำหรับสัญญาระยะสั้นอยู่ที่ร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อ ซึ่งเป็นอัตราที่ใช้มาเป็นเวลานาน ไม่สอดคล้องกับภาวะรายจ่ายที่แท้จริงในปัจจุบัน และอัตราดังกล่าวตามเกณฑ์สรรพากรนั้นคำนวณจากเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การประเมินมูลค่าภาวะผูกพันเงินส รางนั้น มาจากหลายปัจจัยไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เบี้ยประกันภัยรับเท่านั้น ดังนั้น การใช้หลักทางคณิตศาสตร์ในการประเมินมูลค่าหนี้สินเงินส รางเพื่อให้ได้รายจ่ายเงินส รางเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยในงบกำไรขาดทุนนั้น จะนำมาซึ่งความเหมาะสม เป็นธรรม และมีความเสมอภาคต่อบริษัทประกันชีวิตมากกว่าอัตราต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิจากการเอาประกันภัยต่อ

จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของประเทศออสเตรเลีย พบว่า สำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวมีการ ก าหนดให้ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยและสามารถหักรายจ่ายจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนของหนี้สินดังกล่าวได้ ส่วนสำหรับสัญญาระยะสั้นมีการกำหนดวิธีการประเมินมูลค่าหนี้สินไว้ในพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ และสามารถหักรายจ่ายจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนของหนี้สินดังกล่าวได้เช่นกัน³⁴ และจากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของประเทศสิงคโปร์ พบว่า มีการกำหนดให้ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการประเมินมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัย ทั้งสำหรับสัญญาระยะยาวและสัญญาระยะสั้นและสามารถหักรายจ่ายจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนของหนี้สินดังกล่าวได้³⁵ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าตามประมวลรัษฎากรจะกำหนดหลักเกณฑ์การหักรายจ่ายเงินส รางเป็นอย่างอื่น แต่ในทางบัญชีและรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงของหน่วยงานกำกับดูแลนั้น กำหนดให้ปฏิบัติตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เพราะเป็นวิธีการที่สามารถประเมินมูลค่าได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม มี

³⁴ Income Tax Assessment 1997

³⁵ Income Tax Act (Chapter 134)

ความเสมอภาคและมีความใกล้เคียงความเป็นจริง หากสามารถนำหลักทางคณิตศาสตร์ ประกันภัยมาปรับใช้กับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรได้ จะส่งผลให้การประเมินมูลค่ามีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นหากสามารถใช้เงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยจากหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ที่บันทึกในงบกำไรขาดทุนของบริษัท หรือตามรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง มาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ เหมือนในประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์ จะสามารถแก้ปัญหาและลดความเสี่ยงที่บริษัทประกันชีวิตได้รับได้

5.2.2 การเพิ่มความสามารถในการออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต

เนื่องจากปัจจุบันแนวโน้มพฤติกรรมของประชาชนที่สนใจท ประกันชีวิตนั้นมีความหลากหลายมากขึ้น ความต้องการในผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตย่อมแตกต่างกันไป เช่น ความต้องการแบบประกันชีวิตแต่ละช่วงอายุอาจมีความแตกต่างกัน ทำให้ผู้เอาประกันภัยต้องมีการทบทวนความต้องการของตัวเองในการประกันชีวิตให้สอดคล้องเหมาะสมในแต่ละช่วงอายุของตน เป็นต้น ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตหลายบริษัทจึงต้องมีการสร้างผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้แตกต่างจากคู่แข่งและต้องไม่ยึดอยู่กับกรอบเดิมๆ เพราะของเดิมที่เคยประสบความสำเร็จในวันนี้หรือในอดีต ไม่ได้หมายความว่า จะสำเร็จยืนยาวถึงในอนาคต ดังนั้น การดำเนินการของบริษัทต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่สามารถทำให้บริษัทแตกต่างจากคู่แข่ง³⁶

จากการที่บริษัทประกันชีวิตต้องมีกลยุทธ์การแข่งขันเรื่องผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เอาประกันภัยให้มากขึ้นนั้น แต่เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันของการหักรายจ่ายเงินสำรองเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเบี้ยประกันภัยระหว่างบัญชีและทางภาษีอากร ที่ส่งผลให้หากมีแบบผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตบางรูปแบบที่มีแนวโน้มในการประเมินมูลค่าเงินสำรองที่สูง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เน้นการออมระยะสั้น เป็นต้น ซึ่งถ้าหากมีผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบนี้มาก ก็จะทำให้กระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทได้ ทำให้บริษัทต้องลดความเสี่ยงดังกล่าวโดยออกผลิตภัณฑ์อื่นๆ ทดแทน ดังนั้น หากมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อหักรายจ่ายเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จะไม่เพียงพอ ทัดในการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในรูปแบบต่างๆ ที่อาจมีผลทำให้ต้องตั้งเงินสำรองสูง ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการออมและการลงทุนในผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตหลายรูปแบบมากขึ้น

³⁶ กรรชัย อยู่สุข, กลยุทธ์การแข่งขันในธุรกิจประกันชีวิต: Competitive Strategy in Life Insurance [ออนไลน์], 6 สิงหาคม 2553. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/382326>

โดยเฉพาะการออมระยะสั้น ที่ได้ผลตอบแทนดี เป็นการกระตุ้นการออมการลงทุนในประเทศไทยได้มากขึ้น

5.2.3 การเพิ่มศักยภาพในการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต

ผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัท จากหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันของการหักจ่ายเงินสำรองประกันภัยระหว่างทางบัญชีและทางภาษีอากร ทำให้บริษัทมีเม็ดเงินที่จะนำไปลงทุนได้ลดลงจากการมีภาระภาษีอากรเพิ่มขึ้น โดยหากมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อหักจ่ายเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายสำรองส่วนเกินที่ต้องถูกนำมาคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ทำให้สามารถนำเม็ดเงินส่วนนี้ มาลงทุนได้มากขึ้น ตามเป้าหมายของบริษัทประกันชีวิตที่ต้องการหาเงินเพื่อใช้ในการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้เอาประกันภัยตามสัญญา ซึ่งการลงทุนที่มีปริมาณการลงทุนค่อนข้างมากของบริษัทประกันชีวิตนั้น ทำให้ตลาดการลงทุนในประเทศไทยเจริญเติบโตมากขึ้นได้ เป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยด้านการลงทุนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาเป็นหลักเกณฑ์ในการหักจ่ายเงินสำรองทางภาษีอากร แทนการใช้อัตรา้อยละจากเบี้ยประกันภัยนั้น จะมีข้อพิจารณาต่างๆ หากเป็นในแง่ของบริษัทประกันชีวิตนั้น เนื่องจากปัจจุบันนี้ การประเมินมูลค่าเงินสำรองดังกล่าวในทางบัญชีและในรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงนั้น ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการประเมิน ดังนั้น หากจะใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวในทางภาษีอากรด้วย บริษัทประกันชีวิตก็สามารถใช้ตัวเลขเดียวกันในการประเมินได้

ส่วนในแง่ของรัฐนั้น หากมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในทางภาษีอากรนั้น สรรพากรจะต้องมีการวางหลักเกณฑ์และแนวทางอย่างชัดเจน อีกส่วนที่ต้องพิจารณาคือ สรรพากรจะสามารถตรวจสอบที่มาของมูลค่าเงินสำรองที่บริษัทใช้เป็นรายจ่ายทางภาษีอย่างไรได้บ้าง กรมสรรพากรอาจจะต้องหาผู้เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์ประกันภัยขึ้นมาตรวจสอบ หรือจะเชื่อถือจากรายงานทางการเงินที่ได้รับรองจากผู้สอบบัญชี หรือรายงานเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานกำกับดูแล นั่นคือ สำนักงาน คปภ. นั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่อรัฐด้วย

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาลักษณะการประกันชีวิต การประกอบธุรกิจประกันชีวิต และเหตุผลความจำเป็นของการประกันชีวิต ทำให้ทราบถึงความเสี่ยงและภาระผูกพันของบริษัทประกันชีวิตที่สำคัญนั้นคือเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งการประเมินมูลค่าเงินสำรองดังกล่าว ปัจจุบันในรายงานทางบัญชีและรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง มีการประเมินมูลค่าเงินสำรองดังกล่าวด้วยหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย จึงได้มีการศึกษาถึงหลักการที่นำไปสู่การกำหนดภาระภาษีของบริษัทประกันชีวิต เกี่ยวกับเงินสำรองประกันภัย หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เพื่อให้ทราบถึงหลักการที่นำมาใช้ในการประเมินมูลค่าเงินสำรองดังกล่าว และเมื่อได้ศึกษาถึงหลักการจัดเก็บภาษีอากรของบริษัทประกันชีวิตเกี่ยวกับการหักรายจ่ายเงินส ของดังกล่าวแล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรนั้นยังไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในทางบัญชีและในรายงานของหน่วยงาน กักตุนแล เป็นปัญหาทำให้บริษัทประกันชีวิตหักรายจ่ายเงินสำรองดังกล่าวไม่เป็นไปตามความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทได้รับ ทำให้เกิดการรับภาระภาษีที่เกินสมควร จากที่ได้มีการศึกษาหลักการที่ใช้กับทางบัญชีและหน่วยงาน กักตุนแลคือหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้น เพื่อจะหามาตรการที่จะนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้กับหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าเงินส ของที่สามารถหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากร

นอกจากนี้ จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศ พบว่ามีการระบุหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าไว้อย่างชัดเจน โดยมีการนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้กับการประเมินมูลค่าหนี้สินจากกรมธรรม์ประกันภัย โดยที่นักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่มาประเมินมูลค่านั้น ต้องได้รับการรองรับจากหน่วยงานกักตุนแล ทำให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมูลค่าหนี้สินตามกรมธรรม์ประกันภัยทางภาษีอากรมีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทได้รับ และเป็นหลักการเดียวกับการประเมินมูลค่าทางบัญชีและรายงานของหน่วยงาน กักตุนแล

จากการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการที่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมูลค่าเงินสำรองตามกรมธรรม์ประกันภัยทางภาษีอากรไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่แท้จริงของบริษัทประกันชีวิต ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตมีการรับภาระภาษีที่เกินสมควร ส่งผลต่อผลประกอบการของบริษัท การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบต่างๆ และส่งผลต่อการมีเม็ดเงินที่ลดลง ในการนำไปลงทุนเพื่อหาผลตอบแทนให้สอดคล้องกับการรับประกันภัยนั้น เพื่อเป็นการลดปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าการศึกษาถึงหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยและนำมาปรับใช้ในหลักเกณฑ์การหักเงินส ารองทางภาษีอากร จะสามารถสะท้อนได้ถึงภาระผูกพันและความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทได้รับ

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การนำเงินสำรองมาเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรของประเทศไทย ซึ่งเป็นอัตราที่เข้ามาเป็นเวลานานแล้ว และไม่เพียงพอกับสถานะในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่า ประเทศไทยควรพิจารณาปรับหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่ารายจ่ายเงินสำรองให้มีความสอดคล้องกับภาระรายจ่ายที่แท้จริงในปัจจุบัน ที่มีแนวโน้มเป็นเงินสำรองเพิ่มขึ้น โดยให้บริษัทประกันชีวิตนั้น สามารถใช้มูลค่าเงินสำรอง ที่มาจากหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ ซึ่งเป็นมูลค่าแบบเดียวกับที่รายงานทางบัญชี หรือรายงานการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยงที่ส่งต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) การประเมินมูลค่าตามหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เป็นหลักการที่คำนึงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงของแต่ละกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งคำนวณโดยอาศัยปัจจัยและสมมติฐานของแต่ละกรมธรรม์ ดังนั้น หากให้มูลค่าหนี้สินเงินสำรองและเงินสำรองเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่เป็นรายจ่ายของบริษัท จะมีความเหมาะสม เป็นธรรม และมีความเสมอภาคมากกว่าการใช้มูลค่ารายจ่ายต่อเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ

การนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้กับเงินสำรองทางภาษีนั้น จะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องรับภาระภาษีที่เกินสมควร จากการทำไม่สามารถหักรายจ่ายได้ตามความเป็นจริง และทำให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถให้การออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมจากการซื้อประกันชีวิตได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการสนองนโยบายภาครัฐที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีการออมและการลงทุน และยังส่งเสริมให้บริษัทประกันชีวิตนำเงินในส่วนที่ไม่ต้องรับภาระดังกล่าว ไปลงทุนเพื่อหาผลตอบแทนให้สอดคล้องกับการรับประกันภัยได้อีกด้วย โดยการจะนำหลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองต่างๆ นั้น ต้องคำนึงถึงหลักการที่ถูกต้อง และต้องมาจากนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการรองรับจากหน่วยงาน กักตุน โดยมีการตรวจสอบจากหน่วยงาน กักตุนแลอย่างใกล้ชิด

บรรณานุกรม

หนังสือ

พรพิมล คุณนุพงศ์, อัจฉรา ผ่องผล, จิระประภา กุโลโชติ. วางแผนการเงินด้วยประกันชีวิต. ใน รวบด้วยประกันชีวิต 2015, หน้า 29-34. กรุงเทพมหานคร: การเงินการธนาคาร, 2558.

พิเชฐ เจียรณณีทวีสิน. ความหมายของนักคณิตศาสตร์ประกันภัย/แควซวี. วารสารประกันชีวิต 137 (มกราคม-มีนาคม 2556): 8-10.

พิเชฐ เจียรณณีทวีสิน. Net Premium Valuation (NPV) และ Gross Premium Valuation (GPV). Sawasdee Actuary 41 (กรกฎาคม-กันยายน 2559): 21-25.

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ พิณีจิวาดล. กฎหมายภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที.เค.เอส. สยามเพลส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2556.

ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส นักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2559.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). คู่มือการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross premium valuation. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553.

วิทยานิพนธ์

ลลิตา ภัทรแสงไทย. มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมธุรกิจประกันภัย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรธัช อยู่สุข. กลยุทธ์การแข่งขันในธุรกิจประกันชีวิต: Competitive Strategy in Life Insurance [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/382326> [20 เมษายน 2561]

กรธัช อยู่สุข. การจัดการธุรกิจประกันชีวิต (Life Insurance Business Administration): การจัดการองค์กรในธุรกิจประกันชีวิต [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/559829> [20 เมษายน 2561]

คณินิจ เสรีวงษ์. อาชีพนักคณิตศาสตร์ประกันภัย [ออนไลน์]. 2532. แหล่งที่มา:

<https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet2/paper/paper12/insurnce.htm>

[10 กุมภาพันธ์ 2561]

บัวหลวง Money Tips. ความเสี่ยงของบริษัทประกันที่ควรรู้ [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://www.moneymartthai.com/knowledge/index.php?cat=dd5c07036f2975ff>

[4bce568b6511d3bc&know_id=54](http://www.moneymartthai.com/knowledge/index.php?cat=dd5c07036f2975ff) [20 เมษายน 2561]

สมาคมประกันชีวิตไทย. ประกันชีวิต ให้ความคุ้มครองชีวิต. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา:

http://www.tlaa.org/2012/enews_arti_de.php?article_id=9&article_detail_id=3

[4&Page=5#.WtyuKdRubDd](http://www.tlaa.org/2012/enews_arti_de.php?article_id=9&article_detail_id=3) [20 เมษายน 2561]

สยามธุรกิจ. สรรพากรรับลูกแก้ไขภาษีประกันภัย พร้อมแข่งขันยุคเสรี. [ออนไลน์]. 2555.

แหล่งที่มา: <http://www.todayinsure.com/index.php?ui=news&tag=archives>

[&year =2012&month=07&interface=detail&id=505](http://www.todayinsure.com/index.php?ui=news&tag=archives) [11 พฤศจิกายน 2560]

ส สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). การวัด ขงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง (Risk Based Capital). [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

http://www.oic.or.th/sites/default/files/education/files/4.knowbase_riskriskbas

[edcapital.pdf](http://www.oic.or.th/sites/default/files/education/files/4.knowbase_riskriskbas) [3 มีนาคม 2561]

ส สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). การประกันชีวิต.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.oic.or.th/th/consumer/การประกันชีวิต> [11

พฤศจิกายน 2560]

ส สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. งบการเงินและรายงาน

ทางการเงิน. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <http://www.oic.or.th/th/industry/>

[company/audit/316/1](http://www.oic.or.th/th/industry/) [12 มีนาคม 2561]

ส สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). แนวทางการบริหาร

จัดการความเสี่ยงในกิจกรรมหลักของบริษัทประกันชีวิต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.oic.or.th/sites/default/files/4391-5501-3.pdf> [20 เมษายน 2561]

ส สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. แนวทางปฏิบัติทาง

คณิตศาสตร์ประกันภัยเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัย

ส ำหรับการวัด รงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา:

<http://www.oic.or.th/th/consumer/news/announcements/5536> [11 กุมภาพันธ์

2561]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. สถิติประกันชีวิต.

[ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.oic.or.th/th/industry/statistic/23> [26 มีนาคม 2561]

Life Insurance Knowledge: Life Insurance. เงินส าของประกันภัย. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

http://insurance-freestyle.blogspot.com/2011/06/blog-post_253.html
[14 มกราคม 2561]

PricewaterhouseCoopers. Australia International Comparison of Insurance Taxation.

[Online]. 2009. Available form: <https://www.pwc.com/sg/en/international-comparison-of-insurance-taxation-2009/assets/icit2009-australia.pdf> [1 April 2018]

PricewaterhouseCoopers. Insurance Tax Highlights - Singapore. [Online]. 2014.

Available form: <https://www.pwc.com/jp/en/tax-publications-financial-services/assets/insurance-tax-highlights-asia-pacific-march-2014-sg.pdf> [1 April 2018]

PricewaterhouseCoopers Services LLP. Singapore International Comparison of

Insurance Taxation. [Online]. 2009. Available form: <https://www.pwc.com/sg/en/international-comparison-of-insurance-taxation-2009/assets/icit2009-singapore.pdf> [1 April 2018]

ภาคผนวก

Income Tax Assessment Act 1997

Act No. 38 of 1997 as amended

This compilation was prepared on 17 July 2006
taking into account amendments up to Act No. 82 of 2006

Volume 6 includes: Table of Contents
Sections 240-1 to 410-5

The text of any of those amendments not in force
on that date is appended in the Notes section

The operation of amendments that have been incorporated may be
affected by application provisions that are set out in the Notes section

Chapter 3—Specialist liability rules

320-45 Tax treatment of gains or losses from CGT events in relation to virtual PST assets

If a *CGT event happens in respect of a *CGT asset that is a *virtual PST asset of a *life insurance company, Division 10 of Part IX of the *Income Tax Assessment Act 1936* applies for the purpose of working out the amount of any *capital gain or *capital loss that arises from the event.

Subdivision 320-C—Deductions and capital losses

Guide to Subdivision 320-C

320-50 What this Subdivision is about

This Subdivision specifies particular deductions that are available to a life insurance company, specifies particular amounts that a life insurance company cannot deduct and contains provisions relating to a life insurance company's capital losses.

Table of sections

Operative provisions

320-55	Deduction for life insurance premiums where liabilities under life insurance policies are to be discharged from virtual PST assets
320-60	Deduction for life insurance premiums where liabilities under life insurance policies are to be discharged from segregated exempt assets
320-65	Deduction for life insurance premiums in respect of life insurance policies that provide for participating or discretionary benefits
320-70	No deduction for life insurance premiums in respect of certain life insurance policies payable only on death or disability
320-75	Deduction for ordinary investment policies
320-80	Deduction for certain claims paid under life insurance policies
320-85	Deduction for increase in value of liabilities under net risk components of life insurance policies
320-87	Deduction for assets transferred from or to virtual PST
320-100	Deduction for life insurance premiums paid under certain contracts of reinsurance
320-105	Deduction for assets transferred to segregated exempt assets

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

- 320-110 Deduction for interest credited to income bonds
- 320-111 Deduction for funeral policy payout
- 320-112 Deduction for scholarship plan payout
- 320-115 No deduction for amounts credited to RSAs
- 320-120 Capital losses from assets other than virtual PST assets or segregated exempt assets
- 320-125 Capital losses from virtual PST assets

Operative provisions

320-55 Deduction for life insurance premiums where liabilities under life insurance policies are to be discharged from virtual PST assets

- (1) This section applies to a *life insurance company in respect of *life insurance policies where the company's liabilities under the policies are to be discharged out of *virtual PST assets.
- (2) The company can deduct:
 - (a) the amounts of the *life insurance premiums received in respect of the policies that are transferred to its *virtual PST assets in the income year;less:
 - (b) so much of those amounts as relate to the company's liability to pay amounts on the death or disability of a person.
- (3) For the purposes of subsection (2) only, the amount of a *life insurance premium that *relates* to the company's liability to pay amounts on the death or disability of a person is:
 - (a) if the policy provides for *participating benefits or *discretionary benefits—nil; or
 - (b) if paragraph (a) does not apply and the policy states that the whole or a specified part of the premium is payable in respect of such a liability—the whole or that part of the premium, as appropriate; or
 - (c) if neither paragraph (a) nor (b) applies:
 - (i) if the policy is an *endowment policy—10% of the premium; or
 - (ii) if the policy is a *whole of life policy—30% of the premium; or

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

Section 320-60

- (iii) otherwise—so much of the premium as an *actuary determines to be attributable to such a liability.

320-60 Deduction for life insurance premiums where liabilities under life insurance policies are to be discharged from segregated exempt assets

A *life insurance company can deduct the amounts of *life insurance premiums transferred in the income year to its *segregated exempt assets under subsection 320-240(3).

320-65 Deduction for life insurance premiums in respect of life insurance policies that provide for participating or discretionary benefits

A *life insurance company can deduct the amounts of *net premiums received in respect of *life insurance policies (other than *virtual PST life insurance policies or *exempt life insurance policies) that provide for *participating benefits or *discretionary benefits.

320-70 No deduction for life insurance premiums in respect of certain life insurance policies payable only on death or disability

- (1) A *life insurance company cannot deduct any part of the amounts of *life insurance premiums received in respect of *life insurance policies under which amounts are to be paid only on the death or disability of a person.
- (2) This section does not apply to:
 - (a) *life insurance policies that provide for *participating benefits or *discretionary benefits; or
 - (b) funeral policies.

320-75 Deduction for ordinary investment policies

- (1) This section applies to a *life insurance company in respect of *ordinary investment policies issued by the company.

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

- (2) The company can deduct, in respect of *life insurance premiums received in the income year for those policies:
 - (a) the sum of the *net premiums;less:
 - (b) so much of the net premiums as an *actuary determines to be attributable to fees and charges charged in that income year.
- (3) In making a determination under subsection (2), an *actuary is to have regard to:
 - (a) the changes over the income year in the sum of the *net current termination values of the policies; and
 - (b) the movements in those values during the income year.
- (4) In addition, if an *actuary determines that:
 - (a) there has been a reduction in the income year (the *current year*) of exit fees that were imposed in respect of those policies in a previous income year; and
 - (b) the reduction (or a part of it) has not been taken into account in a determination under subsection (2) for the current year;the company can deduct so much of that reduction as has not been so taken into account.

320-80 Deduction for certain claims paid under life insurance policies

- (1) A *life insurance company can deduct the amounts paid in respect of the *risk components of claims paid under *life insurance policies during the income year.
- (2) The *risk component* of a claim paid under a *life insurance policy is:
 - (a) if:
 - (i) the policy does not provide for *participating benefits or *discretionary benefits; and
 - (ii) the policy is neither an *exempt life insurance policy nor a *funeral policy; and
 - (iii) an amount is payable under the policy only on the death or disability of the insured person;

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

Section 320-85

- the amount paid under the policy as a result of the occurrence of that event; or
- (b) if the policy provides for participating benefits or discretionary benefits or is an exempt life insurance policy or a funeral policy—nil; or
 - (c) otherwise—the amount paid under the policy as a result of the death or disability of the insured person *less* the *current termination value of the policy (calculated by an *actuary) immediately before the death, or the occurrence of the disability, of the person.
- (3) Except as provided by subsection (1), a *life insurance company cannot deduct amounts paid in respect of claims under *life insurance policies.

320-85 Deduction for increase in value of liabilities under net risk components of life insurance policies

- (1) A *life insurance company can deduct the amount (if any) by which the *value, at the end of the income year, of its liabilities under the *net risk components of *life insurance policies exceeds the value, at the end of the previous income year, of those liabilities.

Note 1: Where the value at the end of the income year is less than the value at the end of the previous income year, the difference is included in assessable income: see paragraph 320-15(h).

Note 2: Section 320-85 of the *Income Tax (Transitional Provisions) Act 1997* makes special provision in respect of the calculation of the value of a life insurance company's liabilities under the net risk components of life insurance policies at the end of the income year immediately preceding the income year in which 1 July 2000 occurs.

- (2) Subsection (1) does not cover any liabilities under:
- (a) a *life insurance policy that provides for *participating benefits or *discretionary benefits; or
 - (b) an *exempt life insurance policy; or
 - (c) a *funeral policy.
- (3) If a *life insurance policy is a *disability policy (other than a *continuous disability policy), the *value* at a particular time of the liabilities of the *life insurance company under the *net risk

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

component of the policy is the *current termination value of the component at that time (calculated by an *actuary).

- (4) In the case of *life insurance policies other than policies to which subsection (3) applies, the *value* at a particular time of the liabilities of the *life insurance company under the *net risk components of the policies is the amount calculated by an *actuary to be:
- (a) the sum of the policy liabilities (as defined in the *Valuation Standard) in respect of the net risk components of the policies at that time;
- less
- (b) the sum of any cumulative losses (as defined in the Valuation Standard) for the net risk components of the policies at that time.

320-87 Deduction for assets transferred from or to virtual PST

- (1) A *life insurance company can deduct the *transfer values of assets that are transferred by the company in the income year from a *virtual PST under subsection 320-180(1) or 320-195(3).
- (2) A *life insurance company can deduct the *transfer values of assets that are transferred by the company in the income year to a *virtual PST under subsection 320-180(3) or 320-185(1).
- (3) If an asset (other than money) is transferred by a *life insurance company:
 - (a) from a *virtual PST under subsection 320-180(1) or 320-195(2) or (3); or
 - (b) to a virtual PST under subsection 320-180(3) or section 320-185;the company can deduct the amount (if any) that it can deduct because of section 320-200.

320-100 Deduction for life insurance premiums paid under certain contracts of reinsurance

A *life insurance company can deduct amounts that:

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

Section 320-105

- (a) were paid by the company in the income year as *life insurance premiums under *contracts of reinsurance; and
- (b) do not relate to a risk, or part of a risk, in relation to which subsection 148(1) of the *Income Tax Assessment Act 1936* applies.

320-105 Deduction for assets transferred to segregated exempt assets

- (1) A *life insurance company can deduct the *transfer values of assets transferred in the income year to the company's *segregated exempt assets under subsection 320-235(3) or 320-240(1).
- (2) If an asset (other than money) is transferred to a *life insurance company's *segregated exempt assets under subsection 320-235(3) or section 320-240, the company can deduct the amount (if any) that it can deduct because of section 320-255.

320-110 Deduction for interest credited to income bonds

- (1) A *life insurance company that is a *friendly society can deduct interest credited in the income year to the holders of *income bonds issued after 31 December 2002 where the interest accrued on or after 1 January 2003.
- (2) This section has effect despite subsection 320-80(3).

320-111 Deduction for funeral policy payout

- (1) A *life insurance company that is a *friendly society can deduct the amount of a benefit provided in the income year by the company under a *funeral policy issued after 31 December 2002, reduced by so much of the sum of the amounts deducted or deductible by the company under section 320-75 for any income year as is reasonably related to the benefit.
- (2) This section has effect despite subsection 320-80(3).

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

320-112 Deduction for scholarship plan payout

- (1) A *life insurance company that is a *friendly society can deduct the amount of a benefit it provides in the income year and on or after 1 January 2003:
 - (a) under a *scholarship plan covered by subsection (2) or (3); and
 - (b) to, or on behalf of, a person nominated in the plan as a beneficiary whose education is to be helped by the benefit;reduced by so much of the sum of the amounts deducted or deductible by the company under section 320-75 for any income year as is reasonably related to the benefit.
- (2) This subsection covers a *scholarship plan issued by the *life insurance company after 31 December 2002.
- (3) This subsection covers a *scholarship plan if:
 - (a) the plan was issued by the *life insurance company before 1 January 2003; and
 - (b) no amount received by the company on or after 1 January 2003 and attributable to the plan is *non-assessable non-exempt income of the company under paragraph 320-37(1)(d).
- (4) This section has effect despite subsection 320-80(3).

320-115 No deduction for amounts credited to RSAs

A *life insurance company that is an *RSA provider cannot deduct amounts credited to *RSAs.

320-120 Capital losses from assets other than virtual PST assets or segregated exempt assets

- (1) This section applies to assets (*ordinary assets*) of a *life insurance company other than:
 - (a) *virtual PST assets; or
 - (b) *segregated exempt assets.

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

Section 320-125

- (2) In working out a *life insurance company's *net capital gain or *net capital loss for the income year, *capital losses from ordinary assets can be used only to reduce *capital gains from ordinary assets.
- (3) If some or all of a *capital loss from an ordinary asset cannot be applied in an income year, the unapplied amount can be applied in the next income year in which the company's *capital gains from ordinary assets exceed the company's capital losses (if any) from ordinary assets.
- (4) If the company has 2 or more unapplied *net capital losses from ordinary assets, the company must apply them in the order in which they were made.

Note: This section affects the amount of assessable income that is to be taken into account in working out a taxable income or tax loss of the ordinary class: see sections 320-139 and 320-143.

320-125 Capital losses from virtual PST assets

- (1) In working out a *life insurance company's *net capital gain or *net capital loss for the income year, *capital losses from *virtual PST assets can be used only to reduce *capital gains from virtual PST assets.
- (2) If some or all of a *capital loss from a *virtual PST asset cannot be applied in an income year, the unapplied amount can be applied in the next income year in which the company's *capital gains from *virtual PST assets exceed the company's capital losses (if any) from virtual PST assets.
- (3) If the company has 2 or more unapplied *net capital losses from *virtual PST assets, the company must apply them in the order in which they were made.

Note: This section affects the amount of assessable income that is to be taken into account in working out a taxable income or tax loss of the complying superannuation class: see sections 320-137 and 320-141.

*To find definitions of asterisked terms, see the Dictionary, starting at section 995-1.

THE STATUTES OF THE REPUBLIC OF SINGAPORE

INCOME TAX ACT

(CHAPTER 134)

(Original Enactment: Ordinance 39 of 1947)

REVISED EDITION 2014

(31st March 2014)

Prepared and Published by

THE LAW REVISION COMMISSION
UNDER THE AUTHORITY OF
THE REVISED EDITION OF THE LAWS ACT (CHAPTER 275)

Informal Consolidation – version in force from 26/10/2017

provisions of this Act and unless the machinery or plant was not leased by the seller to the buyer before the sale.

[13/84]

(4A) No election may be made under subsection (3) for the sale of an industrial building or structure for which an option to purchase is granted or a sale and purchase agreement is entered into on or after 23rd February 2010, or which is transferred on or after that date.

[29/2010]

(4B) Subsection (4A) does not apply to a transfer of property to which section 34C(8) and (9) apply.

[29/2010]

(5) Where a change occurs in a partnership of persons carrying on any trade, business or profession by reason of retirement or death, or the dissolution of the partnership as to one or more of the partners, or the admission of a new partner, and where no election is made under subsection (3), any property of the partnership shall be treated as if the property had been sold —

(a) to all the remaining partners and new partners of the partnership on the date the change occurs; and

(b) at the open-market price.

[34/2005]

(6) In subsection (5), “open-market price” has the same meaning as in section 20(7).

[34/2005]

25. [Spent]

PART VII

ASCERTAINMENT OF CERTAIN INCOME

Profits of insurers

26.—(1) Subject to sections 34A and 34AA, this section has effect notwithstanding anything to the contrary in this Act except that nothing in this section shall affect the chargeability to tax of any income of an insurer under section 10.

[Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]

[28/92; 7/2007]

Separate accounts to be maintained for various businesses

(2) An insurer must maintain separate accounts for income derived by it from carrying on each of the following businesses:

- (a) onshore life business;
- (b) offshore life business;
- (c) the business (other than the business of life assurance) of insuring and reinsuring onshore risks;
- (d) the business (other than the business of life assurance) of insuring and reinsuring offshore risks.

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

[7/79; 9/80; 20/91; 7/2007]

Insurers other than life insurers

(3) In the case of an insurer whether mutual or proprietary (other than a life insurer) where the gains or profits accrue in part outside Singapore, the gains or profits on which tax is payable shall be ascertained by —

- (a) taking the gross premiums and interest and other income received or receivable in Singapore (less any premiums returned to the insured and premiums paid on reinsurances);
- (b) either —
 - (i) deducting from the balance so arrived at the net increase between the beginning and ending values of the period for which the gains or profits are ascertained, of the liabilities of the insurer in respect of policies other than life policies, both values being determined in accordance with the Insurance Act (Cap. 142); or
 - (ii) adding to the balance so arrived at the net decrease between the beginning and ending values of the period for which the gains or profits are ascertained, of the liabilities of the insurer in respect of policies

other than life policies, both values being determined in accordance with the Insurance Act; and

[Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]

(c) *[Deleted by Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]*

(d) from the net amount so arrived at, deducting the actual losses (less the amount recovered in respect thereof under reinsurance), the distribution expenses and management expenses incurred in the production of the income referred to in paragraph (a) and, in respect of a branch in Singapore, a fair proportion of the expenses of its head office.

[7/2007]

(4) For the purposes of subsection (3), in ascertaining the gains or profits derived by an insurer from carrying on the business (other than the business of life assurance) of insuring and reinsuring any risks for the purposes of any concessional rate of tax or exemption from tax prescribed by regulations made under section 43C —

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

(a) no income other than underwriting income or income from such dividends, interest and gains or profits realised from the sale of investments as may be specified in those regulations shall be included;

[Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]

(b) income in respect of dividends, interest and gains or profits realised from the sale of investments shall be apportioned in such manner as may be prescribed by those regulations; and

(c) any item of expenditure not directly attributable to that business shall be apportioned in such manner as may be prescribed by those regulations.

[7/79; 9/80; 20/91; 26/93; 21/2003; 7/2007]

(5) For the purposes of subsection (3)(b), if, during the period for which the gains or profits are ascertained, any insurance business (excluding life business) is transferred by or to the insurer, then —

(a) in a case where the business is transferred by the insurer, the liabilities of the insurer immediately before the date of the transfer, in respect of policies that form part of that

business, are to be added to the ending value mentioned in that provision; and

- (b) in a case where the business is transferred to the insurer, the liabilities of the transferor immediately before the date of the transfer, in respect of policies that form part of that business, are to be added to the beginning value mentioned in that provision.

[Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]

Life insurers

(6) In the case of a life insurer, whether mutual or proprietary, the gains or profits on which tax is payable shall be ascertained by taking the aggregate of —

- (a) in the case of insurance funds established and maintained for Singapore policies, the amount computed in the following manner:
- (i) taking the amount allocated out of the participating fund by way of bonus to the participating policies in accordance with section 17(6)(b) of the Insurance Act (Cap. 142);
 - (ii) adding thereto the amount allocated to the surplus account of the participating fund in accordance with section 17(6)(c) or (7) of the Insurance Act;
 - (iii) deducting from the balance so arrived at any receipt of the participating fund which is not chargeable to tax and adding thereto any expense of the participating fund which is not deductible for the purposes of this Act;
 - (iv) adding thereto the amount relating to investment income earned on assets representing the balance in the surplus account, after deducting any receipt which is not chargeable to tax and not allowing as a deduction any expense which is not deductible for the purposes of this Act; and

- (v) adding thereto the balance so arrived at the onshore life insurance surplus in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund;
[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]
- (b) in the case of shareholders' fund established in Singapore, the income therein less any expenses (including management expenses) incurred in the production of such income; and
- (c) in the case of insurance funds established and maintained for offshore policies, the amount computed in the following manner:
- (i) taking the amount allocated out of the participating fund by way of bonus to the participating policies in accordance with section 17(6)(b) of the Insurance Act;
 - (ii) adding thereto the amount allocated to the surplus account of the participating fund in accordance with section 17(6)(c) or (7) of the Insurance Act;
 - (iii) deducting from the balance so arrived at any receipt of the participating fund which is not chargeable to tax and adding thereto any expense of the participating fund which is not deductible for the purposes of this Act;
 - (iv) adding thereto the amount relating to investment income earned on assets representing the balance in the surplus account, after deducting any receipt which is not chargeable to tax and not allowing as a deduction any expense which is not deductible for the purposes of this Act;
 - (v) adding thereto the offshore life insurance surplus in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund.

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

- (vi) *[Deleted by Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]*

[7/2007]

(7) Despite subsection (6), where a life insurer is approved under section 43C before 1 June 2017 and its income is subject to tax at the concessionary rate by regulations made under section 43C(1)(a), the following paragraphs apply for the purposes of ascertaining that income:

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

- (a) only such part of the following income as may be specified in those regulations shall be included:
 - (i) the amount in relation to insurance funds established and maintained for offshore policies, computed in the following manner:
 - (A) taking the amount allocated out of the participating fund by way of bonus to the participating policies in accordance with section 17(6)(b) of the Insurance Act;
 - (B) adding thereto the amount allocated to the surplus account of the participating fund in accordance with section 17(6)(c) or (7) of the Insurance Act;
 - (C) deducting from the balance so arrived at any receipt of the participating fund which is not chargeable to tax and adding thereto any expense of the participating fund which is not deductible for the purposes of this Act;
 - (D) adding thereto the amount relating to investment income earned on assets representing the balance in the surplus account, after deducting any receipt which is not chargeable to tax and not allowing as a deduction any expense which is not deductible for the purposes of this Act; and
 - (E) adding thereto the offshore life insurance surplus in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund; and

- (ii) the income of the shareholders' fund established in Singapore as is attributable to the offshore life business; and
- (b) the income referred to in paragraph (a) and any item of expenditure not directly incurred in the production of such income shall be apportioned in such manner as may be prescribed by those regulations.

[28/92; 7/2007]

(7A) Despite subsection (6), where a life insurer is approved under section 43C on or after 1 June 2017 and its income is subject to tax at a concessionary rate by regulations made under section 43C(1)(aa), the following paragraphs apply for the purposes of ascertaining that income:

- (a) only such part of the following income relating to reinsurance policies as may be specified in those regulations may be included:
 - (i) the onshore life insurance surplus, and offshore life insurance surplus (as the case may be), of the insurer;
 - (ii) the income of the shareholders' fund established in Singapore attributable to the insurer's onshore life reinsurance business and offshore life reinsurance business (as the case may be);
- (b) the income in paragraph (a) and any item of expenditure not directly incurred in the production of such income must be apportioned in the manner prescribed (if any) by those regulations.

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

(8) In ascertaining the gains or profits of a life insurer whether mutual or proprietary —

- (a) the Comptroller shall determine the manner and extent to which —
 - (i) any allowances under section 19, 19A, 20, 21, 22 or 23 and expenses and donations allowable under this Act are to be deducted; and

- (ii) any losses incurred by the insurer may be deducted under section 37;
- (b) the allowances under section 19, 19A, 20, 21, 22 or 23 or the losses under section 37 in respect of such part of the income of the insurer as is apportioned to the policyholders of the insurer in accordance with regulations made under section 43(9) or 43C in any year of assessment —
 - (i) shall only be available for deduction against such part of the income as is so apportioned in accordance with regulations made under section 43(9) or 43C for that year of assessment, as the case may be; and
 - (ii) the balance of such allowances or losses shall be added to, and be deemed to form part of, the corresponding allowances or losses, if any, for the next succeeding year of assessment and any subsequent year of assessment in accordance with section 23 or 37, as the case may be;
- (c) section 37B shall apply, with the necessary modifications, in relation to the deduction of allowances under section 19, 19A, 20, 21, 22 or 23 or the losses under section 37 in respect of such part of the income of the insurer (being a company) as is subject to tax at the rate of tax under section 43(1)(a) and of such part of the income of the insurer (being a company) as is apportioned to the shareholders of the insurer in accordance with regulations made under section 43C; and for the purpose of such application any reference in section 37B to income of a company subject to tax at a lower rate of tax or income of the company subject to tax at a lower rate of tax, as the case may be, shall be read as a reference to such part of the income of the insurer as is apportioned to the shareholders of the insurer in accordance with regulations made under section 43C; and
- (d) in a case where, immediately before the life insurer ceases business permanently without transferring the business to any person in Singapore, there is an amount remaining in

the participating fund which is not allocated by way of bonus to any participating policy, the Comptroller may make such adjustment to the tax liability of the life insurer as he thinks fit.

[28/92; 26/93; 24/2001; 37/2002; 7/2007]

Composite insurers

(9) In the case of an insurer carrying on life insurance business in conjunction with any other insurance business, the assessment of the gains or profits on which tax is payable shall be made in one sum, but the gains or profits arising from the life insurance business shall be computed in accordance with subsections (6), (7), (7A) and (8) as if such life insurance business were a separate business from the other insurance business carried on by the insurer.

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

[28/92; 7/2007]

(10) For the purposes of this section, the Minister may make regulations —

(a) to provide for such transitional, supplementary and consequential matters as he may consider necessary or expedient; and

(b) generally to give effect to or for carrying out the purposes of this section.

[7/2007]

(11) Notwithstanding the amendment of this section by the Income Tax (Amendment) Act 2007 (Act 7 of 2007), section 26 in force immediately before the amendment shall apply to the income of an insurer derived before the year of assessment 2006.

[7/2007]

Definitions

(12) In this section, and section 43C (except in relation to the definition of “insurer”) —

“accident and health policy” has the same meaning as in the Insurance Act (Cap. 142);

[Act 19 of 2013 wef Y/A 2015]

¹“income of the shareholders’ fund” means —

- (a) gains or profits on the sale of investments of the shareholders’ fund, whether derived from Singapore or elsewhere; and
- (b) investment income and other income of the shareholders’ fund derived from Singapore or received in Singapore from outside Singapore;

“insurer” means —

- (a) a company licensed under the Insurance Act to carry on insurance business in Singapore; or
- (b) a person (including a partnership) permitted under the Insurance Act to carry on insurance business in Singapore under a foreign insurer scheme;

“investment-linked fund” means an insurance fund for investment-linked policies established and maintained under section 17(1A) of the Insurance Act;

“investment-linked policies”, “non-participating policies” and “participating policies” have the same meanings as in the First Schedule to the Insurance Act;

“life insurance fund” means the insurance fund established and maintained by an insurer under section 17(1) of the Insurance Act for its life business;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“life policy” has the same meaning as in the Insurance Act;

“non-participating fund” means an insurance fund established and maintained under section 17(2) of the Insurance Act which comprises wholly of non-participating policies;

²“offshore life business” means the business of insuring or reinsuring the liability of a life policy, or accident and health policy, of any life insurance fund, not being a

¹The definition of “accident and health policy” has been inserted immediately before the definition of “income of the shareholders’ fund” from the year of assessment 2015 pursuant to section 21(1)(b) and (2) of the Income Tax (Amendment) Act 2013 (Act 19 of 2013).

²The definition of “offshore life business” has been deleted and substituted from the year of assessment 2015 pursuant to section 21(1)(c) and (2) of the Income Tax (Amendment) Act 2013 (Act 19 of 2013).

Singapore policy within the meaning of the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

[Act 19 of 2013 wef Y/A 2015]

“offshore life insurance surplus”, in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund of an insurer, means the amount ascertained —

(a) by taking the aggregate of —

(i) the gross premiums (including consideration paid or payable for the purchase of annuities) from offshore non-participating and offshore investment-linked policies of any life insurance fund (less any premiums returned to the insured and premiums paid or payable on reinsurance);

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

(ii) the net decrease between the beginning and ending values of the policy liabilities of any life insurance fund relating to offshore non-participating and offshore investment-linked policies of the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act; and

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

(iii) the investment income and gains or profits derived from the sale of investments and other income, whether derived from Singapore or elsewhere, of any life insurance fund relating to offshore non-participating and offshore investment-linked policies; and

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

(b) by deducting from that aggregate —

(i) distribution expenses and management expenses incurred in the production of the income referred to in paragraph (a) and, in

respect of a branch in Singapore, a fair proportion of the expenses of its head office;

- (ii) policy moneys paid or payable in respect of offshore non-participating and offshore investment-linked policies (less any amount recovered or recoverable in respect thereof under reinsurance);
- (iii) moneys paid or payable on the surrender of offshore non-participating and offshore investment-linked policies; and
- (iv) the net increase between the beginning and ending values of the policy liabilities of any life insurance fund relating to offshore non-participating and offshore investment-linked policies of the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“offshore life insurance surplus”, in relation to an insurer under subsection (7A)(a)(i), means the amount ascertained by taking the following steps:

(a) add the following:

- (i) the gross premiums (including consideration paid or payable for the purchase of annuities) from its offshore non-participating reinsurance policies of any life insurance fund (less any premiums returned to the insured and premiums paid or payable on reinsurance);
- (ii) the net decrease between the beginning and ending values of the policy liabilities of the part of any life insurance fund relating to its offshore non-participating reinsurance policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being

determined in accordance with the Insurance Act;

- (iii) the investment income and gains or profits derived from the sale of investments and other income, whether derived from Singapore or elsewhere, of the part of any life insurance fund relating to its offshore non-participating reinsurance policies;
- (b) subtract from the total under paragraph (a), all of the following:
- (i) distribution expenses and management expenses incurred in the production of the income in paragraph (a) and, in respect of a branch in Singapore, a fair proportion of the expenses of its head office;
 - (ii) policy moneys paid or payable in respect of its offshore non-participating reinsurance policies (less any amount recovered or recoverable in respect of those policies under reinsurance);
 - (iii) moneys paid or payable on the surrender of its offshore non-participating reinsurance policies;
 - (iv) the net increase between the beginning and ending values of the policy liabilities of the part of any life insurance fund relating to its offshore non-participating reinsurance policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“offshore life reinsurance business” means the business of reinsuring the liability of a life policy, or an accident and

health policy, of any life insurance fund, not being a Singapore policy within the meaning of the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

³“offshore risk” means a risk or liability that is insured by a policy of any general insurance fund established and maintained under the Insurance Act, not being a Singapore policy within the meaning of that Act;

[Act 19 of 2013 wef Y/A 2015]

“onshore life business” means the business of insuring or reinsuring the liability of a life policy, or accident and health policy, of any life insurance fund, being a Singapore policy within the meaning of the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“onshore life insurance surplus”, in relation to an insurer under subsection (7A)(a)(i), means the amount ascertained by taking the following steps:

(a) add the following:

(i) the gross premiums (including consideration paid or payable for the purchase of annuities) from its Singapore non-participating reinsurance policies of any life insurance fund (less any premiums returned to the insured and premiums paid or payable on reinsurance);

(ii) the net decrease between the beginning and ending values of the policy liabilities of the part of any life insurance fund relating to its Singapore non-participating reinsurance policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;

³The definition of “offshore risk” has been deleted and substituted from the year of assessment 2015 pursuant to section 21(1)(e) and (2) of the Income Tax (Amendment) Act 2013 (Act 19 of 2013).

- (iii) the investment income and gains or profits derived from the sale of investments and other income, whether derived from Singapore or elsewhere, of the part of any life insurance fund relating to its Singapore non-participating reinsurance policies;
- (b) subtract from the total under paragraph (a), all of the following:
- (i) distribution expenses and management expenses incurred in the production of the income in paragraph (a) and, in respect of a branch in Singapore, a fair proportion of the expenses of its head office;
 - (ii) policy moneys paid or payable in respect of its Singapore non-participating reinsurance policies (less any amount recovered or recoverable in respect of those policies under reinsurance);
 - (iii) moneys paid or payable on the surrender of its Singapore non-participating reinsurance policies;
 - (iv) the net increase between the beginning and ending values of the policy liabilities of the part of any life insurance fund relating to its Singapore non-participating reinsurance policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“onshore life insurance surplus”, in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund of an insurer, means the amount ascertained by taking the following steps:

- (a) add the following:
- (i) the gross premiums (including consideration paid or payable for the purchase of annuities) from Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies of any life insurance fund (less any premiums returned to the insured and premiums paid or payable on reinsurance);
 - (ii) the net decrease between the beginning and ending values of the policy liabilities of any life insurance fund relating to Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;
 - (iii) the investment income and gains or profits derived from the sale of investments and other income, whether derived from Singapore or elsewhere, of any life insurance fund relating to Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies;
- (b) subtract from the total under paragraph (a), all of the following:
- (i) distribution expenses and management expenses incurred in the production of the income in paragraph (a) and, in respect of a branch in Singapore, a fair proportion of the expenses of its head office;
 - (ii) policy moneys paid or payable in respect of Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies (less any amount recovered or recoverable in respect of those policies under reinsurance);

- (iii) moneys paid or payable on the surrender of Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies;
- (iv) the net increase between the beginning and ending values of the policy liabilities of any life insurance fund relating to Singapore non-participating and Singapore investment-linked policies for the period for which the gains or profits are ascertained, both values being determined in accordance with the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“onshore life reinsurance business” means the business of reinsuring the liability of —

- (a) a life policy of any life insurance fund; or
- (b) an accident and health policy of any life insurance fund,

being a Singapore policy within the meaning of the Insurance Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“onshore risk” means a risk or liability that is insured by a policy of a general insurance fund established and maintained under the Insurance Act, being a Singapore policy within the meaning of that Act;

[Act 39 of 2017 wef 01/06/2017]

“participating fund” means an insurance fund established and maintained under section 17(2) of the Insurance Act which comprises wholly or partly of participating policies;

“policy liabilities”, in relation to the non-participating fund and the investment-linked fund of an insurer, means liabilities in respect of policies for which the non-participating fund and investment-linked fund are established and maintained under section 17 of the Insurance Act;

“policy moneys” has the same meaning as in the Insurance Act;

[Deleted by Act 19 of 2013 wef Y/A 2015]

“surplus account”, in relation to a participating fund of a life insurer, means the surplus account established and maintained under section 17(6)(a) of the Insurance Act as part of that fund.

[28/92; 7/2007; 27/2009; 11/2013; 19/2013]

(13) For the purposes of paragraphs (a)(ii) and (b)(iv) of both definitions of “onshore life insurance surplus”, and paragraphs (a)(ii) and (b)(iv) of both definitions of “offshore life insurance surplus” in subsection (12), if, during the period for which the gains or profits are ascertained, any life insurance business is transferred by or to the insurer, then —

- (a) in a case where the business is transferred by the insurer, the liabilities of the insurer immediately before the date of the transfer, in respect of policies that form part of that business, are to be added to the ending value mentioned in each of those provisions; and
- (b) in a case where the business is transferred to the insurer, the liabilities of the transferor immediately before the date of the transfer, in respect of policies that form part of that business, are to be added to the beginning value mentioned in each of those provisions.

[Act 39 of 2017 wef 26/10/2017]

Ascertainment of income of member of Lloyd’s syndicate

26A.—(1) Where a business of insuring and reinsuring risks is carried on by any member of Lloyd’s through a syndicate formed to carry on the business in Singapore —

- (a) the income of the member of Lloyd’s from the syndicate in the basis period for any year of assessment shall be deemed to be the share to which he was entitled during that period in the income of the syndicate; and
- (b) the statutory income of the member of Lloyd’s from the syndicate shall be computed in accordance with section 35 by treating his share of the income of the syndicate as if it